

«Мемлекеттік жастар саясатының ахуалы: қажеттіліктері мен әлеуметтік тәжірибесі»

**Әлеуметтік зерттеулердің нәтижелері
бойынша талдамалық есеп**

Мемлекеттік жастар саясатының ахуалы: қажеттіліктері мен әлеуметтік тәжірибесі / Даутов А.Т., Аюпова Р.Р., Башарина Т.В., Аубакирова Ш.К.– Астана: «Жастар» ҒЗО, 2016. – 167 б.

Баяндама Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің тапсырысымен жүргізілген: «Мемлекеттік жастар саясатының ахуалы: қажеттіліктері мен әлеуметтік тәжірибесі» әлеуметтік зерттеу нәтижелеріне негізделген. Мемлекеттік жастар саясатының даму процесстері, Қазақстанның жастарымен қабылдануы, жас қазақстандықтардың өзін-өзі басқару және елдің қоғамдық-саяси өміріне белсенді қатысуы, өзін-өзі ұйымдастыруы зерттеулерінің нәтижелерін ұсынады.

© «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы», 2016

Состояние государственной молодежной политики: потребности и социальные практики / Даутов А.Т., Аюпова Р.Р., Башарина Т.В., Аубакирова Ш.К. – Астана: НИЦ «Молодежь», 2016. –167 с.

Данный доклад основан на результатах социологического исследования «Состояние государственной молодежной политики: потребности и социальные практики», проведенного по заказу Министерства образования и науки Республики Казахстан. Представляет собой результаты исследования процессов развития и восприятия казахстанской молодежью государственной молодежной политики, готовность молодых казахстанцев к самоорганизации, самоуправлению и активному участию в социально-политической жизни страны.

© Научно-исследовательский центр «Молодежь», 2016

Мазмұны

I тарау. Зерттеу бағдарламасы.....	4
1.1 Зерттеудің өзектілігі және негіздемесі.....	4
1.2 Зерттеудің мақсаты мен міндеттері.....	4
1.3 Зерттеу гипотезасы	5
1.4 Негізгі түсініктерді интерпретациялау.....	6
1.5 Зерттеудің технологиялық бөлігі.....	7
II тарау. Жас қазақстандықтардың өмірді қабылдауы.....	10
2.1 Жастардың өмірлеріне қанағаттану деңгейі	10
2.2 Жастардың өзекті мәселелері.....	15
Тарау бойынша қорытындылар.....	19
III тарау. Қазақстанның мемлекеттік жастар саясатының тиімділігі.....	20
3.1 Мемлекеттік жастар саясатын бағалау.....	20
3.2 Жастарды қолдауға және дамытуға бағытталған мемлекеттік құрылымдар туралы хабардар болу.....	27
3.3 Мемлекеттік бағдарламалар және жастар жобалары туралы хабардар болу.....	33
Тарау бойынша қорытындылар	35
IV тарау. Жастардың қоғамдық-саяси белсенділігі.....	37
4.1 Жастардың саяси белсенділігі	37
4.2 Жастардың қоғамдық қызметке және еріктілер қозғалысына қатысуы.....	40
4.3 Жастар арасындағы наразылық әлеуеті.....	47
4.4 Жастар арасындағы көші-қон жағдайы.....	49
Тарау бойынша қорытындылар	53
V тарау. Қазақстан жастарының құндылықтары.....	55
5.1 Жастардың құндылықтар бағдары.....	55
5.2 Білім жүйесіндегі өзгерістерді бағалау.....	58
Тарау бойынша қорытындылар	60
Қорытынды	62
Қосымша	64

I тарау. ЗЕРТТЕУ БАҒДАРЛАМАСЫ

1.1 Зерттеудің өзектілігі және негіздемесі

Мемлекеттік жастар саясатын дамыту, нақты міндеттері мен олардың жүзеге асыру жолдарын бөліп шығару азаматтық қоғамды қалыптастырудың кілті болып табылады – бұл қоғамда құқықтық сауаттылықтың шыңына жеткен жастар өмір сүреді, олар мемлекетте жүріп жатқан үрдістерге өздерінің жауапкершілігін сезінеді, өздерінің азаматтық ұстанымын белсенді көрсетуге дайын болады, өз-өзін жетілдіруге және мемлекетті дамытуға талпынады.

Жастар саясаты дамуының заманауи – бұл жастар саясатының барлық қатысушыларының жүйелі және келісілген жұмысқа ауысу, жобалар, бағдарламалар, шаралардың тиімділігін арттырып, жастармен жұмыс жасаудың кәсіпқойлығын көтеру деген сөз. Жастар саясатын жүзеге асырудың осы кезеңіне жұмыстың жүйелілігін және тиімділігін қамтамасыз ету мақсатында барлық қажет институттарды құру үшін көптеген жұмыс атқарылды. Ендігі кезекте осы жұмысты стандарттау, жастар саясаты саласында өзара әрекет етудің жұмыс ведомствоаралық және сектораралық механизмдерін, рейтинг жүйесін енгізу, жобалар, ұйымдар, бағыттар, аймақтардың тиімділігін бағалауды ретке келтіру жұмысы тұр. 2020 жылға мемлекеттік жастар саясаты реттелген тиімді механизмге айналуы тиіс, ол жастар ортасында өзін-өзі ұйымдастыру процесстерін басқаруға қауқарлы болып, қоғамның ең пассионарлы, креативті, жаңашыл бөлігі ретінде жастар әлеуетін толығымен пайдалануы тиіс. Бұл жастар саясатының әлеуметтік жаңашылықтар алаңы, жастар мектебіне айналып келеді дегеніміз, онда өзекті принциптер, құндылықтар, құзыреттер, нақты қалыптасқан азаматтық ұстанымдар табысты қалыптасады.

Аталмыш зерттеудің өзектілігі мемлекеттік жастар саясатын жүргізудің тиімділігін қамтамасыз ету жастардың мемлекеттік жастар саясатына көзқарасының негізгі тенденцияларын анықтаумен тығыз байланысты. МЖС реттеуге және дамытуға бағытталған әлеуметтік институттар, ұйымдар мен мемлекеттік бағдарламалар жөніндегі жас қазақстандықтардың пікірлері мен бағалауларына талдау жасау жастар саясаты саласындағы жағдай туралы сенімді ақпаратқа қол жеткізуге, осы саладағы жастардың тұтынулары мен күтулерін көруге мүмкіндік береді. Осыдан кейін мемлекеттік жастар саясатының заманауи жағдайына диагностика және мониторинг жүргізу үшін жүйелі түрде әлеуметтік және талдамалық зерттеулер өткізіп отыру өте маңызды.

1.2 Зерттеудің мақсаты мен міндеттері

Аталмыш зерттеудің мақсаты мемлекеттік жастар саясатының жағдайын зерттеу, оның даму болашағын анықтау, сондай-ақ жастардың әлеуметтік саулығын зерделеу болып табылады.

Алға қойылған мақсатқа қол жеткізу үшін келесі негізгі міндеттерді шешу қажет:

- Қазақстан аймақтарында жастардың әлеуметтік саулығының деңгейін бағалау;
- Жастардың құнды ұстанымдары мен бағдарларын анықтау;
- Жастар арасында көші-қонға деген көзқарасын зерттеу;
- Жастардың түрлі азаматтық белсенділік, әлеуметтік тәжірибелер нысандарына деген көзқарасын зерттеу;
- Жас адамдардың мемлекеттік жастар саясатының жағдайына, оның тиімділігі мен даму болашақтарына көзқарасын анықтау;
- Мемлекеттік жастар саясатының негізгі міндеттері мен даму болашағын анықтау;
- Жастардың жастар саясаты саласындағы жастарды қолдауға және дамуға бағытталған жобалар мен бағдарламалар туралы хабардар болуын зерттеу, оларға деген көзқарасын анықтау;
- Қазақстан жастырының жастар саясатының жобалары мен бағдарламаларына қатыстырылуын зерттеу;
- Мемлекеттік жастар саясатын одан әрі жетілдіру үшін мүдделі органдар мен ұйымдар үшін ұсыныстар әзірлеу.

Зерттеу объекті – жастардың мемлекеттік жастар саясатын жүзеге асыру және оның даму болашағы туралы пікірі. Жастар – оның әлеуметтік-демографиялық және аймақтық сипаттамасы параметрлері бойынша репрезентативті тұрғыдан таңдалған Қазақстан Республикасының 14 жастан 29 жасқа дейінгі тұрғындары.

Зерттеу мәні – Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясатын жүзеге асыру тиімділігі және оның қазақстандық жастардың дамуына ықпалы.

1.3 Зерттеу гипотезасы

Мемлекеттік жастар саясаты елімізде белсенді жүзеге асырылуда. Жастар республиканың жастар саясатының белсенді қатысушысы және азаматтық қоғамның толыққанды мүшесі болуға дайын. Жастармен жұмыс жасаудың кәсіпқойлық деңгейін көтеру – жастар саясатының алдында тұрған басты мақсаттардың бірі. Қазақстандағы және әлемдегі әлеуметтік-саяси жағдай бұл саланы жаңа тиімділік деңгейіне шығаруды талап етеді.

Өзін-өзі басқару және өзін-өзі ұйымдастыру үрдістерін белсендету үшін жастар арасында қажет институттар құрылып, жастарға қажет өзекті жобалар мен бағдарламалар жүзеге асырылуда. Осы үрдісте ерекше рөлді жастар ресурстық орталықтары атқаруы тиіс, сонымен қатар олардың жұмыстарын ақпараттық қолдап, брендтелуін қамтамасыз ету қажет, өйткені бүгінгі күні жастар осындай институттардың жұмысы жайлы хабардар болу деңгейі төмен.

1.4 Негізгі түсініктерді интерпретациялау

Мемлекеттік жастар саясаты – мемлекет жүзеге асыратын және жастарды қолдап, дамытуға бағытталған әлеуметтік-экономикалық, ұйымдастыру және құқықтық шаралар жүйесі. Мемлекеттік жастар саясаты көптеген елдердің қызметіндегі басты бағыттардың бірі болып табылады. Қазақстан Республикасында мемлекет пен жастардың қарым-қатынас саласын реттейтін негізгі нормативтік құқықтық құжат Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 9 ақпандағы №285-V «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Заңы болып табылады, ол мемлекеттік жастар саясатының мақсаты, міндеттері, бағыттарын, сондай-ақ жастарды мемлекеттік қолдау механизмдерін, оның әлеуметтік және саяси құқықтарын анықтайды. Ел Президенті Н. Назарбаевтың тікелей қатысуымен Қазақстан жастарының үш Конгресінің отырысы өткізілді.

Жастар – Қазақстан Республикасының он төрт жасынан он тоғыз жасына дейінгі азаматтары. Жастар – бұл ерекше әлеуметтік-жас тобы, ол жас ерекшелігімен және қоғамдағы дәрежесімен ерекшеленеді: балғын және жасөспірім шақтан әлеуметтік жауапкершілікке. Кейбір ғалымдар жастарды жас адамдардың жиынтығы ретінде түсінеді, оларға қоғам әлеуметтік тұрғыдан қалыптасуға мүмкіндік береді, оларға жеңілдіктер береді, бірақ социумның кейбір салаларына белсенді араласуға мүмкіндіктерін шектейді.

Әлеуметтік тұтынушылық – әлеуметтік субъектінің өмір сүруіне қандай да болмасын жағдай бастапқы қоздырғыш жеткіліксіз болғанда, бір нәрсені қажет етудің нысаны. Осындай жағдайлардың бірі нәрсені иелену және тұтынуға, басқасы жасауға, көбейтуге итермелейтін тұтынушылық. Алайда тек саналы түрдегі тұтынушылық адамдардың талпыныстары, көңілдері, мақсаттары, мүдделері арқылы әрекет етудің қоздырғышы бола алады.

Әлеуметтік саулық – бұл әлеуметтік топ өкілдерінің өз қоғамдық жағдайын, әлеуметтік-экономикалық және рухани тұтынуларына, мүдделеріне қанағаттану деңгейін бағалаудың эмоционалды аспектісі. Әлеуметтік саулық арқылы топтың қоғамдық көзқарасындағы (экономикалық, саяси, идеологиялық, ұлттық және т.т.) жалпы тоналдылығы көрініс табады. Әлеуметтік саулық әлеуметтік салыстыру, әлеуметтік сыйақыны, өз тұтынуларын қанағаттандыру үшін мүмкіндіктерді, өзге адамдардың ұқсас мүмкіндіктерін (жағдайларын) өз мүдделерінің жүзеге асырылуымен салыстыру үрдісінен кейін қалыптасады.

Жастардың *әлеуметтік тәжірибелері* жас адамдардың мүдделері мен құқықтарын жүзеге асыруға бағытталған, күнделікті тіршілікте қоғамдық маңызға ие шешімдерді қабылдауға тартылуға, қабылдаған шешімдерінің нәтижелеріне жауапты болуға, сондай-ақ демократиялық әдістермен қоршаған әлеуметке ықпал ету құқықтары әрекет ету және әдеттегі тәртіп түрлерінің жиынтығы болып табылады.

Құндылықтар бағдары – стратегиялық өмір сүру мақсаттары мен жалпы дүниетану бағдарлары ретінде мойындалатын құндылықтардың адамның санасында бейнеленуі.

Жастардың көші-қонға деген көзқарасы. Тұрғындардың көші-қон феномені күрделі және көпқырлы болып келеді. «Көші-қон» терминін интерпретациялау кезінде, алдымен оның қоғамдық өмірге әлеуметтік, саяси, экономикалық үдерістері мен құбылыстарына ықпал етудің теориялық және практикалық алғышарттарын негіздейді. Ғылыми әдебиетте көші-қонды тұрғындардың аймақтық көшудің күрделі әлеуметтік-демографиялық үдерісі болып саналады, ол тұрғылықты мекендеу орнының (елді мекеннің) ауысуымен байланысты, экономикалық құрылымның өзгеруімен және өндірістік күштердің орналасуымен, тұрғындардың әлеуметтік және еңбек мобильділігінің өсуімен тығыз байланысты. Жастардың көшіп қонуы бағыт беретін аймақтарда жоғары өнімді шығаруға қауқарлы жас мөлшері тобының арасында еңбек ететін күштің санының азаюына апарады, жаңа ғана кәсіпті меңгерген немесе біліктілікке қол жеткізген көптеген жас адамдарды қоса.

1.5 Зерттеудің технологиялық бөлігі

Таңдау жиынтығының көлемі

Таңдау жиынтығының көлемі 2 000 сұраққа жауап берушіні құрайды.

Социологиялық зерттеуді жүргізу аймағы Қазақстан Республикасының бүкіл аймақтарын – республикалық маңызға ие Астана мен Алматы қалаларын және Қазақстанның 14 облысын қамтиды. Зерттеу барысында стратификацияланған көпсатылы таңдау әдісі қолданылды. Алдымен, елдің 14 аймағы бойынша облыстар мен республикалық маңызға ие тұрғындардың санына қарай талдау жасалды. Одан соң әр облыс бойынша қалалық және ауылдық тұрғындардың көлемі есептелінді.

Аталмыш зерттеу барысында зерттелетін бірліктерді таңдау бірнеше сатыда жүргізілді: мүмкіндік дизайн таңдауы қолданылды. Мүмкіндік дизайн таңдауы бойынша кез келген адам (14 жастан 29 жасқа дейінгі) жиынтық шегінде талдауға қатысуға таңдалып алынуға тең мүмкіндікке ие болады. Стратификацияланған көпсатылы таңдау әдісі қолданылды. Атап айтсақ, негізгі страт болып келесілер таңдалды:

1 саты. Облыстар бойынша таңдау – облыстар мен республикалық маңызға ие қалалардың 14 жастан 29 жасқа дейінгі тұрғындар санына қарай, елдің 16 аймағы – Астана мен Алматы қалалары, 14 облыс орталықтары бойынша таңдау көлемі анықталды.

2 саты. Қала-ауыл принципі бойынша таңдау – әр облыста қалалық және ауылдық таңдаудың көлемі есептелді.

3 саты. Сөре нүктесін таңдау – таңдалынып алынған әр елдімекеннің шегінде кездейсоқ түрде бағыттың сөре нүктесі мен сұраққа жауап берушілер саны белгіленеді.

4 саты. Үйлерді анықтау – сөре нүктесінен бастап бағыт бойынша «сол қол» ережесі бойынша жылжып отырып, үйлер таңдалады.

5 саты. Жауап берушілерді квотаға сәйкес таңдау – жекелеген үйде сұраққа жауап берушілер екі тетік бойынша таңдалады: жыныстық жас ерекшелігіне сәйкес квота – сұраққа жауап берушінің жасы 14 жастан кем емес және 29 жастан аспауы тиіс, сондай-ақ жынысы жағынан

репрезентативті таңдау болуы шарт (сұраққа жауап беретін әйелдер мен ерлердің саны әр облыс, қала және ауыл бойынша Статистика комитетінің деректеріне сәйкес есептелініп алынды).

1 кесте. Жоба бойынша таңдау ерекшелігі, адам

	Барлық тұрғындар			Қала тұрғындары			Ауыл тұрғындары		
	Екі жыныс	Ерлер	Әйелдер	Екі жыныс	Ерлер	Әйелдер	Екі жыныс	Ерлер	Әйелдер
Қазақстан Республикасы	2000	1004	996	1136	567	569	863	441	422
Ақмола облысы	78	40	38	36	19	17	42	22	20
Ақтөбе облысы	101	50	51	63	31	32	38	19	19
Алматы облысы	215	110	105	50	26	24	165	84	81
Атырау облысы	68	34	34	31	16	15	37	19	18
Батыс Қазақстан облысы	72	37	35	35	18	17	37	19	18
Жамбыл облысы	121	61	60	48	25	23	73	38	35
Қарағанды облысы	150	76	74	118	60	58	32	16	16
Қостанай облысы	96	48	48	50	25	25	46	23	23
Қызылорда облысы	89	46	43	37	19	18	52	27	25
Манғыстау облысы	73	37	36	34	17	17	39	20	19
Оңтүстік Қазақстан облысы	341	173	168	149	76	73	194	98	94
Павлодар облысы	79	40	39	55	28	27	24	12	12
Солтүстік Қазақстан облысы	56	29	27	25	13	12	31	16	15
Шығыс Қазақстан облысы	146	75	71	91	46	44	55	28	17
Астана қ.	104	50	54	104	50	54	-	-	-
Алматы қ.	211	98	113	211	98	113	-	-	-

* ҚР Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің 2015 жылғы мәліметтері бойынша

Таңдау репрезентативті болып табылады, яғни белгіленген параметрлер бойынша жауап берушілердің құрамы бас ерекшелікте (Статистика комитетінің 2015 жылғы арналған мәліметтері бойынша) берілген тиісті пропорцияларға жақындатылған. Сонымен бірге орташа деректердің таңдау ерекшелігінің бас ерекшелігінен ауытқуы $\pm 3,5\%$ аспайды.

Жүргізілген зерттеуде қолданылған сауалнама техникасы - бұл face-to-face интервью, яғни интервьюер жеке сауалнама алып, жауап берушінің үйінде өзіндік толтыру элементтерін қоса пайдаланып, оның ауызша жауаптарын сауалнамаға енгізу арқылы жүргізеді.

Алынған деректерді тексеру үшін, атап айтсақ интервьюерлердің жұмыс сапасын тексеру мониторингін және сауалнаманы жалған толтырудан сақтану үшін толтырылған сауалнаманың жалпы көліменен 30% зерттеуге қатысқан жауап берушілерден телефон арқылы және жаяу жүріп жауап алу арқылы кеңістікке бақылау жүргізілді.

Ақпарат жинау әдісі

Ақпарат жинау әдісі 14 жастан 19 жасқа дейінгі жастарды жаппай сұрау «face-to-face» әдісі. Жаппай сұрау әдісі шеңберінде ақпарат жинау

сұраққа жауап берушілердің тұрғылықты мекенжайы бойынша жүргізілді (пәтердегі сауалнама деп аталатын), немесе нақты оқу/жұмыс/жұмыспен қамту орталықтарында (жедел іздестіру үшін және мақсатты топ мүшелерімен бірден тілдесу үшін). Таңдалып алынған әдіс ағымдағы зерттеудің мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келеді.

Ақпаратты өңдеу әдісі

Бастапқы деректерді енгізу, оларды өңдеу, сондай-ақ біркөлемді, екікөлемді кестелерді шығару, корреляциялық және кластерлік талдаулар SPSS орыс тіліндегі компьютерлік бағдарламасының 21 нұсқасы арқылы есептелінді.

Ақпаратты талдау әдістері

Бастапқы әлеуметтанулық ақпаратты талдаудың негізгі әдісі келесілер болып табылады:

- 1) біркөлемді, екікөлемді деректерді талдау;
- 2) корреляциялық талдау;
- 3) кластерлік талдау.

Зерттеу кезеңі: қыркүйек, 2016 жыл.

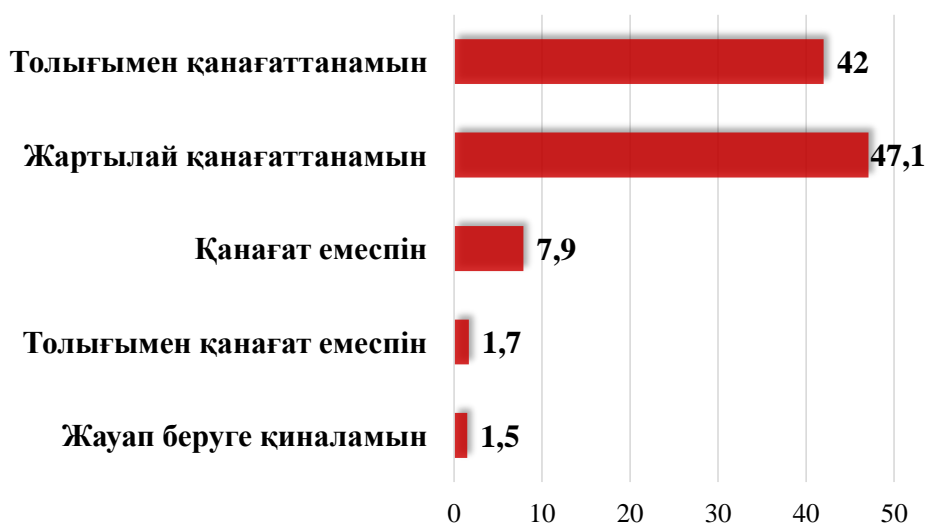
II тарау. ЖАС ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫҢ ӨМІРДІ ҚАБЫЛДАУЫ

2.1 Жастардың өмірлеріне қанағаттану деңгейі

Әлеуметтанулық зерттеу нәтижелері көрсеткендей, **жауап берген жастардың басым көпшілігі өз өмірлеріне қанағаттанады (89,1%)**. Өмірлеріне қанағаттанбай жүрген жастардың көрсеткіші жауап берушілердің 9,6% құрайды, атап айтсақ жауап берушілердің 1,7% ғана «толығымен қанағаттанбаймын» деген жауапты таңдаған (1 диаграмма).

1 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Айтыңызшы Сіз өз өміріңізге қанағаттанасыз ба, әлде қанағаттанбайсыз ба?» (%)

Сауалнама нәтижесі бойынша өз өмірлеріне қанағаттанатындардың жоғары деңгейі Қазақстанның басым көп облыстарында – 80-90% белгілендерін аңғартады.

Сұраққа жауап берген Атырау және Солтүстік Қазақстан облыстарының жастарын атап өту керек, олардың өмірге қанағаттану деңгейі сәйкесінше 58,8% және 64,3% құрап отыр, бұл көрсеткіш осы облыстардың Қазақстанның басқа аймақтарынан өзгеше (1 кесте).

1 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Айтыңызшы Сіз өз өміріңізге қанағаттанасыз ба, әлде қанағаттанбайсыз ба?» (облыстар бойынша, %)

	Толық қанағаттанамын	Қанағаттанамын деп ойлаймын	Қанағат емеспін деп ойлаймын	Толығымен қанағат емеспін	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	15,4	70,5	11,5	-	2,6
Ақтөбе	67,6	27,5	3,9	-	1,0
Алматы	38,1	51,2	8,8	1,9	-
Атырау	20,6	38,2	19,1	11,8	10,3
Шығыс Қазақстан	33,1	53,8	10,3	-	2,8
Жамбыл	52,1	35,5	5,8	4,1	2,5
Батыс Қазақстан	34,7	50,0	11,1	4,2	-
Қарағанды	47,7	37,7	11,9	2,0	0,7
Қостанай	52,6	42,1	5,3	-	-

	Толық қанағаттанамын	Қанағаттанамын деп ойлаймын	Қанағат емеспін деп ойлаймын	Толығымен қанағат емеспін	Жауап беруге қиналамын
Қызылорда	40,4	52,8	5,6	-	1,1
Манғыстау	64,4	30,1	5,5	-	-
Павлодар	40,5	49,4	6,3	3,8	-
Солтүстік Қазақстан	21,4	42,9	16,1	7,1	12,5
Оңтүстік Қазақстан	40,8	54,0	5,0	0,3	-
Астана қ.	46,2	43,3	6,7	1,9	1,9
Алматы қ.	43,1	50,7	5,7	-	0,5

Сонымен бірге елдімекеннің дамуымен қанағаттану деңгейі де жоғары көрсеткішке ие. **Сұраққа жауап берген жастардың 80,7% жалпы толығымен елдімекеннің дамуымен қанағаттанады және қанағаттанады деп ойлайды.** Елдімекеннің дамуымен қанағаттанбағандар саны 17,7% құрап отыр (2 диаграмма).

2 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз елдімекеніңіздің дамуына қаншалықты қанағаттанасыз?» (%)

Жауап берушілер тұрып жатқан елдімекеннің дамуымен қанағаттану мәселесіне облыстар бойынша келетін болсақ, онда жағдай келесідей. Қанағаттану деңгейі облыстардың басым көпшілігінде жоғары болып келеді, ол 75-85% деңгейін көрсетіп отыр.

Үш облысты атап өту керек – Атырау, Қарағанды, Солтүстік Қазақстан, бұл аймақтарда елдімекеннің дамуымен қанағаттану деңгейі 65% аспайды (2 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз елдімекеніңіздің дамуына қаншалықты қанағаттанасыз?» (облыстар бойынша, %)

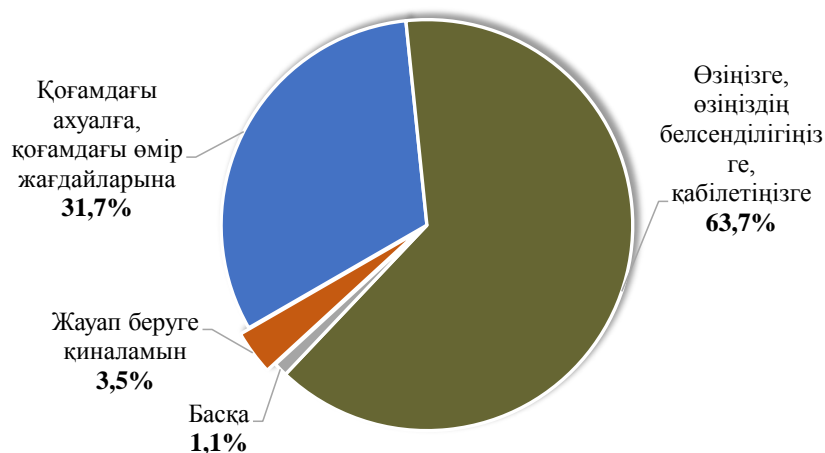
	Толық қанағаттана мын	Қанағаттанам деп ойлаймын	Қанағат емеспін деп ойлаймын	Толығымен қанағат емеспін	Жауап беруге қиналамы
Ақмола	23,1	38,5	10,3	23,1	5,1
Ақтөбе	29,4	46,1	6,9	15,7	2,0
Алматы	36,3	53,0	7,9	2,8	-
Атырау	16,2	30,9	27,9	11,8	13,2
Шығыс Қазақстан	30,3	48,3	13,1	6,2	2,1
Жамбыл	41,3	36,4	14,0	7,4	0,8
Батыс Қазақстан	33,3	50,0	12,5	2,8	1,4
Қарағанды	37,7	27,2	23,2	11,3	0,7
Қостанай	42,1	38,9	15,8	3,2	-
Қызылорда	50,6	40,4	6,7	1,1	1,1
Манғыстау	60,3	19,2	17,8	2,7	-
Павлодар	35,4	49,4	8,9	2,5	3,8
Солтүстік Қазақстан	23,2	30,4	26,8	14,3	5,4
Оңтүстік Қазақстан	32,8	59,5	7,6	-	-
Астана қ.	45,2	35,6	9,6	6,7	2,9
Алматы қ.	36,5	52,1	8,5	1,9	0,9

Сауалнаманың нәтижесі бойынша зерттеуге қатысқан жастардың **63,7% олардың әл-ауқаты көп жағдайда өздерінен, өздерінің белсендігі мен қабілеттеріне тікелей байланысты деп есептейді.** Жауап берушілердің үштен бір бөлігі (31,7%) олардың әл-ауқаты көп жағдайда қоғамдағы жағдаймен және ондағы өмір сүру жағдайына байланысты деп белгілеген (3 диаграмма).

Жауаптардың аз мөлшері «басқа» деген жауап нұсқасын белгілегендер (1,1%), онда «ата-аналарға байланысты», «бірінші кезекте құдайға байланысты», «адамның өзінің рухани құндылықтарына байланысты» деген жауаптар берілген.

3 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: Қалай есептейсіз, Сіздің әл-ауқатыңыз үлкен дәрежеде неге байланысты?» (%)

Сауалнама барысында жас адамдарға ата-аналарының өмірімен салыстырғанда өздерінің болашағын қандай деңгейде болады деген сұрақ қойылып, бағалауға мүмкіндік берілген кезде жастар оптимистік көзқарас көрсетті. Атап айтсақ, сұраққа жауап берушілердің жартысы **(51,2%) олардың өмір деңгейі ата-аналарының өмірімен салыстырғанда әлбетте жақсы болады деп есептейді.** Тағы жауап берушілердің 28,8% олардың өмір деңгейі едәуір жақсарады деп есептейді. Нәтижесінде оң жауаптардың жалпы сомасы («жақсарады» және «едәуір жақсарады») жауап берушілердің 79,9% құрап отыр.

Сауалнамаға қатысқан жас адамдардың 11,7% өздерінің ата-аналарының өмірімен салыстырғанда өзгерусіз қалады деп жауап берді (4 диаграмма).

4 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше Сіз есейген кезде өміріңіз ата-аналарыңыздың өмірімен салыстырғанда қандай деңгейде болады?» (%)

Өмірінің нашарлайтынына жауап берушілердің 2,0% жастары күтулерін жасырмады. Тағы сауалнамаға қатысқандардың 6,0% қандай да бір баға беруге қиналғандарын жеткізді.

Ұлттық тап жағынан ата-аналарының өмірімен салыстырғанда өздерінің болашағының жақсаруына сұраққа жауап бергендердің күтулері келесідей болды. **Көрсеткіштер бойынша қазақ ұлтының жастары көшбасшылыққа ие, біріншіден, жауап берушілердің қазақ ұлты жастары өкілдерінің 81,3% өмірлері жақсарады немесе едәуір жақсарады деген,** екіншіден, «өзгеріссіз қалады» деген жауап нұсқасын қатысушылардың тек 9,8% белгелеген.

Қатысушылардың орыс және өзге ұлт өкілдері жиі өздерінің өмірі ата-аналарының өмірімен салыстырғанда өзгермейді деп сәйкесінше 15% және 19% көрсетіп отыр. Сондықтан өзге ұлт өкілдері өздерінің болашағына және болашақтағы өміріне күмәнмен қарайтындарын алға тартады (3 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше Сіз есейген кезде өміріңіз ата-аналарыңыздың өмірімен салыстырғанда қандай деңгейде болады?»
(ұлттар арасында, %)

	Қазақтар	Орыстар	Өзге ұлттар
Жақсарады	52,4	49,9	44,0
Едәуір жақсарады	28,9	27,2	31,0
Өзгеріссіз қалады	9,8	15,0	19,0
Едәуір нашарлайды	1,3	1,2	0,5
Нашарлайды	0,6	0,7	1,1
Жауап беруге қиналамын	6,9	6,1	4,4

Жауап берген жас адамдардың жартысынан көбі өз отбасының материалдық жағдайын айтарлықтай жоғары бағалайды. Әлемдегі және елдегі экономикалық жағдайға қарамастан, жауап берушілер өз отбасыларының материалдық жағдайына жоғары баға береді. Атап айтсақ жауап бергендерің 42,5% жастары отбасының материалдық жағдайы тек азық-түлік, қажет тауарлар мен киімді ғана емес, сонымен бірге шағын тұрмыс техникасын сатып алуға жеткілікті деп есептейді. Ал жауап берушілердің 20,7% өздеріне ірі тұрмыс техникасын, тоназытқыш немесе кір жуатын машина сатып алу мүмкіндіктері бар екендерін жасырмады.

Жауап бергендердің 17,7% өздерінің отбасыларының материалдық жағдайын төмен бағалады. Олардың ішінде 2,7% негізі кедейлік жағдайын басынан кешіп отырғандар, ал 15,0% тек ең қажет заттарды сатып алуға қауқарлы екен болып шықты (5 диаграмма).

Өз отбасының материалдық жағдайын жауап бергендердің 11,9% айтарлықтай жоғары бағалайды, олар өздеріне пәтерден басқа кез келген заттарды сатып алуға қауқарлы немесе материалдық қиыншылықтары жоқ, қажет болса пәтерді де сатып алауға мүмкіндіктері бар екендерін жеткізді.

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Өз отбасыңыздың материалдық жағдайын қалай бағалар едіңіз?» (%)

2.2 Жастардың өзекті мәселелері

Сауалнама нәтижелері бойынша жастардың өзекті мәселелері арасында **бірінші орында – жоғары білім алу қиыншылықтары (бағасы жоғары және т.т.) (51,7%) және жұмысқа орналасу, жұмыссыздық мәселесі (53,3%).**

Материалдық қиыншылықтарды (оның ішінде жалақының, шәкіртақының және т.т. төмендігі) жауап берушілердің тағы 49,0% белгіледі.

Азық-түлік және халық тұтынатын тауарларға бағаның қымбаттылығына жауап берушілердің 39,1% назданса, тағы 39,58% тұрғын-үй мәселесін көтереді.

Ертеңгі күнге деген сенімділікті сауалнамаға жауап берушілердің 16,6% жастары белгіледі.

Ойын-сауық және жастардың бос уақытты өткізу мәселесін жауап берушілердің 16,5% белгіледі және тағы 16,4% мәдениеттің төмендеуі және қазақстандық жастардың рухани азғындауына алаңдаулы.

Нашақорлық, токсикомания, маскүнемдік мәселесін әлбетте жастармен байланыстыратынын қатысушылардың 13,1% белгіледі.

Жастар үшін маңыздылығы төмен мәселелер қылмыстылық мәселесі болып табылады – 10,7%, ата-аналармен шиеленістер мен жақындары мен туыстарының түсініспеушілігі – 8,2%, діни экстремизм – 7,4% (4 кесте).

Жауап берушілердің тек 2,7% ғана жастардың мәселелері жоқ деп есептейді.

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің елдімекеніңіздегі жастардың ең өзекті мәселелерін атаңызшы?» (%)

	%*
Жұмысқа орналасу қиыншылықтары, жұмыссыздық	53,3
Жоғары білім алуға көмек көрсету (қымбат баға және т.т.)	51,7
Материалдық қиындықтар (төмен жалақы, шәкіртақы және т.т.)	49,0
Тұрғын-үй мәселелері	39,8
Азық-түлікке, халық тұтынатын тауарлар деген бағаның жоғары болуы	39,1
Ертеңгі күнге деген сенімділіктің жоқтығы	16,6
Бос уақытты өткізетін орынның болмау мәселесі	16,5
Мәдениет деңгейі төмен, жастардың рухани азғындауы	16,4
Нашақорлық, токсикомания және маскүнемдік, шылым шегу	13,1
Жеке өмірінің ретке келтірілмегендігі	11,7
Нашар денсаулық, денсаулықтың нашарлауы	11,2
Жастар арасындағы қылмыстылық	10,7
Ата-аналармен / аға ұрпақпен шиеленістер, туыстардың және жақындардың түсініспеушілігі	8,2
Жастар арасындағы діни экстремизм	7,4
Жеке қауіпсіздіктің қауіп-қатері (көшелерде жүргенде үрей пайда болады және т.т.)	5,6
Жылдамдығы жоғары Интернетке, сапалы мобильді байланысқа қолжетімділіктің болмауы	4,6
Басқа	0,1
Еш мәселе жоқ	2,7
Жауап беруге қиналамын	2,1

* сомасы 100% тең емес, өйткені сұраққа жауап берушілерге жауаптың бірнеше нұсқасын таңдауға мүмкіндік берілді

Жауап берушілердің 30% астамы белгілеген тек 5 негізгі мәселелерін аймақтар бойынша қараған жөн.

Сондықтан сауалнаманың нәтижесі бойынша **жұмысқа орналасу және жұмыспен қамту мәселесі** Ақтөбе, Қостанай, Павлодар, Солтүстік Қазақстан және Оңтүстік Қазақстан облыстарында өткір тұрғаны белгілі болды, ондағы көрсеткіш орташа республикалық көрсеткіштен жоғары.

Жоғары білім алу мәселесін жиі Ақтөбе, Алматы, Атырау, Батыс Қазақстан, Оңтүстік Қазақстан облыстары мен Алматы қаласында орын алған.

Қазақстан бойынша орташа көрсеткіштен жоғары **«материалдық қиыншылықтар»** мәселесі Ақтөбе, Алматы, Жамбыл, Павлодар және Оңтүстік Қазақстан облыстарында белең алған.

Тұрғын-үй мәселесін Батыс Қазақстан, Қарағанды, Қостанай, Манғыстау, Павлодар, Солтүстік Қазақстан облыстарында және Астана, Алматы қалаларында жиі атайды.

Азық-түлікке, ХТТ бағаның жоғары болуы мәселесі бойынша көрсеткіш орташа республикалық көрсеткіштен жоғары Ақмола, Шығыс Қазақстан, Қарағанды, Қостанай, Манғыстау, Солтүстік Қазақстан және Оңтүстік Қазақстан облыстарына тиесілі (5 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің елдімекеніңіздегі жастардың ең өзекті мәселелерін атаңызшы?» (облыстар бойынша, %)

	Жұмысқа орналасу қиыншылықтары, жұмыссыздық	Жоғары білім алуға көмек көрсету	Материалдық қиыншылықтар	Тұрғын-үй мәселелері	Азық-түлікке, ХТТ бағаның жоғары болуы
Қазақстан Республикасы	53,3	51,7	49,0	39,8	39,1
Ақмола	50,0	23,1	33,3	25,6	41,0
Ақтөбе	61,8	59,8	52,9	26,5	35,3
Алматы	44,2	71,2	59,5	34,0	29,8
Атырау	33,8	73,5	29,4	35,3	36,8
Шығыс Қазақстан	35,2	37,2	37,9	32,4	45,5
Жамбыл	38,8	47,1	51,2	30,6	22,3
Батыс Қазақстан	48,6	54,2	47,2	40,3	41,7
Қарағанды	49,0	48,3	37,1	50,3	42,4
Қостанай	61,1	49,5	46,3	53,7	54,7
Қызылорда	27,0	36,0	34,8	36,0	21,3
Манғыстау	58,9	39,7	38,4	52,1	60,3
Павлодар	68,4	48,1	57,0	53,2	34,2
Солтүстік Қазақстан	66,1	37,5	48,2	60,7	44,6
Оңтүстік Қазақстан	78,6	56,3	61,3	25,2	44,0
Астана қ.	45,2	47,1	51,0	61,5	35,6
Алматы қ.	50,7	56,9	51,2	55,0	39,8

Осыған дейін атап өтілгендей, жастар арасында жұмысқа орналасу мәселесі өзекті мәселелер рейтингісі д.а. ішінде бірінші орынға ие (53,3%). Жастарға жұмысқа орналасу кезінде қандай қиыншылықтарға тап боласыз деген сұрақ қойылған болатын. Бұл сұраққа жауап берушілердің жартысынан көбі, атап айтсақ 65,7%, «жұмыс тәжірибесі қажет етіледі» деген жауап нұсқасын белгіледі.

Сауалнамаға қатысқандардың үштен бір бөлігінен көбі (34,2%) өз мамандығы бойынша (ЖОО, колледжде оқыған мамандығы бойынша) жұмысқа орналасуда қиыншылықтарына тап болады екен.

Жауап берушілердің 31,1% жұмысқа орналасу үшін тиісті байланыс пен таныстық қажет және олар болмаған жағдайда жастар үшін жұмыс іздеу қиынға соғады деп отыр (6 диаграмма).

Жауап берушілердің тек 2,0% жастарда жұмысқа орналасу кезінде проблемалар жоқ деп есептейді.

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Жастар жұмысқа орналасқан кезде негізгі қиыншылықтары қандай?» (%)

Қазақстандықтар арасында, атап айтсақ аға буын өкілдері арасында мемлекет өз азаматтарының жұмысқа орналасуына жауапкершілікті мойнына алу керек деген пікір айтуда. Алайда жаңа экономикалық қоғам принциптері бойынша азаматтардың әл-ауқатына жауапкершілік, оның ішінде жұмысқа орналасу болсын, азаматтардың өздеріне тиіселі. Жастар арасындағы сауалнама нәтижелері бойынша жауап берушілердің 47,9% мемлекет тарапынан көмек күтуде, олар «мемлекет бірінші жұмыс орнына орналасуға кепілдік беруі тиіс» деп есептейді.

Сауалнамаға қатысқан жастардың 15,9% мемлекет жұмыс орнын тек мемлекеттік құрылымдарда ғана жұмыс орнын беруге кепіл беруі тиіс деп санайды.

Сауалнамаға қатысқан жас адамдардың тағы 27,9% мемлекет түлектің қалауы бойынша жұмыс орнын іздестіруге қолдау көрсетуі тиіс дейді.

Сауалнамаға қатысқан жастардың тек 3,5% ғана мемлекет жастардың жұмысқа орналасу процесіне араласпауы тиіс (6 кесте) деп ойлайды.

6 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше оқу орындарының түлектерін жұмысқа орналастыру барысында мемлекеттің қатысуы қандай болуы тиіс?» (%)

	%
Мемлекет бірінші жұмыс орнын қамтамасыз етуі тиіс	47,9
Мемлекет жұмыс орнын тек мемлекеттік құрылымдарда ғана жұмыс орнын беруге кепіл беруі тиіс	15,9
Мемлекет түлектің қалауы бойынша жұмыс орнын іздестіруге қолдау көрсетуі тиіс	27,9
Мемлекет жастардың жұмысқа орналасу процесіне араласпауы тиіс	3,5
Жауап беруге қиналамын	4,8

Тарау бойынша қорытындылар

1. Жалпы жауап берген жастар оптимистік көзқарасқа ие, өздерінің болашағы мен болашақтағы мүмкіндіктерін жоғары бағалайды. Жалпы жауап берген жастардың көпшілігі өз өмірлеріне ғана емес, өздерінің тұрып жатқан елдімекендерінің дамуына қанағаттанып, өз материалдық мүмкіндіктерін жоғары бағалауда.

2. Жастар арасында өмірлеріне қанағаттанып отырғандар саны 89,1% құрап отыр. Өмірлеріне қанағаттану деңгейі облыстардың көбінде 80-90% дейін жеткен. Тек Атырау (58,8%) және Солтүстік-Қазақстан (64,3%) облыстарында ғана бұл көрсеткіш төмен.

3. Сондай-ақ өздері тұрып жатқан елдімекенінің дамуына қанағаттанып отырғандар деңгейі жоғары (80,7%).

4. Жауап берген жастардың жартысынан көбі өз өмірлеріне жауапкершілікті өздеріне артуда, атап айтсақ сауалнамаға қатысқан жастардың 63,7% олардың әл-ауқаты көп жағдайда өздеріне, өздерінің белсенділігі мен қабілеттеріне байланысты деп есептейді.

5. Сауалнамаға қатысқан жастардың жартысынан көбі өз отбасының материалдық жағдайын айтарлықтай жоғары бағалап отыр. Сауалнамаға қатысқан жастардың 42,5% өз отбасыларының материалдық жағдайы тек азық-түлік, қажет тауарлар мен киімдерді сатып алуға ғана емес, шағын тұрмыс техникасын сатып алуға жетеді деп есептейді. Ал сауалнамға қатысқандардың 20,7% ірі тұрмыс техникасын, шаңсорғыш немесе кір жуатын машина сатып алуға қауқарлы деп санайды.

6. Жауап бергендердің 17,7% өздерінің отбасыларының материалдық жағдайын төмен бағалады. Олардың ішінде 2,7% негізі кедейлік жағдайын басынан кешіп отырғандар, өйткені ақшалары тек азық-түлік сатып жетеді, ал 15,0% тек ең қажет заттарды сатып алуға қауқарлы екен болып шықты.

7. Жастар үшін ең өзекті мәселелер әлеуметтік-экономикалық сипаттағы мәселелер – материалдық қиындықтар, жоғары білім алу мәселесі, жұмысқа орналасу және жұмыссыздық мәселесі, бағаның қымбаттауы.

8. Жастардың басқа мәселелері (ойын-сауық мәселесі, жастар арасындағы қылмыстылық, жастар ортасындағы діни экстремизм, жеке басының қауіпсіздігі және т.т.) екінші орынға қойылып, маңыздылығы жағынан әлеуметтік проблемалар басым түседі.

9. Сауалнама нәтижесі бойынша жұмысқа орналасу кезіндегі туындайтын негізгі қиындықтардың бірі жұмыс тәжірибесінің болуы талап етілетіні алға тартылады (65,7%).

10. Жауап берген жастардың көбі оқу орындарының түлектері жұмысқа орналасу кезінде мемлекеттің араласуына және қатысуына арқа сүйейтіндерін жасырмады.

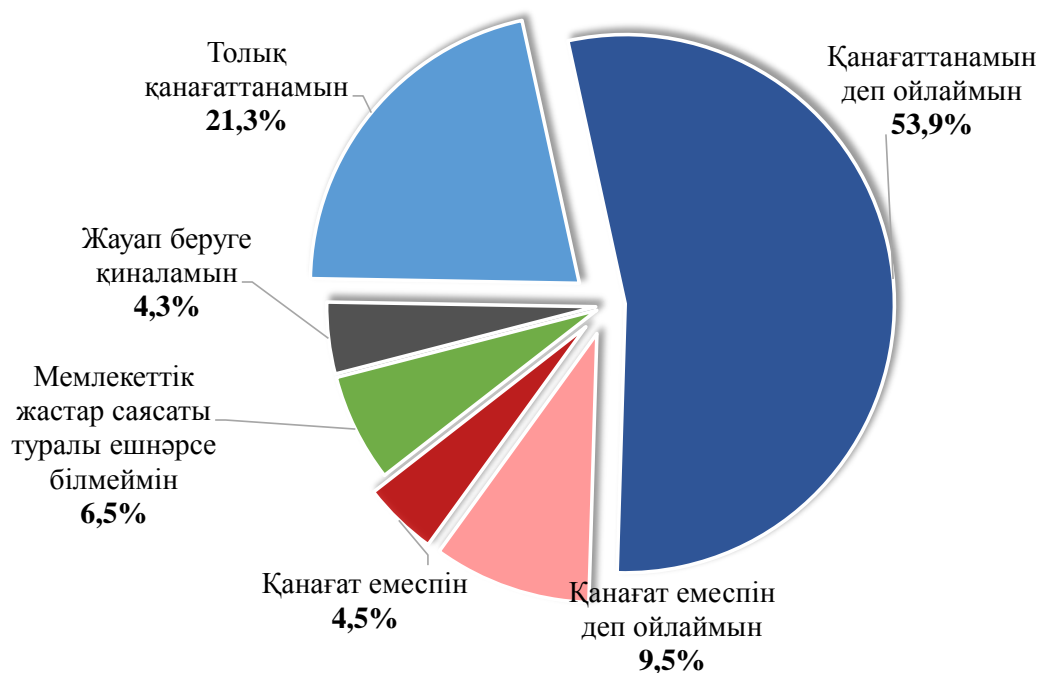
III тарау. ҚАЗАҚСТАННЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЖАСТАР САЯСАТЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ

3.1 Мемлекеттік жастар саясатын бағалау

Мемлекеттік жастар саясатын зерттеу мақсаттарының бірі Қазақстанның жас тұрғындарының мемлекеттік жастар саясатының жүзеге асырылуына қанағаттанауы туралы пікірін анықтау болып табылады. Жастардың арасында жүргізілген пікіртерім нәтижелері **сұраққа жауап берген жастардың басым көпшілігі (75,2%) Қазақстанда жүргізіліп жатқан мемлекеттік жастар саясатына қанағаттандықтарын** жеткізді. Елдегі жүзеге асырылып жатқан жастар саясатына өздерінің қанағаттанбаушылығын жауап бергендердің 14,0% белгіледі. Қатысушылардың тағы 6,5% жастар саясаты туралы ешнәрсе білмейтіндерін немесе естімегендерін жеткізді (7 диаграмма).

7 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Қазақстандағы жастар саясатының жүзеге асырылу барысына қаншалықты қанағаттанасыз?» (%)

Облыстар арасынан мемлекеттік жастар саясатына қанағаттанушылық мәселесі келесідей көрініс табады (7 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Қазақстандағы жастар саясатының жүзеге асырылу барысына қаншалықты қанағаттанасыз?» (облыстар арасынан, %)

	Толық қанағаттанамын	Қанағаттана-мын деп ойлай-мын	Қанағат емеспін деп ойлай-мын	Толығымен қанағат емеспін	Мемлекеттік жастар саясаты туралы ешнәрсе білмеймін	Жауап беруге қиналамын
Қазақстан Республикасы	21,3	53,9	9,5	4,5	6,5	4,3
Ақмола	2,6	71,8	9,0	5,1	2,6	9,0
Ақтөбе	14,7	59,8	6,9	6,9	7,8	3,9
Алматы	19,5	54,9	15,3	2,3	3,7	4,2
Атырау	27,9	47,1	2,9	7,4	5,9	8,8
Шығыс Қазақстан	24,8	50,3	4,1	2,8	9,0	9,0
Жамбыл	45,5	29,8	11,3	8,3	3,3	1,7
Батыс Қазақстан	25,0	51,4	8,3	6,9	5,6	2,8
Қарағанды	22,5	53,0	9,9	7,9	5,3	1,3
Қостанай	25,3	49,5	8,4	8,4	8,4	-
Қызылорда	28,1	58,4	7,9	2,2	2,2	1,1
Манғыстау	15,1	57,5	6,8	4,1	6,8	9,6
Павлодар	29,1	45,6	7,6	2,5	5,1	10,1
Солтүстік Қазақстан	21,4	51,8	8,9	1,8	7,1	8,9
Оңтүстік Қазақстан	14,1	61,0	12,6	1,2	10,6	0,6
Астана қ.	22,1	52,9	7,7	3,8	5,8	7,7
Алматы қ.	18,0	55,0	8,5	6,2	6,2	6,1

Елдегі жастар саясатының жүзеге асырылуына жоғары қанағаттанушылықты ұлттық нәсілдеріне қарамастан бүкіл жастар көрсетіп отыр, бірақ бұл көрсеткіш орыс ұлты (70,8%) өкілдері арасында елдегі орташа көрсеткіштен (73,9%) әлдеқайда төмен (8 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Қазақстандағы жастар саясатының жүзеге асырылу барысына қаншалықты қанағаттанасыз?» (ұлттар арасынан, %)

	Қазақтар	Орыстар	Өзге ұлттар
	22,9	19,2	13,0
Толық қанағаттанамын	53,6	51,6	60,9
Қанағат емеспін деп ойлаймын	8,8	10,0	14,1
Қанағат емеспін	4,5	5,2	2,2
Мемлекеттік жастар саясаты туралы ешнәрсе білмеймін	6,5	7,2	4,3
Жауап беруге қиналамын	3,7	6,7	5,4

Сауалнама деректері бойынша жастар саясатының жүзеге асырылуына қанағаттанушылық жауап бергендердің жас ерекшеліктеріне байланысты. Атап айтсақ, жастардың жасы есейген сайын, қанағаттану көрсеткіші төмендей түседі екен. Мысалы, жастар саясатының жүзеге асырылуына қанағаттанамын деген жауап бергендердің 14 жастан 18 жасқа дейін (яғни мектеп немесе колледж оқушылары) 79,4% құрайды, 19 жастан 23 жасқа

дейінгі жастағы жауап бергендердің саны - 76,0% және 24 жастан 29 жастағылар көрсеткіші 71,6% ғана құраған. Және керісінше жастар саясатының жүзеге асырылуына қанағаттанбаушылық баға бергендер 24 жастан 29 жасқа дейін 15,8%, ал 14 жастан 18 жасқа дейінгілер – 11,0% (9 кесте).

9 кесте

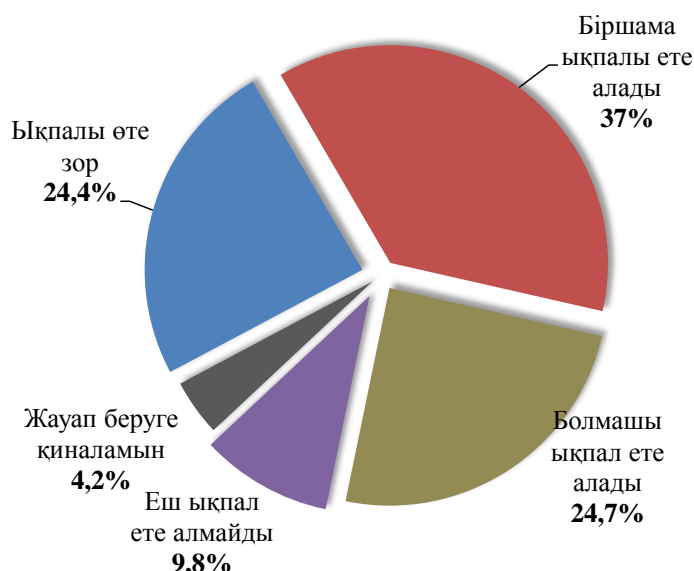
Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Қазақстандағы жастар саясатының жүзеге асырылу барысына қаншалықты қанағаттанасыз?» (жас ерекшеліктері бойынша, %)

	14 жастан 18 жасқа дейін	19 жастан 23 жасқа дейін	24 жастан 29 жасқа дейін
Толық қанағаттанамын	25,0	22,3	17,9
Қанағаттанамын деп ойлаймын	54,4	53,7	53,7
Қанағат емеспін деп ойлаймын	7,7	8,8	11,2
Қанағат емеспін	3,3	5,2	4,6
Мемлекеттік жастар саясаты туралы ешнәрсе білмеймін	5,6	5,9	7,4
Жауап беруге қиналамын	3,9	4,1	5,1

Зерттеу нәтижелері бойынша жауап берген жастардың ширегі (24,4%) Қазақстан саясатының қалыптасуына зор ықпал ете алады және қалыптастыруға толыққанды қатыса алатындарын алға тартады. Қатысушылардың тағы 37,0% жастардың мүмкіндіктерін «біршама ықпал етеді» деген жауап нұсқасын белгілегендер (8 диаграмма).

8 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің ойыңызша, жас адамдардың Қазақстанның саяси өміріне қатысуға және оның қалыптасуына ықпал ету мүмкіндігі қандай?» (%)

Жауап берген жастардың үштен бір бөлігі жастардың Қазақстан саясатын қалыптастырудағы мүмкіндіктерін төмен бағалайды. Олардың ішіндегі 24,7% жастар болмашы ықпал ете алды және 9,8% «еш ықпал ете алмайды» деген жауап нұсқасын белгіледі.

Енді жастардың елдегі саясатын қалыптастырудағы мүмкіндіктерін тұрғылықты мекендері тұрғысынан қарастырайық. Елдегі саясатты қалыптастыруға ықпал ету мүмкіндігіне Ақтөбе (34,3%), Атырау (35,3%), Қызылорда (57,3%), Шығыс Қазақстан (33,8%) және Қарағанды (33,1%) облыстарында тұратын жастардың өзінің сенімділігімен берген жауаптары ерекше.

Сауалнама нәтижелері бойынша «еш ықпал ете алмайды» деген жауап нұсқасын жиі Батыс Қазақстан (18,1%), Оңтүстік Қазақстан (14,7%) облыстарының және Астана (15,4%), Алматы (14,7%) қалаларының жастары белгілеген (10 кесте).

10 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің ойыңызша, жас адамдардың Қазақстанның саяси өміріне қатысуға және оның қалыптасуына ықпал ету мүмкіндігі қандай?» (облыстар арасынан, %)

	Ықпалы өте зор	Біршама ықпалы ете алады	Болмашы ықпал ете алады	Еш ықпал ете алмайды	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	9,0	57,7	24,4	6,4	2,6
Ақтөбе	34,3	43,1	14,7	3,9	3,9
Алматы	30,2	46,5	18,6	1,4	3,3
Атырау	35,3	30,9	5,9	11,8	16,2
Шығыс Қазақстан	33,8	41,4	9,7	11,7	3,4
Жамбыл	30,6	36,4	24,0	5,8	3,3
Батыс Қазақстан	12,5	41,7	22,2	18,1	5,6
Қарағанды	33,1	29,8	21,9	11,3	4,0
Қостанай	32,6	34,7	18,9	13,7	-
Қызылорда	57,3	39,3	1,1	1,1	1,1
Манғыстау	13,7	21,9	39,7	8,2	16,4
Павлодар	21,5	51,9	15,2	3,9	7,6
Солтүстік Қазақстан	26,8	46,4	14,3	1,8	10,7
Оңтүстік Қазақстан	2,6	25,5	55,7	14,7	1,5
Астана қ.	30,8	37,5	14,4	15,4	1,9
Алматы қ.	22,3	35,1	24,4	14,7	3,8

Зерттеу деректері бойынша жауап берген өзге ұлт өкілдері (15,8%) Қазақстандағы саясатты қалыптастыруға ықпал ету мүмкіндігіне сирек сенімділік танытады қазақ ұлты өкілдері (8,3%) мен орыс ұлты (12,0%) өкілдеріне қарағанда (11 кесте).

11 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің ойыңызша, жас адамдардың Қазақстанның саяси өміріне қатысуға және оның қалыптасуына ықпал ету мүмкіндігі қандай?» (ұлттар арасынан, %)

	Қазақтар	Орыстар	Өзге ұлттар
Ықпалы өте зор	28,9	15,5	9,2
Біршама ықпалы ете алады	35,8	40,6	38,6
Болмашы ықпал ете алады	22,9	27,7	32,1
Еш ықпал ете алмайды	8,3	12,0	15,8
Жауап беруге қиналамын	4,1	4,2	4,3

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің ойыңызша, жас адамдардың Қазақстанның саяси өміріне қатысуға және оның қалыптасуына ықпал ету мүмкіндігі қандай?» (жас ерекшеліктеріне қарай, %)

	14 жастан 18 жасқа дейін	19 жастан 23 жасқа дейін	24 жастан 29 жасқа дейін
Ықпалы өте зор	27,8	25,0	21,6
Біршама ықпалы ете алады	40,0	35,0	36,4
Болмашы ықпал ете алады	20,8	25,9	26,6
Еш ықпал ете алмайды	7,2	10,3	11,1
Жауап беруге қиналамын	4,2	3,8	4,4

Сауалнама барысында жас адамдарға мемлекеттік жастар саясатының мәнін анықтау ұсынылған болатын. Бірінші кезекте, **жастардың пікірінше, мемлекеттік жастар саясаты жастарды отансүйгіштікке тәрбиелеуі тиіс (37,5%), екінші кезекте – жастардың дамуына жағдай жасауы тиіс (34,8%).**

Жауап бергендердің 18,9% мемлекеттік жастар саясатының мәні білім алуға көмек көрсетуде деп, сауалнамаға қатысқандардың 14,8% әлеуметтік проблемаларын шешу үшін көмек алғысы келетіндерін алға тартады.

Мемлекеттік жастар саясатының басқа қалыптасу тұстарына азшылық жауап нұсқалары белгіленген. Атап айтсақ, жауап бергендердің тек 5,3% жастар саясатының мәнін жауапты және дербес жастарды тәрбиелеу үшін қажет деп санайды, 5,1% «жастардың азаматтық белсенділігін арттыру» деген жауап нұсқасын белгілесе, жауап бергендердің 5,0% жастар саясатының институттарын дамыту қажет деп санайды.

Сондықтан жауап берген жастар мемлекеттік жастар саясатын көбіне жастардың әлеуметтік проблемаларын шешумен байланыстырады. Алайда жастар саясатының міндеттері мен қызметтері едәуір кең және көлемді болып келеді, сондықтан олар ұзақ мерзімді болашаққа жұмыс істеуі қажет.

Жауап бергендердің 2,7% мемлекеттік жастар саясатында еш мәні жоқ деп есептейтін жауаптарды атап өту қажет, ал 4,9% – елдегі жастар саясатының мәні неде екенін білмейтіндер (13 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше, бірінші кезекте мемлекеттік жастар саясатының мағынасы неде?» (%)

	%*
Отансүйгіш жастарды тәрбиелеу	37,5
Жастардың дамуына жағдай жасау	34,8
Білім алуға көмектесу	18,9
Әлеуметтік мәселелерді шешуге жағдай жасау	14,8
Жас адамдарды өзін-өзі ұйымдастыруға үйрету	13,4
Мемлекеттің еңбек қорын қалыптастыру	8,2
Жас көшбасшыларды дайындау	7,1
Жастар арасында салауатты өмір салтын қалыптастыру	6,2
Жауапкершілігі мол және дербестікке бейім жастарды тәрбиелеу	5,3

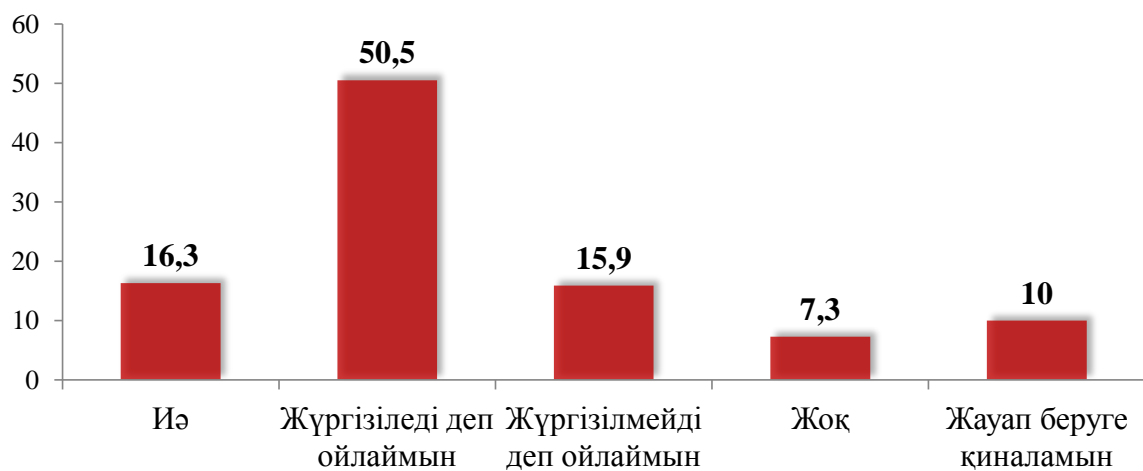
	%*
Жастардың азаматтық белсенділігін ынталандыру	5,1
Жастар саясаты институттарын дамыту (жастар ресурстық орталығы, жастар саясаты жөніндегі басқарма және т.т.)	5,0
Мемлекеттің тағдырына деген жауапкершілікті тәрбиелеу	3,5
Белсенді жастардың қорын қалыптастыру	3,3
Жастар ортасында нашақорлықтың, токсикоманияның және маскүнемдіктің алдын алу	2,5
Мемлекеттің жастар саясатында аса мәні жоқ	2,7
Мемлекеттің жастар саясатының мәні неде екенін білмеймін	4,9
Жауап беруге қиналамын	3,5

* сомасы 100% тең емес, өйткені сұраққа жауап берушілерге жауаптың бірнеше нұсқасын таңдауға мүмкіндік берілді

Жауап берген 14 жастан 29 жасқа дейінгі жас адамдардың басым көпшілігі Қазақстандағы реформалар жастарды дамыту үшін жасалып жатқанына сенімді – жауап бергендердің 66,8% (бұл «иә» және «жүргізіледі деп ойлаймын» жауап нұсқаларының қосындысы). Жауап берушілердің ширектен азы (23,1%) бұл сұраққа теріс жауап берді. Жауап берген жастардың тағы 10% жауап беруге қиналды (9 диаграмма).

9 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше, Қазақстанда болып жатқан реформалар жастардың және жастар саясатының дамуына жүргізілме?» (%)

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, оңтүстік аймақта тұратын жастар жиі мемлекеттік реформалардың жастар мүддесі үшін жүргізіліп жатқанын сөз етеді. Атап айтсақ, Жамбыл облысының жауап берушілерінің 81,0% болып жатқан реформалар жастардың және жастар саясатының дамуына жүргізілме деген сұраққа «иә» және «жүргізіледі деп ойлаймын» деген жауап нұсқаларын белгілеген. Қызылорда облысының жауап берушілері 84%, Оңтүстік-Қазақстанда – 76,9% және Қостанайда – 74,7% оң жауапты белгілеген.

Реформалардың жастар саясатын жақсарту үшін жүргізіліп жатқанына аз сенетін Алматы, Қарағанды, Маңғыстау, Солтүстік Қазақстан және Астана, Алматы қалаларында тұратын жастар белгілеген (14 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше, Қазақстанда болып жатқан реформалар жастардың және жастар саясатының дамуына жүргізіле ме?» (облыстар бойынша, %)

	Иә	Жүргізілетін сияқты	Жүргізілмейтін сияқты	Жоқ	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	9,0	64,1	17,9	2,6	6,4
Ақтөбе	20,6	45,1	10,8	2,9	20,6
Алматы	9,8	54,4	26,5	2,8	6,5
Атырау	16,2	50,0	2,9	16,2	14,7
Шығыс Қазақстан	16,6	42,8	11,0	11,7	17,9
Жамбыл	29,8	51,2	12,4	4,1	2,5
Батыс Қазақстан	18,1	52,8	11,1	8,3	9,7
Қарағанды	16,6	45,0	23,2	4,0	11,3
Қостанай	26,3	48,4	15,8	8,4	1,1
Қызылорда	28,1	56,2	7,9	3,4	4,5
Манғыстау	4,1	39,7	20,5	8,2	27,4
Павлодар	20,3	46,8	13,9	1,3	17,7
Солтүстік Қазақстан	1,8	39,3	16,1	8,9	33,9
Оңтүстік Қазақстан	14,7	62,2	14,4	8,2	0,6
Астана қ.	20,2	38,5	18,3	10,6	12,5
Алматы қ.	12,6	45,5	16,1	12,8	13,3

Есею кезінде жастар ұдайы қолдауға мұқтаж болады. Осы ретте тек материалдық қолдау емес, сондай-ақ моральді қолдау жас адамдардың психологиялық тұрғысынан дұрыс дамуына ықпал ететіні маңызды. Сауалнама нәтижелері көрсеткендей жауап берушілердің басым көпшілігі **бірінші кезекте, ата-аналарының, туғандарының және жақындарының қолдауына мұқтаж – 87,1%, ал екінші кезекте достарының және таныстарына арқа сүйейді (40,6%)**.

Басқа жауаптардың үлесі жоғарыда келтірілген бірінші екі жауап нұсқаларына едәуір төмен орналасады. Атап айтсақ, жауап берушілердің 7,1% жас адамдар әкімдіктің, мәслихаттың өкілдеріне, жауап берушілердің тағы 6,1% жастар ресурстық орталықтарына арқа сүйеулері тиіс деген.

Қолдаушы ретінде сынып жетекшісі, топ кураторы деп жауап берушілердің 5,6% белгіледі (15 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Ер жету кезінде жастар кімнің қолдауына мұқтаж болады деп есептейсіз?» (%)

	%
Ата-аналар, туыстар, жақындары	87,1
Достары, курстастары, әріптестері	40,6
Әкімдік өкілі, мәслихат өкілі	7,1
Жастар ресурстық орталығының өкілі	6,1
Сынып жетекшісі, топ кураторы	5,6
Саяси партия, қоғамдық бірлестік өкілі	4,1
Мектеп директоры	3,1
Үкіметтік емес жастар ұйымының өкілі	1,4
Діни ұйымының өкілі	0,9
Басқа	0,6
Өзіме, өз күшіме ғана сенім артамын	1,9
Жауап беруге қиналамын	2,5

* сомасы 100% тең емес, өйткені сұраққа жауап берушілерге жауаптың бірнеше нұсқасын таңдауға мүмкіндік берілді

3.2 Жастарды қолдауға және дамытуға бағытталған мемлекеттік құрылымдар туралы хабардар болу

Зерттеу шеңберінде жастарға қолдау көрсететін негізгі мемлекеттік құрылымдар туралы жастардың хабардарлығы туралы деңгейі анықталды. Жұмысы хабардар болған ең жоғары деңгейде **ҚР білім және ғылым министрлігінің Жастар саясаты департаменті – 43,4%**, сұраққа жауап беруші жастардың тағы 1,3% ҚР БЖҒМ Департаментінің қызметіне қатысқандарын айтты.

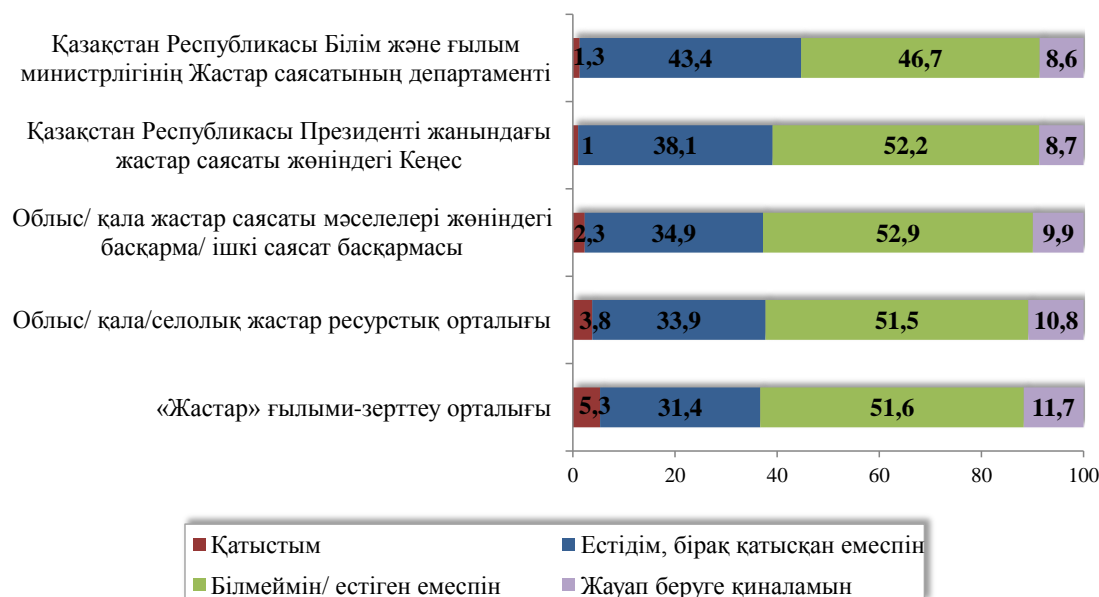
ҚР Президенті жанындағы жастар саясаты туралы кеңес қызметі жайлы 38,1% хабардар болды, оның өзінде жартысынан көбі Кеңес жұмысы туралы хабарсыз екендерін жасырмады – 52,2%.

Жастарға қолдау көрсететін тағы бір құрылым – ол облыстар және қалалардағы Жастар ресурстық орталықтары, олар жайлы жауап берушілердің 33,9% хабардар. Алайда қатысушылардың басым көпшілігі аймақтардағы ЖРО жұмысы туралы хабарсыз болып шықты немесе жауаптарына сенімді емес – сәйкесінше 51,5% және 10,8%.

Жастардың мәселелерін зерттеумен айналысатын «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы туралы жауап берушілердің 31,4% хабардар және жауап берушілердің тағы 5,3% «Жастар» ҒЗО қызметіне қатысқандарын жеткізді (10 диаграмма).

10 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Жастар саясатының Сізге қандай құрылымы таныс, олардың қайсысының жұмысына Сіз қатыстыңыз?» (%)

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Жастар саясатының департаменті туралы хабардар болудың жоғары деңгейі Атырау, Батыс Қазақстан және Қызылорда облыстарында байқалады.

ҚР БҒМ ЖСД жайлы Ақмола, Қарағанды және Оңтүстік Қазақстан облыстарында айтарлықтай сирек естігені анықтылып отыр (16 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Жастар саясатының Сізге қандай құрылымы таныс, олардың қайсысының жұмысына Сіз қатыстыңыз?» –

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІНІҢ ЖАСТАР САЯСАТЫНЫҢ ДЕПАРТАМЕНТІ» (облыстар
бойынша %)**

	Қатыстым	Естідім, бірақ қатысқан емеспін	Білмеймін/ естіген емеспін	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	-	33,3	66,7	-
Ақтөбе	1,0	46,1	44,1	8,8
Алматы	-	42,8	50,7	6,5
Атырау	1,5	72,1	26,5	-
Шығыс Қазақстан	-	37,9	30,3	31,7
Жамбыл	1,7	42,1	46,3	9,9
Батыс Қазақстан	1,4	51,4	36,1	11,1
Қарағанды	4,0	25,8	64,2	6,0
Қостанай	1,1	49,5	42,1	7,4
Қызылорда	4,5	76,4	12,4	6,7
Манғыстау	1,4	49,3	47,9	1,4
Павлодар	1,3	45,6	36,7	16,5
Солтүстік Қазақстан	-	33,9	39,3	26,8
Оңтүстік Қазақстан	0,3	35,8	63,9	-
Астана қ.	3,8	45,2	32,7	18,3
Алматы қ.	1,4	45,5	46,0	7,1

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Жастар саясатының Сізге қандай құрылымы таныс, олардың қайсысының жұмысына Сіз қатыстыңыз?» –

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІ ЖАНЫНДАҒЫ ЖАСТАР
САЯСАТЫ ЖӨНІНДЕГІ КЕҢЕС» (облыстар бойынша, %)**

	Қатыстым	Естідім, бірақ қатысқан емеспін	Білмеймін/ естіген емеспін	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	-	32,1	67,9	-
Ақтөбе	1,0	38,2	51,0	9,8
Алматы	-	54,0	40,9	5,1
Атырау	5,9	61,8	32,4	-
Шығыс Қазақстан	0,7	35,2	32,4	31,7
Жамбыл	1,7	38,0	47,9	12,4
Батыс Қазақстан	1,4	44,4	44,4	9,7
Қарағанды	3,3	24,5	66,9	5,3
Қостанай	-	44,2	49,5	6,3
Қызылорда	2,2	74,2	16,9	6,7
Манғыстау	-	64,4	35,6	-
Павлодар	3,8	36,7	43,0	16,5
Солтүстік Қазақстан	-	23,2	50,0	26,8
Оңтүстік Қазақстан	-	17,9	82,1	-
Астана қ.	-	38,5	39,4	22,1
Алматы қ.	-	36,0	56,4	7,6

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Жастар саясатының Сізге қандай құрылымы таныс, олардың қайсысының жұмысына Сіз қатыстыңыз?» – ОБЛЫС/ ҚАЛА ЖАСТАР САЯСАТЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӨНІНДЕГІ БАСҚАРМА/ ІШКІ САЯСАТ БАСҚАРМАСЫ (облыстар бойынша, %)

	Қатыстым	Естідім, бірақ қатысқан емеспін	Білмеймін/ естіген емеспін	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	5,1	24,4	65,4	5,1
Ақтөбе	2,9	46,1	40,2	10,8
Алматы	-	34,9	56,3	8,8
Атырау	10,3	52,9	36,8	-
Шығыс-Қазақстан	0,7	33,1	33,1	33,1
Жамбыл	7,4	43,0	36,4	13,2
Батыс-Қазақстан	1,4	58,3	34,7	5,6
Қарағанды	3,3	21,9	68,2	6,6
Қостанай	2,1	40,0	52,6	5,3
Қызылорда	9,0	60,7	23,6	6,7
Манғыстау	2,7	38,4	57,5	1,4
Павлодар	2,5	44,3	36,7	16,5
Солтүстік-Қазақстан	-	35,7	39,3	25,0
Оңтүстік-Қазақстан	-	17,0	83,0	-
Астана	-	42,3	35,6	22,1
Алматы	0,9	32,7	55,0	11,4

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Жастар саясатының Сізге қандай құрылымы таныс, олардың қайсысының жұмысына Сіз қатыстыңыз?» – ЖАСТАР РЕСУРСТЫҚ ОРТАЛЫҒЫ» (облыстар бойынша, %)

	Қатыстым	Естідім, бірақ қатысқан емеспін	Білмеймін/ естіген емеспін	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	1,3	28,2	64,1	6,4
Ақтөбе	3,9	32,4	52,9	10,8
Алматы	-	16,3	74,0	9,8
Атырау	16,2	79,4	4,4	-
Шығыс Қазақстан	3,4	31,7	29,7	35,2
Жамбыл	19,8	45,5	25,6	9,1
Батыс Қазақстан	1,4	47,2	41,7	9,7
Қарағанды	2,0	19,9	68,9	9,3
Қостанай	7,4	37,9	48,4	6,3
Қызылорда	6,7	70,8	15,7	6,7
Манғыстау	4,1	30,1	64,4	1,4
Павлодар	1,3	31,6	50,6	16,5
Солтүстік Қазақстан	-	14,3	60,7	25,0
Оңтүстік Қазақстан	0,3	36,1	63,6	-
Астана қ.	1,9	36,5	36,5	25,0
Алматы қ.	2,8	25,1	56,9	15,2

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Жастар саясатының Сізге қандай құрылымы таныс, олардың қайсысының жұмысына Сіз қатыстыңыз?» – «ЖАСТАР» ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫ (облыстар бойынша, %)

	Қатыстым	Естідім, бірақ қатысқан емеспін	Білмеймін/ естіген емеспін	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	-	29,5	64,1	6,4
Ақтөбе	4,9	35,3	50,0	9,8
Алматы	2,3	22,3	61,9	13,5
Атырау	9,4	20,6	60,4	9,6
Шығыс Қазақстан	0,7	26,2	39,3	33,8
Жамбыл	19,8	40,5	33,1	6,6
Батыс Қазақстан	2,8	38,9	43,1	15,3
Қарағанды	2,6	19,2	68,9	9,3
Қостанай	29,5	10,5	40,0	20,0
Қызылорда	9,0	69,7	15,7	5,6
Манғыстау	-	6,8	82,2	11,0
Павлодар	-	32,9	46,8	20,3
Солтүстік Қазақстан	1,8	19,6	55,4	23,2
Оңтүстік Қазақстан	-	32,8	66,9	0,3
Астана қ.	3,8	39,4	33,7	23,1
Алматы қ.	1,9	28,9	57,8	11,4

Жастар ресурстық орталықтары жастар бастамаларына ақпараттық-әдістемелік, кеңес беру, көмек көрсету және қолдауды жүзеге асыратын заңды тұлғалар болып табылады, олар жастар арасындағы жағдайға мониторинг жүргізіп, талдау жасайды. Бұл жуырда ғана құрылған ұйымдар, бірақ оған қарамастан қазақстандық жастармен жұмысты белсенді түрде жүзеге асыруда.

Осыған дейін мәлім болғандай Жастар ресурстық орталықтары жайлы жауап берушілердің 33,9% естіп, 3,8% ЖРО қызметіне атсалысты. Сіз аймақтардағы ЖРО қандай көмек алғыңыз келеді? Атап айтсақ, жауап берушілердің басым көпшілігі (48,8%) ЖРО жастарға жұмысқа орналасуға және оларды жұмыспен қамтуға қолдау көрсету керек деп есептейді. Жастар үшін енді тағы күрделі проблемалардың бірі баспана мәселесі болып саналады. Сондықтан жауап берушілердің 42,7% ЖРО қолжетімді баспана алуға арналған бағдарламаға қатысуға жәрдемдесуі тиіс деп есептейді.

Сауалнама нәтижесі бойынша жауап беруші жастардың 14,9% Жастар ресурстық орталығынан көмек алуға мұқтаж емес болып шықты (21 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Ойланып, айтыңызшы жастар ресурстық орталықтардан қандай көмек немесе қызмет алғысы келеді?» (%)

	%
Қолжетімді баспана бағдарламасына қатысуын қолдау	42,7
Жұмысқа орналасуға және жұмыспен қамтылуын қолдау	48,8
Жоғары білім алуға қолдау көрсету	28,4
Кәсіпкерлік қызметін жастар арасында дамуын қолдау	21,9
Мәдени, ойын-сауық шараларды дамытуға қолдау көрсету	17,4
Техникалық және кәсіптік білім алуда көмекке мұқтаждық	15,6
Заңгердің, құқықты қорғаушы	12,6
Психолог, әлеуметтік қызметкер	11,3
Басқа	0,6
Мен Жастар ресурстық орталықтарының көмегіне мұқтаж емеспін	14,9
Жауап беруге қиналамын	7,2

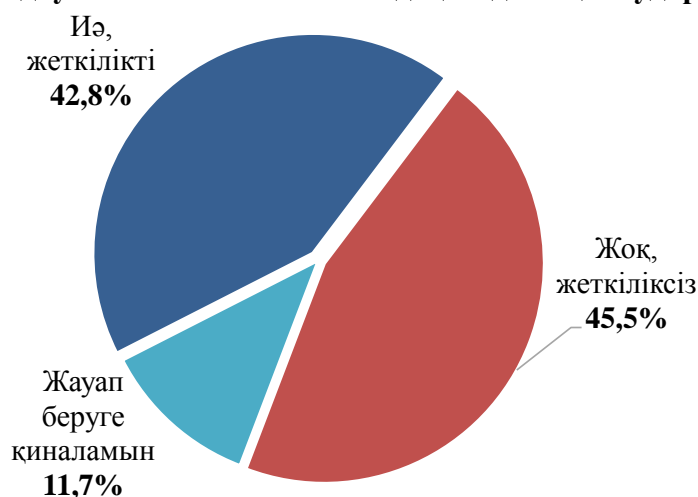
* сомасы 100% тең емес, өйткені сұраққа жауап берушілерге жауаптың бірнеше нұсқасын таңдауға мүмкіндік берілді

Сонымен жастардың ұйымдар, жобалар, мемлекеттік жастар саясаты институттары жайлы білім деңгейлерін зерттеу барысында бұл салада қолдауға және дамуға бағытталған бағдарламалар мен жобаларды жүзеге асыру үшін жастар ұйымдарына, жастар саясатына қатыстыруға жас азаматтарды ақпараттандыру жөніндегі қызмет үшін кеңінен жұмыс жасауға мүмкіндік бар екенін атап өту керек.

Қаншалықты жеткілікті мемлекет және мемлекеттік органдар жастарды қолдау мәселелеріне көңіл аударатындығы жайлы жастардың пікірлері бөлінді. Жауап берушілердің 14 жастан 29 жасқа дейінгі 42,8% бұл сұраққа оң жауап берді, ал 45,5% «жоқ, жеткіліксіз» деген жауап нұсқасын белгіледі. Жауап берушілердің тағы 11,7% бірқалыпты жауап беруге қиналды (11 диаграмма).

11 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің ойыңызша, мемлекеттік органдар жастарды қолдау мәселесіне жеткілікті деңгейде көңіл аудара ма?» (%)

Мемлекеттік органдардың қолдауын Ақтөбе, Атырау, Жамбыл және Қызылорда облыстарында сезінеді. Жастарды қолдау мәселелеріне жеткіліксіз көңіл аударылады деп Ақмола, Алматы және Қарағанды облыстарында тұратын жастар есептейді (22 кесте).

22 кесте

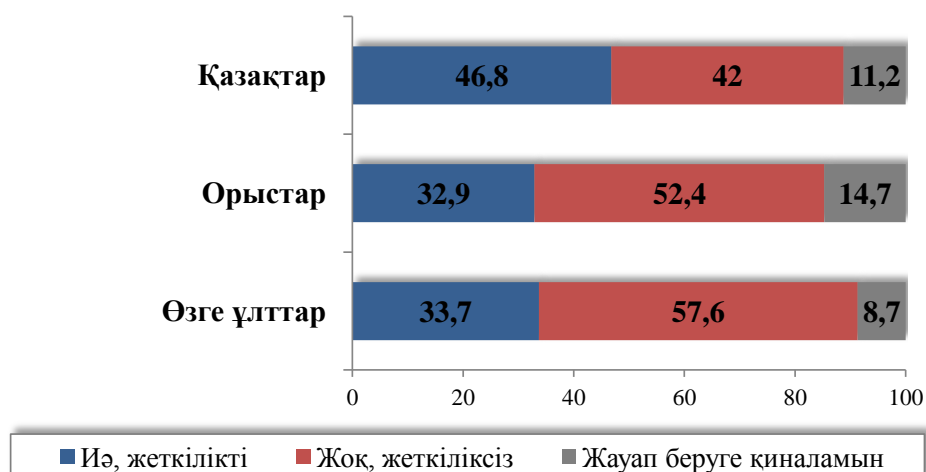
Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің ойыңызша, мемлекеттік органдар жастарды қолдау мәселесіне жеткілікті деңгейде көңіл аудара ма?» (облыстар бойынша, %)

	Иә, жеткілікті	Жоқ, жеткіліксіз	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	34,6	56,4	9,0
Ақтөбе	56,9	26,5	16,7
Алматы	40,5	54,4	5,1
Атырау	54,4	45,6	-
Шығыс Қазақстан	46,2	37,9	15,9
Жамбыл	52,1	42,1	5,8
Батыс Қазақстан	40,3	43,1	16,6
Қарағанды	25,8	65,6	8,6
Қостанай	51,6	40,0	8,4
Қызылорда	79,8	12,4	7,9
Манғыстау	32,9	31,5	35,6
Павлодар	36,7	34,2	29,1
Солтүстік Қазақстан	8,9	50,0	41,1
Оңтүстік Қазақстан	47,8	49,3	2,9
Астана қ.	38,5	48,1	13,5
Алматы қ.	32,2	52,1	15,6

Сұраққа жауап берген қазақ ұлты өкілдерінің басым көпшілігі, атап айтсақ 46,8% мемлекеттік органдар жастарды қолдау мәселелеріне жеткілікті деңгейде көңіл аударады деп есептейді. Орыс және өзге ұлт өкілдері арасынан осындай қолдауды сезінетіндер саны айтарлықтай аздықты көрсетеді (12 диаграмма).

12 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің ойыңызша, мемлекеттік органдар жастарды қолдау мәселесіне жеткілікті деңгейде көңіл аудара ма?» (ұлттар арасында, %)

Бұрынғыдай жастар үшін мемлекет тарапынан ерекше көңіл аударуы тиіс ең маңызды салалар – жұмыспен қамту (69,2%), баспанамен қамту (41,8%) және білім (25,3%) салалары болып табылады.

Жастарды қолдау және дамыту бойынша басқа бағыттар едәуір сирек тілге тиек етіледі. Атап айтсақ, нашақорлықпен, маскүнемдікпен күрес мәселесін жауап берушілердің тек 9,3%, жастар арасындағы қылмыстылықты 7,9%, ал жастардың бос уақытын ұйымдастыру мәселесін жауап берушілердің 5,9% атады (23 кесте).

Таблица 23

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше, жастарды дамытуда және оларға қолдау көрсету кезінде бірінші кезекте қандай бағыттар мемлекет тарапынан назарда ұстауды талап етеді?» (%)

	%
Жастарды жұмысқа орналастыру	69,2
Тұрғын-үймен қамту	41,8
Сапалы және қолжетімді білім алу	20,3
Нашақорлық, маскүнемдікпен күрестің алдын алу	9,3
Жастарды отансүйгіштік тұрғыда тәрбиелеу	8,7
Жастар арасындағы қылмыстылық	7,9
Жастар арасында салауатты өмір салтын қалыптастыру	7,5
Жастардың бос уақытын ұйымдастыру	5,9
Басқа	0,4
Жауап беруге қиналамын	4,3

* сомасы 100% тең емес, өйткені сұраққа жауап берушілерге жауаптың бірнеше нұсқасын таңдауға мүмкіндік берілді

3.3 Мемлекеттік бағдарламалар және жастар жобалары туралы хабардар болу

Жастар саясатындағы маңызды мәселелерді жастар жобалары атқарады, олар тиімді коммуникативті алаң болып табылады. Біріншіден, жастар бір-бірімен белсенді ынтымақтастықты құрады, екіншіден, жастар белсенді түрде мемлекеттік құрылымдармен бірлесіп, өзекті мәселелерді шешуге атсалысады.

Жобалар мен бағдарламалар туралы хабардар болудың жастар арасындағы жағдайы келесідей қалыптасты. Жауап берушілердің үштен бір бөлігі (32,9%) жастар тәжірибесі шеңберінде жұмысқа орналасу мүмкіндігі жайлы естіген екен. Тағы 14,9% бұл бағдарлама туралы біледі, өйткені өздері бұл бағдарламаға қатысты (3,0%) немесе осы бағдарламаға қатысқандары туралы өздерінің достары, таныстарынан біледі (11,9%) (13 диаграмма).

Осыған қарамастан Жастар тәжірибесі туралы мүлдем ешнәрсе білмейтін жас адамдар үлесі басым көпшілікті құрап отыр (47,0%).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Айтыңызшы, Сіз оқу орындарының түлектерін Жастар тәжірибесі шеңберінде жұмысқа орналастыру туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?» (%)

Жас адамдардың «Жұмыспен қамту жол картасы -2020» бағдарламасы туралы хабардар болу деңгейі айтарлықтай жоғары. Басым көпшілігі қалай да болсын бағдарлама туралы біледі немесе естуі бар (79,5%).

Жауап берушілердің 23,5% «Жұмыспен қамту жол картасы -2020» бағдарламасы туралы білетіндері жайлы жауап берді, олардың ішіндегі 4,7% жеке өздері осы бағдарламаға қатысты, яғни жұмысқа орналасты.

Бағдарлама туралы мүлдем ешнәрсе білмейтіндер және естімегендер үлесі жауап берушілердің 8,2% құрайды (24 кесте).

24 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Айтыңызшы, «Жұмыспен қамту жол картасы -2020» бағдарламасы туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?» (%)

	%
Иә, білемін «Жұмыспен қамту жол картасы -2020» бағдарламасына қатыстым	2,8
Иә, білемін, қазіргі уақытта «Жұмыспен қамту жол картасы -2020» бағдарламасының арқасында жұмысқа орналастым	1,9
Иә, білемін, «Жұмыспен қамту жол картасы -2020» бағдарламасында менің достарым, таныстарым қатысты	18,9
«Жұмыспен қамту жол картасы -2020» бағдарламасы туралы естуім бар	55,9
Басқа	1,2
Жоқ, естіген емеспін	8,2
Жауап беруге қиналамын	11,1

«Дипломмен – ауылға!» жастар жобасы жас адамдар арасында жектілікті деңгейде таралғанын көрсетеді, ол туралы сауалнама нәтижелері көрсетеді. Жауап берушілердің 79,2% «Дипломмен – ауылға!» жобасы туралы естіген немесе біледі. Оның ішінде 2,5% жоба туралы біледі, өйткені жеке өздері осы жобаға қатысты (25 кесте).

«Дипломмен – ауылға!» жастар жобасы туралы мүлдем ешнәрсе білмейтіндер жауап берушілердің 9,2% құрайды.

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: Айтыңызшы «Дипломмен - ауылға!» жобасы туралы білесіз бе немесе естіуіңіз бар ма?» (в %)

	%
Иә, білемін, «Дипломмен - ауылға!» жобасына қатыстым	1,3
Иә, білемін, «Дипломмен - ауылға!» жобасының арқасында қазіргі уақытта жұмысқа орналастым	1,2
Иә, білемін, «Дипломмен - ауылға!» жобасына достарым, таныстарым қатысты	18,4
Жоқ, «Дипломмен - ауылға!» жобасы туралы естіген емеспін	58,3
Басқа	1,1
Жоқ, естіген емеспін	9,2
Жауап беруге қиналамын	10,5

Тарау бойынша қорытындылар

1. Қазақстан Республикасындағы Мемлекеттік жастар саясаты жастардың рухани, мәдени, білім, кәсіптік қалыптасуын, бүкіл қоғамның мүддесі үшін оның шығармашылық әлеуетін ашуға әлеуметтік-экономикалық, құқықтық, ұйымдастырушылық жағдайлар мен кепілдерді құру мақсатында жүзеге асырылады. Жастарды қолдауды және дамытуды жүзеге асыратын мемлекеттік органдардың қызметі және мемлекеттік жастар саясаты туралы жастардың хабардар болу деңгейі жыл сайын өсіп келеді. Атап айтсақ, 14 жастан 29 жасқа дейінгі жауап беруші жас адамдардың 75,2% мемлекеттік жастар саясатының жүзеге асырылуымен қанағаттанады.

2. Жауап беруші жастардың ширегі (24,4%) Қазақстанның саясатын қалыптастыруға зор ықпал етеді және толыққанды оның қатысушысы бола алады деп санайды. Жауап берушілердің тағы 37,0% жастардың мүмкіндіктерін «біршама ықпалы ете алады» деп бағалайды.

3. Жастардың көпшілігімен мемлекеттік жастар саясатының мәнін түсіну мемлекеттік жастар саясатының алдына қойылып отырған міндеттерге сәйкес келеді. Бұл жастар саясатының бағыты жастар үшін түсінікті дегенді білдіреді, әрине жастар саясатының позитивті көзқарасты қалыптастырудың жақсы негізі болып табылады. Жауап берушілердің басым көпшілігі екі негізгі бағытты белгілейді – отансүйгіш жастарды тәрбиелеу (37,5%) және жастардың дамуына жағдай жасау керек (34,8%).

4. 14 жастан 29 жасқа дейінгі жауап беруші жас адамдар 66,8% Қазақстанда жүзеге асырылып жатқан реформалар елдің жастары үшін жасалып жатыр деп санайды.

5. Жастар саясатын жүзеге асыратын мемлекеттік органдардың қызметі туралы хабардар болу деңгейін көтеру қажет. Жас адамдар жастар ресурстық орталықтары тарапынан (ЖРО өкілінің қолдауын тек 5,1% белгіледі) және жастар ұйымдарынан (1,4%) қолдауды сезінбейді. Мүмкін бұл осы құрылымдардың мемлекеттік жастар саясаты туралы ақпараттарды төмен деңгейде танымал етумен байланысты болар, олардың мақсаты, жастарға көрсете алатын қызметтері мен міндеттері туралы. Сондықтан олардың мемлекеттік жастар саясатын жүзеге асырудағы рөлін, масқаттары мен міндеттерін нақтылап, мектеп оқушылар үшін сынып сағаттарын, ТжҚО,

ЖОО ашық дәрістерін өткізу, Жастар ресурстық орталықтары мен жастар ұйымдарында және т.т. әдістемелік материалдарды таратып, ашық есік күндерін ұйымдастыру арқылы жас адамдардың әрбір өкіліне дейін осы ақпаратты жеткізу керек.

6. Жауап беруші жас адамдардың жастарды қолдау және дамыту үшін жүзеге асырылатын мемлекеттік бағдарламалар мен жастар жобалары туралы түрлі деңгейде хабардар болуда. Атап айтсақ, егер «Жұмыспен қамту картасы -2020» және «Дипломмен – ауылға!» туралы естіген болса, Жастар практикасы жайлы жауап берушілердің басым көпшілігі мүлдем білмейді.

IV тарау. ЖАСТАРДЫҢ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ БЕЛСЕНДІЛІГІ

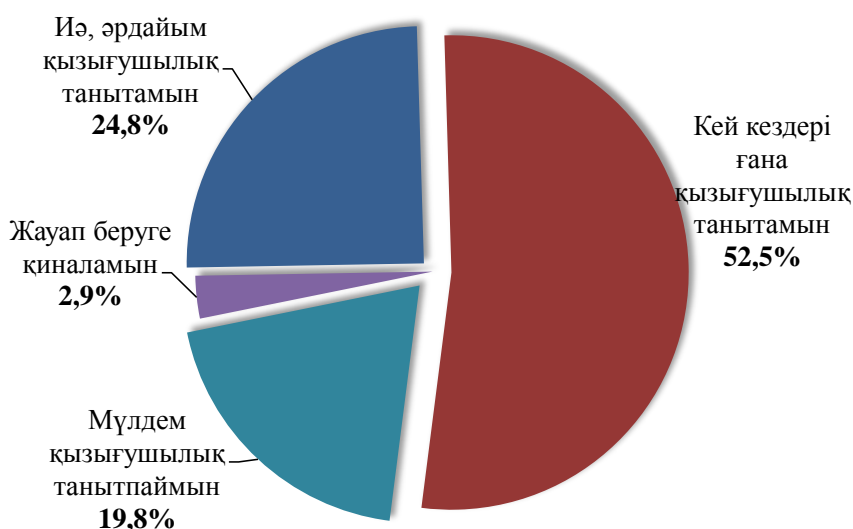
4.1 Жастардың саяси белсенділігі

Жастардың саяси белсенділігінің деңгейін көбіне елдегі жалпы саяси үрдістердің жылжу сипаты анықтайды, тұрақтылыққа және саяси үрдістің көлеміне ықпал етеді. Саяси белсенділік толыққанды тұрақты деңгейде қоғамдық-саяси ұйымдар, партиялардың қызметіне, сондай-ақ сайлау күнінде дауыс беру кезінде көрініс табады.

Жауап беруші жастардың басым көпшілігі саяси өмірге қызығушылық танытады – 77,3%. Олардың жас адамдардың ширегі ұдайы (24,8%) және жартысынан көбі саяси өмірге кей кездері қызығушылық танытады (52,5%) (14 диаграмма).

14 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз елдегі саяси өмірге қызығушылық танытасыз ба?» (%)

Саяси өмірге деген қызығушылықты жиі Ақмола (91,0%), Ақтөбе (87,2%), Алматы (91,2%), Шығыс Қазақстан (82,8%), Жамбыл (82,6%), Қызылорда (91,0%) облыстарында және Астана қаласында (82,7%) тұратын жастар көрсетеді.

Саяси өмірге деген қызығушылық төмен деңгейде Батыс-Қазақстан (25,0%), Манғыстау (34,2%), Солтүстік Қазақстан (30,4%) және Оңтүстік Қазақстан (37,5%) облыстарында байқалады (26 кесте).

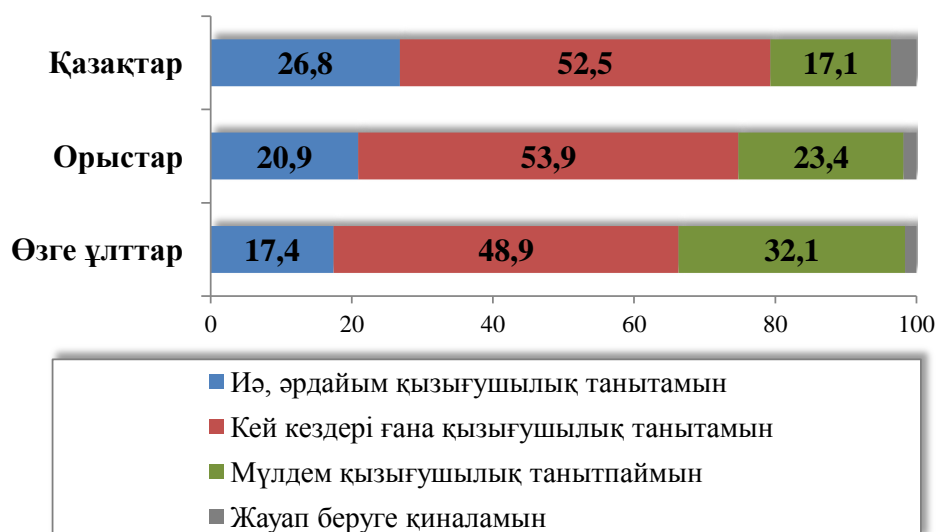
Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз елдегі саяси өмірге қызығушылық танытасыз ба?» (облыстар бойынша, %)

	Иә, әрдайым қызығушылық танытамын	Кей кездері ғана қызығушылық танытамын	Мүлдем қызығушылық танытпаймын	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	20,5	70,5	6,4	2,6
Ақтөбе	34,3	52,9	7,8	4,9
Алматы	27,9	63,3	5,6	3,3
Атырау	35,3	25,0	16,2	23,5
Шығыс Қазақстан	29,0	53,8	11,7	5,5
Жамбыл	28,1	54,5	15,7	1,7
Батыс Қазақстан	25,0	50,0	25,0	-
Қарағанды	27,8	51,7	19,2	1,3
Қостанай	29,5	48,4	18,9	3,2
Қызылорда	39,3	51,7	5,6	3,4
Манғыстау	5,5	58,9	34,2	1,4
Павлодар	16,5	59,5	22,8	1,3
Солтүстік Қазақстан	14,3	46,4	30,4	8,9
Оңтүстік Қазақстан	12,6	49,6	37,5	0,3
Астана қ.	31,7	51,0	14,4	2,9
Алматы қ.	28,4	46,9	23,7	0,9

Егер саяси өмірге деген қызығушылықты ұлттар жағынан қарайтын болсақ, онда көзқарас келесідей. Жауап беруші жас қазақтардың ширегі (26,8%) саяси өмірге қызығушылық танытады. Бұл көрсеткіш орыс және өзге ұлт өкілдері арасына әлдеқайда төмен – сәйкесінше 20,9% және 17,4% (15 диаграмма).

15 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз елдегі саяси өмірге қызығушылық танытасыз ба?» (ұлттар арасынан, %)

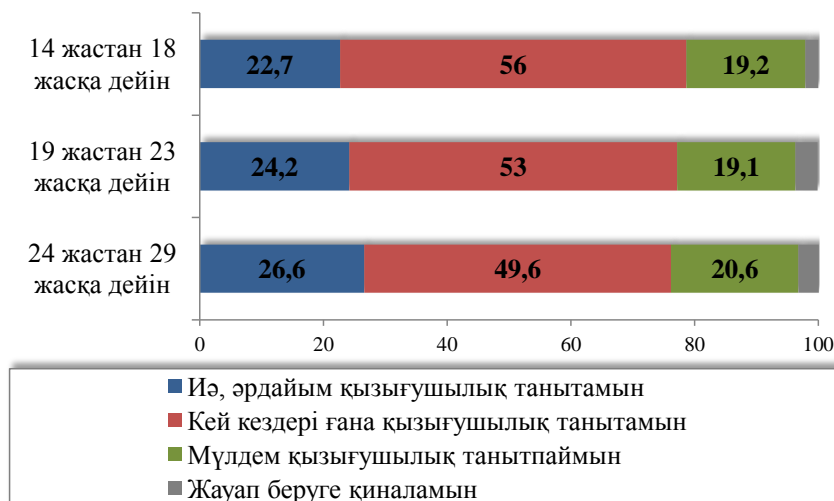
Нәтижесі көрсеткендей, сұраққа жауап беретіндерінің жасы кіші болған сайын, соншалықты саяси өмірге ұдайы қызығушылық төмендей түседі. Атап айтсақ, 14 жастан 29 жасқа дейінгі жауап берушілердің 22,7% ұдайы

саяси өмірге қызығушылық етеді, ал 24 жастан 29 жасқа дейінгі жауап берушілердің арасында бұл көрсеткіш 26,6% құрады.

18 жастан кіші жас адамдар саяси өмірге қызығушылықты **«кей кездері» деңгейінде** - 56,0% деп белгіледі, 24 жастан ересек адамдар арасындағы бұл көрсеткіш 49,6% құрайды (16 диаграмма).

16 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз елдегі саяси өмірге қызығушылық танытасыз ба?» (жас ерекшеліктері жағынан, %)

Әрі қарай жас адамдарды елдің саяси өмірінде жастардың рөлі қандай деген сұраққа жауап беру сұралды. Көпшілігі жастардың ел саясатына қатысудың негізгі нысаны – бұл сайлау кезінде белсенді түрде ауыс беруге қатысу (48,4%) деп санайды.

27 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз қалай есептейсіз Қазақстанның саяси өмірінде жастар қандай рөл атқарады?» (%)

	%
Сайлау кезінде белсенді түрде дауыс беруге қатысады	48,4
Мемлекеттік жастар бірлестіктері мен ұйымдарына қатысады	22,3
Саясатқа түрлі қоғамдық ұйымдар және саяси партиялар арқылы ықпал етеді	21,7
Мемлекеттік билік және жергілікті өзін-өзі басқару органдарында қызмет етеді	15,7
Мемлекеттік жастар саясатының жүргізілуіне ықпал етеді	15,5
Митингтер, наразылық акцияларына қатысады	13,2
Өз замандастарымен қақтығыстар мен тәртіпсіздік шараларына қатысады	4,6
Елдің саяси өміріне еш ықпал етпейді	15,8
Жауап беруге қиналамын	8,7

* сомасы 100% тең емес, өйткені сұраққа жауап берушілерге жауаптың бірнеше нұсқасын таңдауға мүмкіндік берілді

Жауап берушілердің 22,3% «мемлекеттік жастар ұйымдары мен бірлестіктеріне қатысу» деген жауап нұсқасын белгіледі (27 кесте).

Жас жауап берушілердің 17,8% жастардың саяси өмірге қатысудағы рөлі – бұл митингтер, наразылық шаралары және қақтығыстар мен

тәртіпсіздік шараларына қатысуда деген жауапты таңдағандарын атап өту керек.

Жастар арасында елдің саяси өміріне еш ықпал етпейді деген жауап нұсқасын жауап берушілердің 15,8% белгіледі.

4.2 Жастардың қоғамдық қызметке және еріктілер қозғалысына қатысуы

Зерттеу нәтижесі көрсеткендей жауап беруші жастардың басым көпшілігі, **атап айтсақ 76,3% елдің қоғамдық өміріне қатыспай, қоғамдық қызметке араспайтын болып шықты.**

Сауалнамаға қатысқан жастардың 20,0% әлдебір қоғамдық қызметке араласатынын жеткізді, оның ішінде жауап берушілердің 8,9% ұдайы жастар акциялары мен шараларына қатысады екен, 5,9% жастар қоғамдық ұйымдарының белсенді мүшелері болып табылады, жауап берушілердің тағы 2,8% жастар емес басқа қоғамдық ұйымдардың белсенділері болып қызмет ететіндері туралы жауап берді. Өздерін жастар қоғамдық ұйымдарының басшысы ретінде танытқан жауап берушілердің 1,9% белгіледі (28 кесте).

28 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Айтыңызшы, еліміздің қоғамдық өміріне қатысасыз ба?» (%)

	%
Жастар қоғамдық ұйымының белсендісі (сонымен қатар еріктілер қозғалысы)	5,9
Жастар акцияларына, шараларына белсенді түрде қатысамын	8,9
Жастар қоғамдық ұйымының жетекшісі болып табыламын	1,9
Жастар емес, өзге қоғамдық ұйымның белсендісімін	2,8
Басқа қоғамдық ұйымның жетекшісімін	0,6
Жоқ, қоғамдық қызметпен айналыспаймын	76,3
Жауап беруге қиналамын	3,5

Әлдебір елдің қоғамдық қызметіне араласатындар арасынан көрінген жауап берушілердің 96% ұйымдардың мүшелері болып табылатындар. Оның ішінде үштен бір бөлігі спорттық ұйымдардың мүшелері (30,4%), жастар ұйымдарының мүшелері жауап берушілердің 24,1% құрайды, тағы 13,5% мәдени-ұлттық бірлестіктердің мүшелері, 9,3% саяси партиялардың, бірлестіктердің мүшелеріміз деп жауап берді (29 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз қандай да бір ұйымның мүшесі болып табыласыз ба?» (%)

	%
Спорттық ұйым	30,4
Жастар ұйымы	24,1
Ұлттық-мәдени бірлестік	13,5
Ғылыми, шығармашылық бірлестік	10,1
Саяси бірлестік, партия	9,3
Әуесқойлық клубы (автоәуесқойшылық, жануарларды қорғау және т.т.)	6,5
Діни бірлестік	1,9
Басқа	0,4
Ұйымның мүшесі емеспін	1,5
Жауап беруге қиналамын	20,5

Қоғамдық қызметпен айналысатын жастарға жастар қоғамдық ұйымдарына қатысуға не ынталандырады деген сұрақ қойылды. Жауап беруші жастардың **37,6% қоғамдық қызметке араласу кезінде қоғамға, адамдарға пайдасын келтіру ынталандырады дейді.** Жауап берушілердің үштен бір бөлігі (30,2%) қоғамдық ұйымдардың жұмысына қатысу арқылы жұмыс тәжірибесін және жалпы өмірлік тәжірибе жинақтауға талпынады екен (30 кесте).

30 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Жастар ұйымдарына қатысуға Сізді не ынталандырады?» (%)

	%
Қоғамға, адамдарға пайдасын келтіру ынтасы	37,6
Жұмыс, жалпы өмір тәжірибесін алу	30,2
Басшылық қызметке орналасу ынтасы	9,3
Жоғары әлеуметтік деңгейге көтерілу ынтасы	4,4
Мансап сатысы бойынша жоғарылау ынтасы	4,4
Басқа	0,6
Жауап беруге қиналамын	13,5

Еріктілік әлеуметтік тәжірибе, адамгершілікті және моральдық-өнегелік құндылықтарды тәрбиелеу, жастардың бойында ең тиімді және мақсатқа сәйкес құралдарды қалыптастырудың бірі жас қазақстандықтарды оқыту және тәрбиелеу бойынша инновациялық тәрбиешілік көзқарас болып табылады.

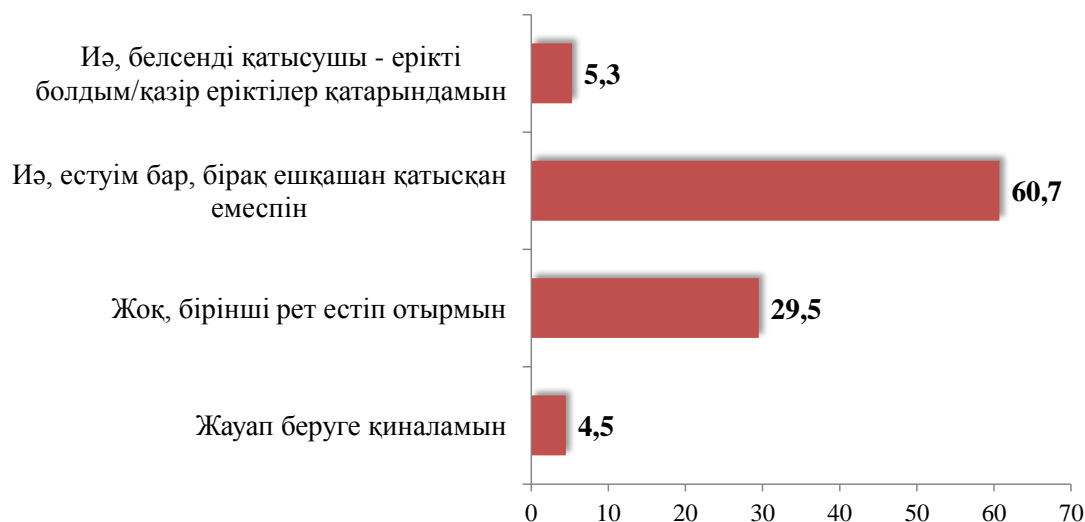
Осы сәтке Қазақстан үшін еріктілік аяғына тұру сатысында тұр, оның тиісті қиыншылықтары мен болашақтары бар. Еріктілер кезігетін өткір проблемалардың бірі мыналар: еріктілердің дәрежесі төмен, білім мекемелері мен бизнес-құрылымдар тарапынан қолдауға мұқтаж, тегін жұмыс күші ретінде қабылдау, еріктілікке қолжетімділік қиындатылған және т.т.

Сауалнама нәтижесі көрсеткендей жауап беруші **жастардың көпшілігі еріктілік туралы біледі немесе естуі бар – 66,0%**. Оның ішінде 5,3% өздері жеке ерікті болған немесе қазіргі уақытта шараларға ерікті ретінде қатысады екен (17 диаграмма).

Жауап берушілердің үштен бір бөлігі, атап айтсақ 29,5%, еріктілік туралы мүлдем естімеген болып шықты.

17 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз еріктілер туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?» (%)

Сауалнама нәтижесі көрсеткендей қазақстандық жастары арасынан еріктілердің көпшілігі («иә, белсенді қатысушы, ерікті» жауап нұсқасын белгілегендер) Шығыс Қазақстан (13,1%), Батыс Қазақстан (11,1%) және Манғыстау (12,3%) облыстарында шоғырланған.

Еріктілік туралы хабардар болудың жоғары деңгейі Ақмола (76,9%), Қостанай (84,2%), Павлодар (72,2%) облыстарында және Алматы қаласында (80,6%) тұратын жастарға тиіселі.

Еріктілік туралы хабардар болудың төмен деңгейі Алматы (38,6%), Жамбыл (41,3%), Оңтүстік Қазақстан облыстарында белгіленген (43,1%) (31 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз еріктілер туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?» (облыстар бойынша, %)

	Иә, белсенді қатысушы - ерікті болдым/қазір еріктілер қатарындамын	Иә, естуім бар, бірақ ешқашан қатысқан емеспін	Жоқ, бірінші рет естіп отырмын	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	2,6	76,9	17,9	2,6
Ақтөбе	3,9	69,6	18,6	7,8
Алматы	0,9	58,1	38,6	2,3
Атырау	8,8	55,9	27,9	7,4
Шығыс Қазақстан	13,1	44,1	29,0	13,8
Жамбыл	5,0	42,1	41,3	11,6
Батыс Қазақстан	11,1	55,6	33,3	-
Қарағанды	8,6	63,6	24,5	3,3
Қостанай	6,3	84,2	9,5	-
Қызылорда	2,2	61,8	24,7	11,2
Манғыстау	12,3	47,9	38,4	1,4
Павлодар	5,1	72,2	21,5	1,3
Солтүстік Қазақстан	1,8	62,5	28,6	7,1
Оңтүстік Қазақстан	1,8	55,1	43,1	-
Астана қ.	7,7	46,2	32,7	13,5
Алматы қ.	4,3	80,6	13,3	1,9

Жауап берген жас өзге ұлт өкілдеріне қарағанда жас қазақ және орыс ұлтының өкілдері жиі ерікті болады екен.

Жауап беруші 24 жастан 29 жасқа дейінгі жастарға қарағанда 23 жасқа дейінгі жастар, әдетте бұл оқушы жастар, жиі еріктілік қызметтердің қатысушысы болады екен (32 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз еріктілер туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?» (ұлттар арасында, %)

	қазақтар	орыстар	Өзге ұлттар
Иә, белсенді қатысушы - ерікті болдым/қазір еріктілер қатарындамын	5,3	5,7	3,8
Иә, естуім бар, бірақ ешқашан қатысқан емеспін	58,7	67,8	60,3
Жоқ, бірінші рет естіп отырмын	31,2	21,7	33,2
Жауап беруге қиналамын	4,9	4,7	2,7

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз еріктілер туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?» (жас ерекшеліктер жағынан, %)

	14 жастан 18 жасқа дейін	19жастан 23 жасқа дейін	24 жастан 29 жасқа дейін
Иә, белсенді қатысушы - ерікті болдым/қазір еріктілер қатарындамын	6,2	6,4	3,8
Иә, естуім бар, бірақ ешқашан қатысқан емеспін	56,0	60,6	63,9
Жоқ, бірінші рет естіп отырмын	32,2	28,2	28,5
Жауап беруге қиналамын	5,6	4,9	3,8

Еріктілік тәжірибесі бар сауалнама қатысушаларына «Сізді ерікті болуға не итермеледі?» деген сұраққа жауап беру сұралды. Жауап берушілердің 40,0% басқаларға көмектесу ынтасы, 16,3% өмірлік тәжірибе алу жоспары, ал жауап беруші жас адамдардың 14,7% болып жатқан жағдайларға деген жауапкершілік сезімі деп жауап берді.

Бұл ретте жауап берушілердің үштен бір бөлігінен көбі оларды ерікті болуға не итерлемегені жайлы жауап беруге қиналғанын – 34,2% (18 диаграмма) атап өткен жөн.

18 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Айтыңызшы, Сізді ерікті болуға не итермеледі?» (%)

Жауап беруші жастардың жартысынан көбі еріктілер қызметімен айналысқысы келетіндерін жасырмады – 57,7%. Олардың ішінде «иә, бірақ ерікті болуға қазір бос уақытым жоқ» деп үштен бір бөлігінен көбі белгіледі (31,9%), сыйақы үшін ерікті болуға 14,4% келіседі (бірақ еріктілік ешбір материалдық төлемдердің болуын талап етпейді). Жауап беруші 14 жастан 29

жасқа дейінгі жастардың тағы 11,4% ерікті болу үшін қайда баратындарын білмейді.

Еріктілік қызметімен айналысқысы келмейтін жауап берушілерді жеке атап өту керек. Сауалнамаға қатысқандардың 22,3% еріктілік қызметімен айналысқысы келмейтіндер, өйткені бұл істі олар қызықты емес деп санайды, ал жауап берушілердің 8,4% «жоқ, өйткені бұл бос әурешілік» (19 диаграмма).

19 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің еріктілер қызметімен айналысқыңыз келеді ме?» (%)

Жастарына қарамастан жастар еріктілік қызметке қызығушылық танытады. Бірақ, еріктілікпен айналыспаудың түрлі себептерін айтып бағуда. Атап айтсақ, 14 жастан 18 жасқа дейінгі жауап берушілердің 19,0% ерікті болғысы келетіндерін, бірақ қайда барып жүгінетіндерін білмейтіндерін алға тартады, ал 24 жастан 29 жасқа дейінгі жауап берушілердің 34,2% бос уақыттары жоқ, бірақ еріктілікпен айналысқысы келетіндерін айтып ақталды (34 кесте).

Жауап беруші 19 жастан 23 жасқа дейінгі жастардың ширегі еріктілік қызметімен айналысқысы келмейтіндер, өйткені бұл істі олар қызықты емес деп санайды.

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің еріктілер қызметімен айналысқыңыз келеді ме?» (жас ерекшеліктер жағынан, %)

	14 жастан 18 жасқа дейін	19 жастан 23 жасқа дейін	24 жастан 29 жасқа дейін
Иә, бірақ қайда бару керек екенін білмеймін	19,0	9,8	7,3
Иә, бірақ бос уақытым жоқ	26,8	33,4	34,2
Иә, егер сыйақы берілсе	14,3	14,7	14,3
Жоқ, себебі бұл бос әурешілік	7,4	7,0	10,1
Жоқ, себебі бұл мені қызықтырмайды	19,9	24,4	22,4
Басқа	-	0,4	0,3
Жауап беруге қиналамын	12,7	10,3	11,3

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің еріктілер қызметімен айналысқыңыз келеді ме?» (ұлттар арасында, %)

	қазақтар	орыстар	Өзге ұлттар
Иә, бірақ қайда бару керек екенін білмеймін	12,2	10,0	8,2
Иә, бірақ бос уақытым жоқ	31,7	33,7	29,3
Иә, егер сыйақы берілсе	14,6	14,7	12,5
Жоқ, себебі бұл бос әурешілік	8,4	7,2	10,9
Жоқ, себебі бұл мені қызықтырмайды	21,3	21,9	31,0
Басқа	0,2	0,2	0,5
Жауап беруге қиналамын	11,7	12,2	7,6

Сауалнама нәтижелері көрсеткендей ағымдағы жылы жастардың шараларға қатысудың ең таралған формасы – бұл сенбіліктер мен аймақтарды жинастыру бойынша акцияларға қатысу, жасыл желекті отырғызуға қатысу, осы шараларға жауап берушілердің 57,4% қатысты. Екінші жастардың осы жылы «танымал» қатысу формасы – бұл Қазақстан Президентін сайлау күні дауыс беруге қатысу болып табылады (26,3%).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Айтыңызшы, Сіз соңғы жыл ішінде төменде көрсетілген шараларға қатыстыңыз ба?» (%)

	%
Сенбілік, қоқыс жинау, жасыл желекті отырғызуға қатысу	57,4
РК Президентін сайлауға қатысу	26,3
Біздің қалада/ауданда/ ауылда өткен спорттық жаппай жарыстарға қатысу	14,1
Өз ауданыңыздағы зейнеткерлерге, ардагерлерге, жетімдерге, тұрмыс нашар жандарға көмек көрсету	13,5
Айтулы мемлекеттік оқиғаларға арналған флеш-мобтар, акцияларға қатысу	11,9
Балалар алаңы, спорттық алаң салуға, үй ауласының аймағын жақсартуға қатысу	7,5
Үй ауласының клубына ашу және оның қызметіне араласу	5,2
Жаппай әлеуметтік зерттеулер мен ғылыми зерттеулерге қатысу	4,6
Жануарлар баспаналарына көмек көрсету, көшеде жалғыз қалдырылған жауарларға қамқорлық жасау	4,3
Облыс, қала, село әкімдерінің есептік кездесулеріне, Мәжіліс депутаттарымен кездесулерге қатысу	3,9
ПИК, ЖСК қызметіне, түрлі мұқтаждыққа мақсатты қаржыны жинауға, үй тұрғындарының бастамасын дамытуға атсалысу	3,4
Жастар ұйымдарының қызметіне араласу	3,1
Наразылық акцияларына қатысу	1,3
Шараларға қатысқан емеспін	5,9
Жауап беруге қиналамын	11,7

* сомасы 100% тең емес, өйткені сұраққа жауап берушілерге жауаптың бірнеше нұсқасын таңдауға мүмкіндік берілді

Жауап беруші жастардың 13,5% зейнеткерлер, ардагерлер мен басқа да мұқтаж адамдарға көмектескен.

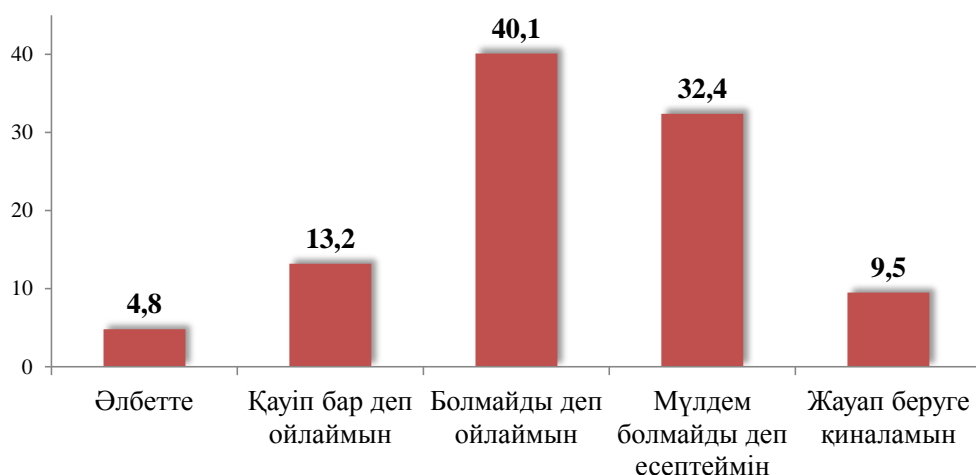
Спорттық шараларға осы жылы жауап берушілердің 14,1% қатысты, ал 11,9% флешмобтарға қатысты, осы шараның жастар арасында танымалдылыққа ие болып, өзінің тиімділігі мен оң нәтижелерін көрсетуде.

4.3 Жастар арасындағы наразылық әлеуеті

Зерттеу нәтижелері бойынша **жастар арасындағы наразылық әлеуеті төмен деңгейді көрсетіп отыр.** Осылай жауап берушілердің басым көпшілігі, атап айтсақ **72,5% олардың тұрақты мекенжайы бойынша наразылық акциясының болу мүмкіншілігі жоқ немесе болмайды деп ойлаймын деп есептейді.**

Наразылық акциясының болу мүмкіндігі туралы оң жауаптарының қосынды көрсеткіші 18,0% құрады. Оның ішінде «әлбетте иә» деген жауап нұсқасын жауап берушілердің 4,8% белгіледі (20 диаграмма).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз қалай есептейсіз, қазір Сіз тұрып жатқан елдімекеніңізде наразылық акцияларының пайда болу қауіпі бар ма?» (%)

Сауалнама нәтижелерінің негізінен алынған сызбалы наразылық акциясының болу мүмкіндігінің аймақтық кесіндісі наразылық акцияларының өздерінің елдімекендерінде болу мүмкіндігін жоғары бағалайтындар Атырау («әлбетте, иә» және «қауіп бар деп ойлаймын») жауап нұсқаларының қосындысы - 27,9%), Жамбыл (44,1%), Қарағанды (28,4%) және Қызылорда (50,6%) облыстарында және Алматы қаласында (26,0%) тұратындарын көрсетеді.

37 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз қалай есептейсіз, қазір Сіз тұрып жатқан елдімекеніңізде наразылық акцияларының пайда болу қауіпі бар ма?» (облыстар бойынша, %)

	Әлбетте	Қауіп бар деп ойлаймын	Жоқ деп ойлаймын	Мүлдем жоқ деп есептеймін	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	1,3	12,8	46,2	15,4	24,4
Ақтөбе	6,9	18,6	47,1	16,7	10,8
Алматы	0,5	13,5	50,7	28,4	7,0
Атырау	4,4	23,5	36,8	20,6	14,7
Шығыс Қазақстан	4,1	8,3	32,4	32,5	22,8
Жамбыл	18,2	25,6	26,4	27,3	2,5
Батыс Қазақстан	1,4	8,3	34,7	44,4	11,1
Қарағанды	7,9	20,5	44,4	23,2	4,0
Қостанай	2,1	7,4	34,7	51,6	4,2
Қызылорда	18,0	32,6	29,2	12,4	7,9
Манғыстау	2,7	9,6	31,5	47,9	8,2
Павлодар	1,3	2,5	48,1	43,0	5,1
Солтүстік Қазақстан	-	-	35,7	51,8	12,5
Оңтүстік Қазақстан	0,6	4,4	41,3	53,4	0,3
Астана қ.	4,8	8,7	47,1	19,2	20,2
Алматы қ.	6,6	19,4	39,3	17,1	17,5

Наразылық акциясының болу мүмкіндігін төмен – Батыс Қазақстан, Қостанай, Манғыстау, Солтүстік Қазақстан және Оңтүстік Қазақстан облыстарының жастары бағалайды (37 кесте).

Пікіртерім нәтижелері көрсеткендей өзге ұлттар өкілдеріне қарағанда (10,2%) жауап беруші қазақ ұлтының жастары өздерінің елдімекендерінде жиі наразылық акциясының болу мүмкіндігі туралы белгілейді екен (19,7%), (38 кесте).

38 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз қалай есептейсіз, қазір Сіз тұрып жатқан елдімекеніңізде наразылық акцияларының пайда болу қауіпі бар ма?» (ұлттар арасынан, %)

	Қазақтар	Орыстар	Өзге ұлттар
Әлбетте	5,9	2,0	1,6
Қауіп бар деп ойлаймын	13,8	13,0	9,2
Жоқ деп ойлаймын	40,4	37,7	43,5
Мүлдем болмайды деп есептеймін	30,2	35,9	40,8
Жауап беруге қиналамын	9,7	11,5	4,9

Егер зерттеу нәтижелеріне жас ерекшеліктері жағынан қарайтын болсақ, онда наразылық акциясының болу мүмкіндігі туралы ересек жастар арасынан гөрі (15,2%) жиі 14 жастан 18 жасқа дейінгі жастар (20,6%) және 19 жастан 23 жасқа дейінгі жастар (19,2%) белгілейді екен (39 кесте).

39 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз қалай есептейсіз, қазір Сіз тұрып жатқан елдімекеніңізде наразылық акцияларының пайда болу қауіпі бар ма?» (жас ерекшеліктер жағынан, %)

	14 жастан 18 жасқа дейін	19 жастан 23 жасқа дейін	24 жастан 29 жасқа дейін
Әлбетте	5,8	4,3	4,4
Қауіп бар деп ойлаймын	14,8	14,9	10,8
Жоқ деп ойлаймын	39,6	38,0	42,0
Мүлдем болмайды деп есептеймін	30,8	34,0	32,2
Жауап беруге қиналамын	9,0	8,8	10,6

4.4 Жастар арасындағы көші-қон жағдайы

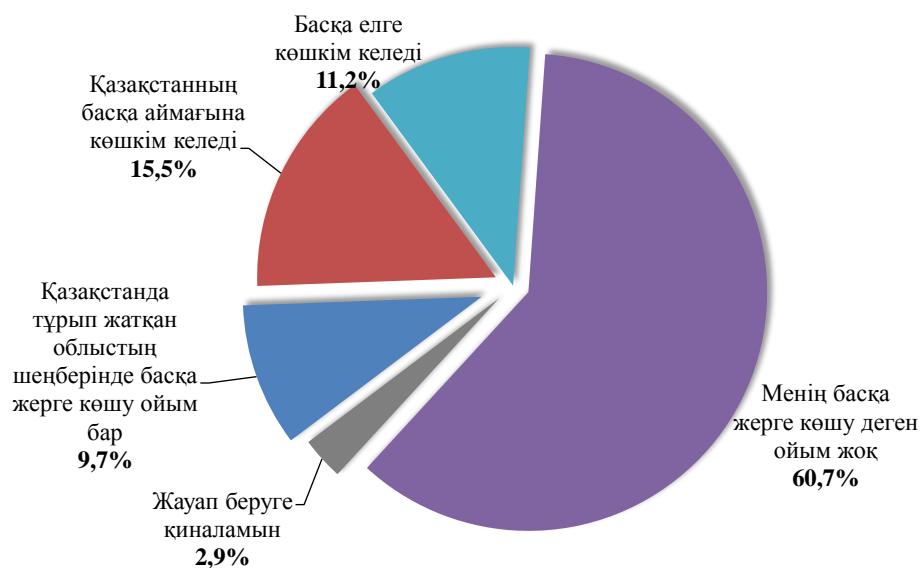
Жауап беруші жастардың жартысынан көбі өздерінің қазіргі мекенжайын болашақта ауыстыруды жоспарламайды (60,7%).

Көшу туралы жоспарымен 14 жастан 29 жасқа дейінгі жауап беруші жастардың 36,3% бөлісті. Олардың ішінде жауап берушілердің 15,5% Қазақстанның басқа аймағына көшкісі келетіндерін ортаға салды, жауап берушілердің 9,7% өз облыстарында қалуды жоспарлар отыр, бірақ басқа елдімекенге көшкісі келетіндерін жасырмады.

Жауап беруші жастардың 11,2% Қазақстаннан басқа елге көшкісі келетіндерін белгілегендерін атап өту қажет (21 диаграмма).

21 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің қазір тұрып жатқан жеріңізден көшу ойыңызда бар ма?» (%)

Көші-қон көзқарасы жоғары деңгейі Ақтөбе, Атырау, Қарағанды, Қызылорда, Солтүстік Қазақстан облыстарында орын алған. Атырау облысында жауап берушілердің 38,2% осы облыстың басқа елдімекеніне кетеді деп белгілеген, бұл Қазақстанның басқа облыстарымен салыстырғанда облыс ішіндегі ең жоғары көші-қон көрсеткіші болып табылады.

Қазақстанның басқа аймағына көшкісі келетіндердің үлесі басқа облыстарға қарағанда Атырау (19,1%), Қарағанды (19,2%), Қызылорда (29,2%), Солтүстік Қазақстан (28,6%) облыстарында төмен (40 кесте).

Басқа елге көшуді жиі Ақтөбе (20,6%), Қарағанды (25,2%) және Солтүстік Қазақстан (23,2%) облыстарында ойланады.

Төмен көш-қон көзқарасы Астана мен Алматы қалаларында, сондай-ақ Алматы және Жамбыл облыстарында байқалады.

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің қазір тұрып жатқан жеріңізден көшу ойыңызда бар ма?» (облыстар бойынша, %)

	Қазақстанда тұрып жатқан облыстың шеңберінде басқа жерге көшу ойым бар	Қазақстанның басқа аймағына көшкім келеді	Басқа елге көшкім келеді	Менің басқа жерге көшу деген ойым жоқ	Жауап беруге қиналамын
Ақмола	21,8	7,7	1,3	64,1	5,1
Ақтөбе	6,9	15,7	20,6	56,9	-
Алматы	6,5	6,0	6,5	80,0	0,9
Атырау	38,2	19,1	8,8	30,9	2,9
Шығыс Қазақстан	6,9	15,2	14,5	53,1	10,3
Жамбыл	3,3	16,5	9,1	70,2	0,8
Батыс Қазақстан	19,4	12,5	12,5	55,6	-
Қарағанды	13,2	19,2	25,2	36,4	6,0
Қостанай	14,7	8,4	13,7	63,2	-
Қызылорда	12,4	29,2	4,5	44,9	9,0
Манғыстау	11,0	17,8	11,0	56,2	4,1
Павлодар	10,1	11,4	10,1	62,0	6,3
Солтүстік Қазақстан	-	28,6	23,2	44,6	3,6
Оңтүстік Қазақстан	6,7	23,2	8,8	61,0	0,3
Астана қ.	2,9	12,5	8,7	71,2	4,8
Алматы қ.	6,6	8,5	8,1	74,9	1,9

Зерттеу нәтижелері бойынша жауап беруші қазақ ұлтының жастарына карағанда (6,7%) орыс және өзге ұлт өкілдері өте жиі басқа елге көшу туралы ой қозғайтын болып шықты (сәйкесінше 22,9% және 19,6) (41 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің қазір тұрып жатқан жеріңізден көшу ойыңызда бар ма?» (ұлттар арасында, %)

	қазақтар	орыстар	Өзге ұлттар
Қазақстанда тұрып жатқан облыстың шеңберінде басқа жерге көшу ойым бар	10,0	9,7	7,1
Қазақстанның басқа аймағына көшкім келеді	17,3	9,2	15,2
Басқа елге көшкім келеді	6,7	22,9	19,6
Менің басқа жерге көшу деген ойым жоқ	63,0	54,1	56,5
Жауап беруге қиналамын	3,0	4,0	1,6

14 жастан 18 жасқа дейінгі жауап беруші жастар ересек жастарға карағанда өздерінің басқа елге көшкісі келетіндерін жиірек белгілейді екен.

24 жастан 29 жасқа дейінгі жастар жиі «менің басқа жерге көшу деген ойым жоқ» деген жауап нұсқасын тандайды (42 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің қазір тұрып жатқан жеріңізден көшу ойыңызда бар ма?» (жас ерекшеліктер жағынан, %)

	14 жастан 18 жасқа дейін	19 жастан 23 жасқа дейін	24 жастан 29 жасқа дейін
Қазақстанда тұрып жатқан облыстың шеңберінде басқа жерге көшу ойым бар	9,7	9,5	9,7
Қазақстанның басқа аймағына көшкім келеді	13,4	18,0	15,1
Басқа елге көшкім келеді	13,2	11,3	9,6
Менің басқа жерге көшу деген ойым жоқ	60,6	57,0	63,5
Жауап беруге қиналамын	3,2	4,3	2,1

Өз елдімекенін ауыстырғысы келетін сауалнама қатысушыларына осындай көшудің себептері туралы сұрақ қойылған болатын. Жауап берушілердің үштен бір бөлігіне жуығы (29,9%) тұрақты мекенжайын ауыстырғысы келеді, өйткені өзінің және балаларының болшағын көріп тұрған жоқ. «Жеке себептер» жауап нұсқасын жауап берушілердің 26,7% белгіледі.

Еңбекке орналасу себебін жауап берушілердің 21,3% белгіледі, олар тұрақты мекенжайы бойынша жұмыс таба алмады немесе басқа елдімекенде жұмысқа орналасты.

Басқа қалада немесе елде білім алғысы келетіндер жауап берушілердің 18,2% таңдады. Нашар экологияны көшудің себебі ретінде белгілеген жауап берушілерді жеке атап өткен дұрыс (43 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Неліктен Сіз көшуді жоспарлап отырсыз?» (%)

	%
Өзімнің және/ немесе балаларымның болшағын көріп тұрған жоқпын	29,9
Жеке себептермен	26,7
Бұл жерде жұмыс таппадым, басқа қалада жұмыс таптым	21,3
Басқа қалада/елде білім алғым келеді	18,2
Нашар экология	17,7
Менің елдімекенім аудандық/облыстық орталықтан алыс жерде орналасқан	9,9
Өз этностық тобымның (ұлттың) келешегін көріп тұрған жоқпын	9,9
Менің елдімекенімде мектептер/ауруханалар/ жолдар/ бала-бақшалар және т.т. жетіспейді	6,2
Тарихи отаныма қайтқым келеді	2,4
Біздің елдімекенде қылмыстылықтың деңгейі өте жоғары	2,3
Басқа себептер (ұлтшылдық, сыбайлас жемқорлық, өз-өзімді жетілдіргім келеді және т.т.)	0,9
Жауап беруге қиналамын	9,3

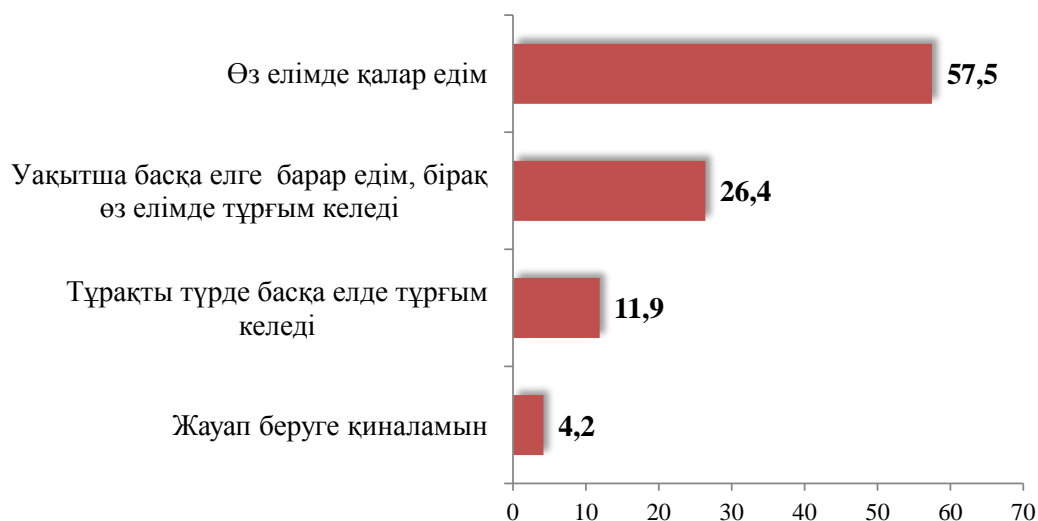
Ұлттық сипаттағы мәселелерді себеп ретінде белгілеген 9,9% жауап берушілер үшін маңызды болды.

Әрі қарай сауалнама қатысушылары үшін өзге елге бару мүмкіндігі болған жағдайда олардың қалауы қандай болатыны сұралды. 14 жастан 29 жасқа дейінгі жастардың басым көпшілігі өз елін, яғни Қазақстаннан көшкісі келмейтіндері (57,5%) белгілі болды. Жауап берушілердің ширектен көбі (26,4%) басқа елге уақытша барғысы келетіндерін, бірақ тұрақты Қазақстанда тұрғысы келетіндерін жасырмады.

Басқа елге көшуді бірқалыпты шешім қабылдаған жауап берушілердің 11,9% құрады (22 диаграмма).

22 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Егер Сіздің басқа елге көшуге немесе өз еліңізде қалуға мүмкіндігіңіз болса Сіз нені тандар едіңіз?» (в %)

Тарау бойынша қорытындылар

1. Жауап берген қазақстандық жастар саяси өмірге қызығушылық танытқанмен, бұл қызығушылық үстіртін сипатқа ие және саяси үрдістер туралы нақты түсінікке ие емес. Осындай жағдай жауап берушілердің жас ерекшеліктерімен түсіндірілуі мүмкін.

2. Елдің саяси өміріндегі жастардың рөлі туралы айтқан уақытта басты рөл қазіргі күні зерттеу нәтижелеріне сәйкес – бұл сайлау кезінде дауыс беруге белсенді қатысу болып табылады (48,4%). Жастар елдің саяси өміріне еш ықпал етпейді деген пікірді жауап берушілердің 15,8% ұстанады.

3. Жауап берушілердің басым көпшілігі (76,3%) қоғамдық қызметке, елдің өміріне қатыспайды.

4. Қоғамдық жұмыспен араласатындар арасында көпшілігі спорттық, жастар немесе ұлттық-мәдени ұйымдардың мүшелері болып табылады.

5. Қоғамдық қызметке қатысудың басты итермелейтін фактор – қоғамға пайдасын келтіру ынтасы (37,6%) және жұмыс тәжірибесін және өмірлік тәжірибе жинау мүмкіндігі (30,2%) болып табылады.

6. Еріктілік жастар арасында жаңадан пайда болған құбылыс, ол жастар арасында танымалдылыққа ие. Жауап беруші жастардың 66,0% еріктілік туралы біледі немесе естуі бар.

7. Сауалнама нәтижесі бойынша ерікті болудың ең басты себебі адамдарға көмектесу ынтасы болып табылады (40,0%). Бірақ жауап берушілердің үштен бір бөлігінен көбі өздерінің ерікті болудың себептерін атай алмады.

8. Жауап беруші жастардың жартысынан көбі еріктілік қызметімен айналысқысы келетіндер – 57,7%, бірақ олардың бос уақыттары жоқ, қайда баратындарын білмейді немесе еңбектеріне сыйақының болғанын қалайтындар.

9. Сауалнама нәтижелері көрсеткендей жастардың ағымдағы жылы қоғамдық ұйымдарға қатысудың басты таралған формасы – бұл сенбіліктер мен ауланы қоқыстан жинау және жасыл желекті отырғызу, осы шараларға қатысқандар саны жауап берушілердің 57,4% құрайды.

10. Зерттеу нәтижелері бойынша жастар арасындағы наразылық әлеуетінің деңгейі төмен көрсеткішке ие. Атап айтсақ, жауап берушілердің көпшілігі, нақты 72,5% олардың тұрақты мекенжайы бойынша наразылық акцияларын болу мүмкіндігі жоқ немесе болмайтын сияқты делінген.

11. Жауап беруші жастардың жартысынан көбі болашақта өздерінің қазіргі тұрып жатқан елдімекендерін тастап кетуді жоспарлап отырған жоқ (60,7%).

V тарау. ҚАЗАҚСТАН ЖАСТАРЫНЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ

5.1 Жастардың құндылықтар бағдары

Жастар – бұл ерекше әлеуметтік топ, оның құндылықтар құрылымы қалыптасу үстінде. Осы сатыдағы мәдениет әлеуметтенудің негізгі агенті болып табылады, оның ішіне құндылықтар, нормалар, үлгілер және т.т. кіреді.

Жауап беруші жастардың басым көпшілігі үшін өмірдегі ең бастысы – бұл отбасылық бақыт (74,1%). Екінші орында жастардың құндылықтар рейтингінде денсаулық түр, осы нұсқаны жауап берушілердің 56,7% белгіледі. Және үшінші позицияға материалдық қамсызданушылық және байлық – 36,0% жатады.

Жауап беруші жастардың үштен бір бөлігіне жуығы өмірдегі ең маңыздысы сенімді достардың болуын белгіледі (29,8%).

Пікіртерімге қатысқан жас адамдардың 18,6% мансапты, қызықты жұмысты маңызды құрамы ретінде жауап берушілердің 14,2% белгіледі, жастардың 13,3% тәуелсіздік пен жеке бостандықты атады (44 кесте).

Маңыздылығы төмен ретінде ұсынылған тізім бойынша шығармашылық, өз таланттарын жүзеге асыру мүмкіндігі (6,5%), басқа адамдарға көмектесу мүмкіндігі (4,8%) және шынайы махаббат (3,6%) жауап нұсқасы таңдалды.

44 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше, адам өмірінде қандай құндылықтар ең маңызды болып табылады?» (%)

	%
Отбасылық бақыт	74,1
Денсаулық	56,7
Материалдық қамтушылық, байлық	36,0
Сенімді достар	29,8
Мансап	18,6
Қызықты жұмыс	14,2
Тәуелсіздік, жеке бостандық	13,3
Шығармашылық, өз таланттарын жүзеге асыру мүмкіндігі	6,5
Басқа адамдарға пайда әкелу мүмкіндігі	4,8
Шынайы махаббат	3,6
Танымалдылық, жалпының қадіріне ие болу	3,0
Билік, басшылықты мүмкіндік ету	2,4
Жауап беруге қиналамын	0,7

Егер жауап берушілердің ұлттық жағынан құндылықтардың маңыздылығын қарастыратын болсақ, онда жауап беруші барлық ұлт

өкілдері үшін маңызды болып отбасылық бақыт, денсаулық және материалдық қамсызданушылық деп айтуға болады.

Жауап берушілердің ұлттар бөліну жағынан құндылықтардың маңыздылығын жеке атап өту керек. Жауап беруші жас қазақ ұлтының өкілдері үшін сенімді достардың болуы, танымалдылық пен жалпының қадіріне ие болу, билік пен басшылық мүмкіндік ету. «Отбасылық бақыт» және «денсаулық» жауап нұсқаларын орыс ұлт өкілдері жиі белгілейді. Өзге ұлттардың өкілдері материалдық қамтамасыздану, қызықты жұмыс және басқа адамдарға пайда әкелу деген жауап нұсқаларын таңдап ерекшеленді.

45 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше, адам өмірінде қандай құндылықтар ең маңызды болып табылады?» (ұлттар арасында, %)

	Қазақтар	Орыстар	Өзге ұлттар
Отбасылық бақыт	72,7	78,3	75,5
Материалдық қамтушылық, байлық	33,1	41,4	46,2
Сенімді достар	30,4	29,7	25,5
Тәуелсіздік, жеке бостандық	14,2	9,7	14,1
Денсаулық	56,4	57,9	56,5
Мансап	17,7	20,9	20,1
Танымалдылық, жалпының қадіріне ие болу	3,6	1,7	1,1
Билік, басшылық ету мүмкіндік ету	2,9	1,2	0,5
Шығармашылық, өз таланттарын жүзеге асыру мүмкіндігі	6,2	7,0	7,6
Қызықты жұмыс	12,6	15,5	23,4
Басқа адамдарға пайда әкелу мүмкіндігі	4,9	3,0	8,2
Шынайы махаббат	3,0	4,7	4,9
Жауап беруге қиналамын	0,8	-	0,5

Егер құндылықтардың маңыздылығын жауап берушілердің жас ерекшеліктері жағынан қарастыратын болсақ, онда 14 жастан 18 жасқа дейінгі ең жас жауап берушілері үшін маңызды сенімді достар аталады (37,5%), тәуелсіздік пен жеке бостандық (15,7%) және шығармашылық пен өз таланттарын жүзеге асыру мүмкіндігі болып табылады (9,2%).

19 жастан 23 жасқа дейінгі жастағы жауап берушілер – танымалдылық және жалпының қадіріне ие болу (4,3%) және шынайы махаббат (4,7%) деген жауаптарымен ерекшеленді.

Өзге ұлтының өкілдері басқаларға қарағанда жиі отбасылық бақыт, материалдық қамтушылықты және денсаулықты таңдайды екен.

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше, адам өмірінде қандай құндылықтар ең маңызды болып табылады?» (жас ерекшеліктері жағынан, %)

	14 жастан 18 жасқа дейін	19 жастан 23 жасқа дейін	24 жастан 29 жасқа дейін
Отбасылық бақыт	71,1	71,7	78,0
Материалдық қамтамасыздану, байлық	28,2	37,2	40,6
Сенімді достар	37,5	28,8	25,2
Тәуелсіздік, жеке бостандық	15,7	13,6	11,4
Денсаулық	56,2	53,0	59,8
Мансап	19,0	18,8	18,0
Танымалдылық, жалпының қадіріне ие болу	2,8	4,3	2,2
Билік, басшылық ету мүмкіндік ету	2,1	2,8	2,2
Шығармашылық, өз таланттарын жүзеге асыру мүмкіндігі	9,2	6,7	4,5
Қызықты жұмыс	13,0	14,7	14,5
Басқа адамдарға пайда әкелу мүмкіндігі	5,1	5,1	4,4
Шынайы махаббат	3,3	4,7	2,8
Жауап беруге қиналамын	0,4	1,1	0,4

Жауап берушілердің гендерге байланысты құндылықтар құрылымындағы кейбір айырмашылықтарды атап өту орынды. Жауап беруші әйелдер дәстүрлі және олар үшін өте маңызды болып саналатын жауап нұсқаларына отбасылық бақыт, денсаулық, шығармашылық және шынайы махаббатты белгілейді. Жауап беруші еркектер үшін көп деңгейде сенімді достар және қызықты жұмыс жатады (47 кесте).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіздің пікіріңізше, адам өмірінде қандай құндылықтар ең маңызды болып табылады?» (гендерлік жағынан, %)

	Ерлер	Әйелдер
Отбасылық бақыт	71,9	76,2
Материалдық қамтамасыздану, байлық	36,7	35,3
Сенімді достар	32,4	27,2
Тәуелсіздік, жеке бостандық	13,1	13,5
Денсаулық	55,1	58,3
Мансап	18,6	18,5
Танымалдылық, жалпының қадіріне ие болу	2,7	3,3
Билік, басшылық ету мүмкіндік ету	2,7	2,0
Шығармашылық, өз таланттарын жүзеге асыру мүмкіндігі	5,8	7,2
Қызықты жұмыс	14,4	13,9
Басқа адамдарға пайда әкелу мүмкіндігі	5,2	4,4
Шынайы махаббат	2,2	4,9
Жауап беруге қиналамын	0,7	0,5

Көпшілік үшін маңызды болып отбасылық бақыт болып табылады дегенмен зерттеу нәтижелері қазақстандық жастарының өмірлік

алғышарттарында біліммен және кәсіптік қызметпен байланысты құндылықтар басымдыққа ие екенін көрсетіп отыр. Алдымыздағы үш жыл ішінде жауап беруші жастардың 34,5% білімге көңіл аударғысы келетіндерін, тағы үштен бір бөлігі мансабын дамытуды (29,0%) көздейді екен.

Отбасылық өмірге жауап беруші жастардың 23,7% көңіл аударғысы келетіндерін жасырмады (23 диаграмма).

23 диаграмма

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Алдыңыздағы үш жылда Сіз неге назарыңызды молынан аударғыңыз келеді?» (%)

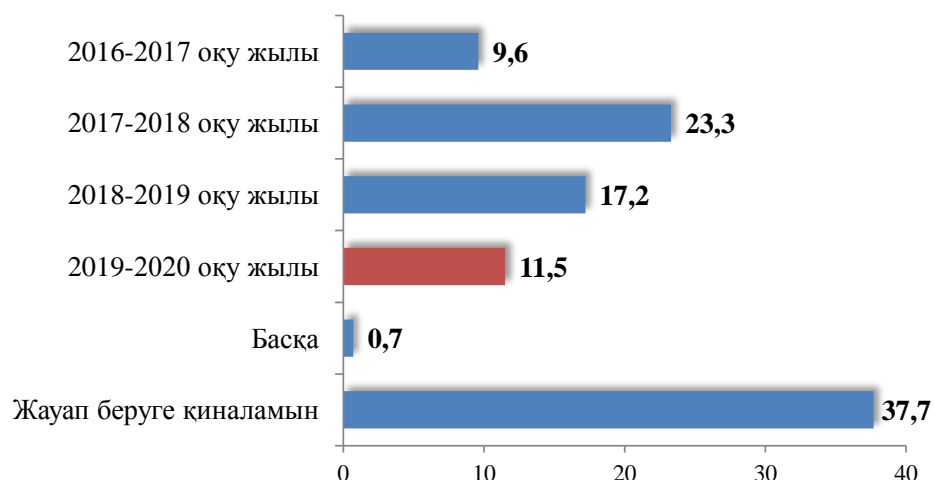
5.2 Білім жүйесіндегі өзгерістерді бағалау

Сауалнама шеңберінде жастарға жалпы орта білім беру жүйесіндегі жаңа өзгерістерге қатысты сұрақтар қойылды. Зерттеу нәтижелері келесіні көрсетіп отыр, жауап берушілердің 37,7% «10-11 сыныптардағы пәндер (биология, химия, физика, информатика) ағылшын тілінде қай жылдан бастап жүргізілетінін білесіз бе?» деген сұраққа нақты жауап бере алмады.

Жауап беруші жастардың 23,3% пәндердің ағылшын тілінде берілуі 2017-2018 оқу жылынан және 17,2% – 2018-2019 оқу жылында басталады деп санайды.

Жауап берушілердің тек 11,5% «2019-2020 оқу жылынан» басталады деген жауап нұсқасын белгіледі, яғни дұрыс хабардар болып отыр (24 диаграмма).

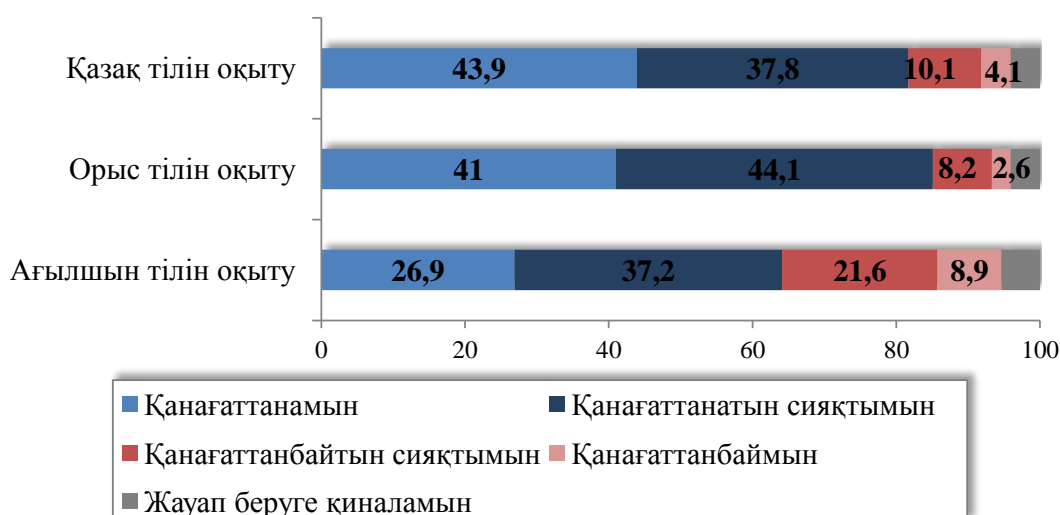
Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «10-11 сыныптардағы пәндер (биология, химия, физика, информатика) ағылшын тілінде қай жылдан бастап жүргізілетінін білесіз бе?» (%)

Сауалнама нәтижелері келесіні көрсетіп отыр, көпшілігі өздері білім алып жатқан мектебінде орыс (оң жауаптарының қосынды көрсеткіші 85,1%) және қазақ тілдерінің (81,6%) берілуіне қанағаттанады.

Ағылшын тілінің берілуіне қатысты қанағаттану жағдайы келесідей болып отыр. Жауап берушілердің 64,0% ағылшын тілінің берілуімен қанағаттанады, ал жауап берушілердің үштен бір бөлігі (30,5%) қанағаттанбайды (24 диаграмма).

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Сіз оқыған кезде Сіздің немесе балаңыз оқитын мектепте қазақ, орыс және ағылшын тілдерін оқыту үрдісіне қаншалықты қанағатсыз?» (%)

Жауап берушілердің айтарлықтай көпшілігі орта мектептердің оқушылары ағылшын тілін бастапқы сыныптардан меңгере бастау сынды әлдебір өзгерістерді қолдайды – 72,4%. Оның ішінде сауалнама қатысушыларының 43,9% бастауыш сыныптарында ағылшын тілін оқу тілді тегін үйренуге мүмкіндік береді деп санайды, ал қатысушылардың 28,5%

қолдайды, алайда бұл бастауыш сынып оқушыларына айтарлықтай жүк түсіретінін түсінеді.

Жауап берушіл жастардың 21,8% ағылшын тілін бастауыш сыныптарда оқуды қолдамайды. Олардың көпшілігі мектеп бағдарламасын меңгеру онсызда қиынға соғады деп санайды (16,4%). Сауалнамаға қатысушылардың 2,2% ағылшын тілі қазақ тілін ысырап тастау себебінен, оны білу деңгейіне алаңдаушылық танытады және 3,2% балалары тек орыс және қазақ тілін білулері тиіс деп белгіледі (48 кесте).

48 кесте

Сұраққа берілген жауаптардың бөлінуі: «Орта мектептің оқушылары бастауыш сыныптардан бастап ағылшын тілін меңгерулеріне қалай қарайсыз?» (%)

	%
Қолдаймын, бұл ағылшын тілін ақысыз оқудың мүмкіндігі	43,9
Қолдаймын, алайда бұл бастауыш сынып оқушыларына айтарлықтай жүк түсіретінін түсінемін	28,5
Қолдамаймын, бастауыш сынып оқушылары үшін мектеп бағдарламасын меңгеру қиынға соғады	16,4
Қолдамаймын, ағылшын тілі қазақ тілін ауызекі сөйлеуден ысырап тастайды	2,2
Қолдамаймын, мен балаларымның қазақ және орыс тілдерін білгенін қалаймын	3,2
Жауап беруге қиналамын	5,9

Тарау бойынша қорытындылар

1. Адамның өмірлік мақсаттарын анықтайтын құндылықтар бағдары адам үшін ең маңызды болып табылатын және жеке тұлғалық маңызға ие екенін көрсетеді. Заманауи қазақстандық жастарының өмірлік құндылықтар жүйесі мен ниеттері келесідей.

2. Бес маңызды құндылықтар тобына жастардың пікірі бойынша отбасы, денсаулық, достар, материалдық сәттілік және мансап жатады. Негізгі өмірлік тілектеріне жастар сапалы білім, мансаптың дамуын және отбасылық бақытты жатқызады.

3. Мектеп білім бағдарламасы жүйесіне енгізілетін ағылшын тілін дамытумен байланысты өзгерістер туралы жастар нашар хабардар болып шықты. Атап айтсақ жауап беруші жастардың тек 11,5% «10-11 сыныптардағы пәндер (биология, химия, физика, информатика) ағылшын тілінде 2019-2020 оқу жылы енгізіледі деп дұрыс жауап берді. Көпшілігі сұраққа жауап беруге қиналды немесе дұрыс емес жауаптар нұсқасын белгіледі.

4. Қазіргі күні басым көпшілігі орыс және қазақ тілін оқыту деңгейіне қанағаттанады. Ағылшын тілінің берілуіне қатысты қанағаттану жағдайы төменірек, бірақ аса төмен емес.

5. Жауап берушілердің айтарлықтай көпшілігі орта мектеп оқушылары бастауыш сыныптан бастап ағылшын тілін оқу бойынша өзгерістерді қалай болса да қолдайтындарын жеткізді – 72,4%.

ҚОРЫТЫНДЫ

Осылайша «Қазақстан 2020: болашаққа қадам» (2013 жылдан 2015 жж.) 2020 жылдарға дейін мемлекеттік жастар саясатының тұжырымдамасын жүзеге асырудың бірінші деңгейі аяқталды және екінші деңгейінің (2016 жылдан 2020 жж.) жұмысы белсенді түрде жүзеге асырылуда. Қазақстан мемлекеттік жастар саясатының осы деңгейінде дамуына маңызды қадамы елдің жастарына қолдауды және дамытуды жүзеге асыратын республикалық жастар ұйымдарының, мемлекеттік құрылымдар мен басқа нысандардың жұмыс жетілдіру болып табылады. Белгіленген құрылымдардың жұмысын жетілдіру өзара әрекет ету және қызметін жақсарту арқылы жүзеге асырылады, сонымен қатар алдарында тұрған проблемаларды шешуге бағытталған әрекеттердің принциптерін қалыптастырады.

Жалпы жастар мемлекеттік жастар саясатының мәселелеріне мектеп оқушылары болғанда, 15-18 жас шамасында, қызығушылық таныта бастайды. Практика жас қазақстандықтардың санасы мемлекет саясатының негізгі бағыттары туралы хабардар болу жағдайында қалыптасатының көрсетеді, оның ішінде жастарды қолдау және дамыту саласында. Мемлекеттік құрылымдардың қызметі туралы хабардар ету деңгейі өседі және сонымен бірге жастар арасындағы мемлекеттік жастар саясатының жүргізілуіне қанағаттанушылықта өсе бастайды. Жеке мемлекеттік бағдарламалар мен жастар жобаларының табысты жүзеге асырылуын атап өткен жөн.

Атап өтілгендей Қазақстан жастары мемлекеттік жастар саясатының тиімділігін негізінен оң бағалайды. Әсіресе жастар саясатының отансүйгіш жастарды тәрбиелеуге, жастарды дамыту үшін жағдай жасауға, білім алудағы және әлеуметтік проблемаларды шешу үшін жағдай жасау бойынша көмегін, жас адамдарды өзін-өзі ұйымдастыруға оқыту қызметін атап өтуде.

Мемлекеттік жастар саясатының шеңберінде жас адамдарды өз қызметін мемлекеттік жастар саясатын саласында жүзеге асыратын мемлекеттік бағдарламалар, институттар мен ұйымдар туралы хабардар ету бойынша қосымша шараларды қабылдау қажет, өйткені толық және өзектілігі жойылмаған ақпарат жастардың болып жатқан өзгерістерді дұрыс түсініп, әсер ететінің кепілі болып табылады. Жастар өз дауысының біреулерге естіліп, оларға құлап асып жатқанын ұдайы сезініп отыруы тиіс, ал ең бастысы, жастар өз жауапкершілігін түсініп, дербестік және азаматтық белсенділік танытуы тиіс.

Мемлекеттік жастар саясатының институционалды базасы қалыптасқан, нормативтік-құқықтық базасы жаңартылған қазіргі уақытта мемлекеттік жастар саясатының және оны жүзеге асыратын институттардың негізгі мақсаты жастардың көңілін аударту және жас адамдар арасынан өз жақтастарын қалыптастыру болып табылады, ол мемлекеттік жастар саясатын жүзеге асыруға және жастар үшін жауап беретін тікелей институттардың еңбек, шығармашылық сипатының өзара әрекет етудің белсенділігінде көрініс табуы тиіс. Осындай өзара әрекет ету жүйелі сипатқа ие болуы тиіс және бір реттік акциялармен шектелмеуі керек. Мұнда осы

институттардың еріктілер қозғалысын дамытуға қатысу орын алады, ол жыл бойына қызмет етіп, нақты әлеуметтік проблемаларды шешетін болады.

Ұсыныстар

ҚР Білім және ғылым министрлігі әлеуметтік зерттеулердің негізінде және оның нәтижелеріне сәйкес жастардың мәселелерін еңсеру мақсатында жастар саясатының ортамерзімді стратегиясын әзірлеу немесе оған түзетулер енгізу үшін жастардың тұтынулары мен мәселелеріне талдау жасауы тиіс, аймақтар үшін жастар проблемаларының картасын құрастыруы тиіс.

Сондай-ақ ғылыми-зерттеу институттары мен орталықтарына жастардың тұтынулары мен мәселелеріне талдау жүргізіп, аймақ ерекшеліктері бойынша жастар проблемаларының картасын жасау керек.

Әкімдіктер жанындағы жастар саясатының кеңестерінің алаңдарында аймақтық жастар саясатына түзетулер енгізу мақсатында «Қазақстан 2020: болашаққа қадам» (2013 жылдан 2015 жж.) 2020 жылдарға дейін мемлекеттік жастар саясатының тұжырымдамасын жүзеге асырудың екінші деңгейінің мәселелерін талқылау қажет.

Аймақтардағы әкімдіктер жастар саясатының ағымдағы жағдайы туралы толық түсінікті қалыптастыру үшін өз қызметін мемлекеттік жастар саясаты саласында жүзеге асыратын мемлекеттік бағдарламалар, институттар мен ұйымдар туралы хабардар ету бойынша қосымша шараларды қабылдау қажет.

Жастарды белсенді азаматтық қызметке араластыру үшін республикалық еріктілер желісімен ынтымақтасып, аймақтағы еріктілердің көмегіне тұтынушылықты есептеу керек.

Аймақтың жастар ұйымдары қызметінің ынтымақтастық стратегиясын әзірлеу керек, оларды дамытуға, қызметіне қолдау көрсету керек.

Жастармен байланыс орнату нүктелерін (мемлекеттік органдардың қызметіне жастарды (еріктілерді) қатыстыру, жастардың билік органдарының беделді қызметшілерімен кездесулерді, билік органдарында ашық есік күндерін ұйымдастыру) кеңейту арқылы билік органдарына сенімі төмен көрсеткіш белгіленген облыстарда мемлекеттік билік органдарына жастардың сенімін арттыру бойынша қосымша шараларды қабылдау керек.

Қосымшалар

Сауалнамаға арналған анкета

Құрметті респондент! Менің атым _____ . Мен «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығының (Астана қ.) сұхбаткерімін. Сізді қазақстандық жастардың өзекті мәселелеріне арналған әлеуметтік сауалнамаға қатысуыңызды өтінеміз. Сіздің назарыңызға сұрақтардың және олардың жауап нұсқаларының бірқатары ұсынылған. Бұл сұрақтар мен оларға ұсынылған жауап нұсқаларын соңына дейін мұқият тыңдап, Сізді қанағаттандыратын жауапты таңдаңыз. Егер Сізге ұсынылған жауап нұсқаларының бірде біреуі қанағаттандырмаса, «басқа» деген жауап нұсқасының жанына өзіңіздің жауабыңызды жазыңыз.

Алынған мәліметтер тек жалпыланған түрде ғана қолданылады. Сіздің пікіріңіздің жасырындығына және құпиялығына кепіл береміз.

1. Сіздің елді мекеніңіздің жалпы дамуымен қанағатсыз ба?

1. Толығымен қанағатпын
2. Қанағаттымын деп ойлаймын
3. Қанағат емеспін деп ойлаймын
4. Толығымен қанағат емеспін

(9) Жауап беруге қиналамын

2. Сіз өз өміріңізге қанағатсыз ба, әлде қанағат емессіз бе?

1. Толығымен қанағатпын
2. Қанағаттымын деп ойлаймын
3. Қанағат емеспін деп ойлаймын
4. Толығымен қанағат емеспін

(9) Жауап беруге қиналамын

3. Сіздің пікіріңізше, әл-ауқатыңыз үлкен дәрежеде неге тәуелді? (тек бір жауап нұсқасын белгілеңіз)

1. Қоғамдағы ахуалға, қоғамдағы өмір шарттарына
2. Өзіңізге, өзіңіздің белсенділіңізге, қабілеттіліңізге
3. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

4. Сіздің пікіріңізше, ересек бола отырып, ата-анаңыздың өмір деңгейімен салыстырғанда Сіздікі қандай болады?

1. Жақсарады
2. Болмашы жақсарады
3. Өзгермейді
4. Болмашы нашарлайды
5. Нашарлайды

(9) Жауап беруге қиналамын

5. Жас адамдардың Қазақстан саясатының қалыптасуына қатысу мен әсер ету мүмкіндігін Сіз қалайша бағалайсыз?

1. Зор әсері бар
2. Біршама әсері бар
3. Болмашы әсері бар
4. Ешқандай да әсері жоқ
5. Басқа (жазып өтіңіз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

6. Қазақстандағы жастар саясатының жүзеге асырылуымен қанағатсыз ба?

1. Толығымен қанағатпын

2. Қанағаттымын деп ойлаймын
 3. Қанағат емеспін деп ойлаймын
 4. Толығымен қанағат емеспін
 5. Еліміздегі жастар саясаты туралы ештеңе білмеймін, ештеңе естіген жоқпын
- (9) Жауап беруге қиналамын

7. Сіздің ойыңызша, мемлекеттік жастар саясатының мағынасы неде? (екі жауап нұсқасынан артық БЕЛГІЛЕМЕҢІЗ)

1. Отансүйгіш жастарды тәрбиелеу
 2. Жастардың дамуына жағдай жасау
 3. Жас адамдарды өзін өзі ұйымдастыруға үйрету
 4. Әлеуметтік мәселелерді шешуге жағдай жасау
 5. Білім алуда көмек
 6. Мемлекеттің еңбек қорын қалыптастыру
 7. Жас көшбасшыларды дайындау
 8. Жастардың азаматтық белсенділігін ынталандыру
 9. Жастар саясаты институттарын дамыту (жастар ресурстық орталығы, жастар саясаты бойынша басқарма және т.б.)
 10. Белсенді жастар қорын қалыптастыру
 11. Мемлекеттің тағдырына деген жауапкершілікті тәрбиелеу
 12. Жауапкершілігі мол және өзіндік жастарды тәрбиелеу
 13. Жастар арасындағы салауатты өмір салтын қалыптастыру
 14. Жастар арасындағы нашакорлықтың, токсикоманияның және маскүнемдіктің алдын алу
 15. Басқа (көрсетіңіз) _____
 16. Мемлекеттік жастар саясатында аса мән жоқ
 17. Мемлекеттік жастар саясатының мәні неде екенін білмеймін
- (99) Жауап беруге қиналамын

8. Еліміздің саяси өміріне қызығушылық танытасыз ба?

1. Иә, әрдайым қызығушылық танытамын
 2. Тек кей кезде ғана қызығушылық танытамын
 3. Мүлдем қызығушылық танытпаймын
- (9) Жауап беруге қиналамын

9. Сіздің ойыңызша, Қазақстанның саяси өмірінде жастар қандай рөл ойнайды? (үш жауап нұсқасынан артық БЕЛГІЛЕМЕҢІЗ)

1. Дауыс беруде белсенді қатысады
 2. Саясатқа түрлі қоғамдық ұйымдар мен саяси партиялар арқылы әсер етеді
 3. Митингтерге, наразыдық шараларына қатысады
 4. Мемлекеттік билік және жергілікті өзі-өзін басқару органдарда жұмыс жасайды
 5. Мемлекеттік жастар саясатын жүзеге асыруда әсер етеді
 6. Мемлекеттік жастар бірлестіктері мен ұйымдарына қатысады
 7. Өз замандастарымен қақтығыстар мен тәртіпсіздіктерге қатысады
 8. Басқа (көрсетіңіз) _____
 9. Еліміздің саяси өміріне әсер етпейді
- (99) Жауап беруге қиналамын

10. Еліміздің қоғамдық өміріне қатысасыз ба?

1. Жастар қоғамдық ұйымының белсендісі (сонымен қатар волонтерлік)
2. Жастар акцияларында, шараларында жүйелі түрде қатысамын
3. Жастар қоғамдық ұйымының жетекшісі болып табыламын
4. Жастар емес, басқа қоғамдық ұйымның белсендісімін
5. Басқа қоғамдық ұйымның жетекшісі болып табыламын

6. Басқа (жазыңыз) _____
7. Жоқ, қоғамдық қызметпен айналыспаймын -----→№13-нші СҰРАҚҚА КӨШІҢІЗ
- (9) Жауап беруге қиналамын

11. Қандай да бір ұйымның мүшесісіз бе? (бірнеше жауап нұсқасын белгілеуге болады)

1. Жастар ұйымы
 2. Саяси бірлестік, партия
 3. Мәдени-ұлттық бірлестік
 4. Спорттық ұйым
 5. Қызығушылық бойынша клубтар (авто ұнатушылар, жануарларды қорғау және т.б.)
 6. Ғылыми, шығармашылық бірлестіктер
 7. Діни бірлестіктер
 8. Басқа (жазыңыз) _____
- (9) Жауап беруге қиналамын

12. Жастар ұйымдарына қатысуға Сізді не ынталандырады?

1. Қоғамға, адамдарға пайдасын келтіру ынтасы
 2. Жұмыс, жалпы өмір тәжірибесін алу
 3. Жетекші лауазым алу ынтасы
 4. Жоғарырақ әлеуметтік дәреже алу ынтасы
 5. Мансап сатысы бойынша жоғарылау ынтасы
 6. Басқа (жазыңыз) _____
- (9) Жауап беруге қиналамын

13. Сіздің пікіріңізше, Қазақстанда болып жатырған реформалар жастардың және жастар саясаты мүддесін қорғауға жүргізіле ме?

1. Иә
 2. Иә деп ойлаймын
 3. Жоқ деп ойлаймын
 4. Жоқ
- (9) Жауап беруге қиналамын

14. Ер жету барысында, жастар кімнің қолдауына сүйене алады? (екі жауап нұсқасынан артық БЕЛГІЛЕМЕҢІЗ)

1. Ата-ана, туысқандар, жақындар
2. Достар, курстастар, әріптестер
3. Мектеп директоры
4. Сынып жетекшісі, группа кураторы
5. Жастар ресурстық орталықтың өкілі
6. Діни ұйым өкілі
7. Әкімшілік, маслихат өкілі
8. Саяси партия, қоғамдық бірлестік өкілі
9. Үкіметтік емес жастар ұйымының өкілі
10. Басқа (жазыңыз) _____

(99) Жауап беруге қиналамын

15. Жастар саясатының Сізге қай құрылымы таныс және жұмысына қатыстыңыз? (әр жолға бір жауап нұсқасынан)

	Қатыстым	Естуім бар, бірақ қатысқан жоқпын	Білмеймін, естіген жоқпын	Жауап беруге қиналамын
1) Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің жастар ісі жөніндегі департаменті	1	2	3	9

2) Қазақстан Республикасының Президенті қарамағындағы жастар саясаты жөніндегі Кеңес	1	2	3	9
3) Облыстық/қалалық жастар саясаты мәселесі жөніндегі басқармасы	1	2	3	9
4) Ауданның/қаланың/облыстың жастар ресурстық орталығы	1	2	3	9
5) «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы	1	2	3	9

16. Әрбір облыстық орталықта және ауданда Жастар ресурстық орталықтары бар екені баршылыққа мәлім. Сәл ойланып, осы Жастар ресурстық орталықтардан қандай көмек немесе қызмет алғыңыз келетіндігін атап өтіңіз (кез келген жауап нұсқасын белгілеңіз)

1. Қол жетімді тұрғын үй алу бағдарламасына қатысуда көмек көрсету
 2. Жастарды жұмысқа орналастыруда көмек көрсету
 3. Жастар арасындағы кәсіпкерліктің дамуына жәрдемдесу
 4. Жоғары білім алуда көмек көрсету
 5. Техникалық және кәсіптік білім алуда көмек көрсету
 6. Психолог, әлеуметтік қызметкер көмегі
 7. Заңгер, құқық қорғаушы көмегі
 8. Мәдени, бос уақыт өткізу шараларын дамытуда көмек көрсету
 9. Басқа (жазып өтіңіз) _____
 10. Жастар ресурстық орталықтардың көмегін қажет етпеймін
- (99) Жауап беруге қиналамын

17. Сіздің қалаңыздағы/ауылыңыздағы жастардың ең өзекті деген мәселелерін атаңыз (бес жауаптан артық жауап нұсқасын БЕЛГІЛЕМЕҢІЗ)

1. Жоғары білімді алуға қатысты қиыншылықтар (жоғары құны және т.б.)
 2. Материалдық қиыншылықтар (төмен жалақы, шәкіртақы және т.б.)
 3. Азық-түлікке, халық тұтынатын тауарларға деген бағаның жоғары болуы
 4. Жұмысқа орналасу қиыншылықтары, жұмыссыздық
 5. Тұрғын-үй мәселелері
 6. Нашар денсаулық, денсаулықтың нашарлауы
 7. Жеке өмірдің ретке келтірілмегендігі
 8. Ата-анамен/аға ұрпақпен шиеленістер, туыстардың және жақындардың түсінбеушілігі
 9. Ертенгі күнде сенімділіктің жоқтығы
 10. Мәдениет деңгейінің төмендігі, жастардың руханиятсыздығы
 11. Жеке қауіпсіздіктің қауіп-қатері (көшеде жүруге қорқынышты және т.б.)
 12. Жастар арасындағы қылмыстық
 13. Жастар арасындағы діни экстремизм
 14. Нашақорлық, токсикомания және маскүнемдік, шылым шегудің таралуы
 15. Бос уақытты өткізетін жердің жоқтығы
 16. Жылдамдығы жоғары Интернетке, сапалы мобильдік байланысқа қолжетімсіздігі
 17. Басқа (жазып өтіңіз) _____
 18. Ешқандай мәселе жоқ
- (99) Жауап беруге қиналамын

18. Жастар жұмысқа орналасуда кездестіретін негізгі қиыншылықтар қандай? (екі жауап нұсқасынан артық БЕЛГІЛЕМЕҢІЗ)

1. Жұмыс тәжірибесі қажет
2. Өз мамандығы бойынша жұмысқа тұру қиындығы
3. Байланыстар мен таныстардың жоқтығы

4. Істік қатынасу дағдысының жоқтығы, сенімсіздігі
 5. Еңбек нарығы, жұмыс іздеу тәсілдері туралы ақпараттың жоқтығы
 6. Басқа (жазыңыз) _____
 7. Жастардың жұмысқа орналасуда қиыншылықтары жоқ
- (9) Жауап беруге қиналамын

19. Сіздің пікіріңізше, оқу орындарының түлектерін жұмысқа орналастыруда мемлекет қалай қатынасу қажет?

1. Мемлекет бірінші жұмыс орнын қамтамасыз ету керек
 2. Мемлекет тек мемлекеттік құрылымдарда жұмыс орнын қамтамасыз ету қажет
 3. Жұмысқа орналасуда мемлекет тек түлектің қалауы бойынша көмектесу керек
 4. Мемлекет жастардың жұмысқа тұру процессіне араласпауы тиіс
 5. Басқа (жазыңыз) _____
- (9) Жауап беруге қиналамын

20. Оқу орындарының түлектерін Жастар тәжірибесі шеңберінде жұмысқа орналастыру туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?

1. Білемін, өзім жеке Жастар тәжірибесі бойынша жұмысқа тұрдым
 2. Білемін, Жастар тәжірибесі бойынша таныстарым, достарым жұмысқа тұрды
 3. Жастар тәжірибесі туралы естуім бар
 4. Жастар тәжірибесі туралы ешнәрсе білмеймін, естіген емеспін
 5. Басқа (жазыңыз) _____
- (9) Жауап беруге қиналамын

21. Сіз «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасы туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?

1. Иә білемін, «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасына қатысқанмын
 2. Иә білемін, «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасы бойынша қазіргі таңда жұмыс жасап жатырмын
 3. Иә білемін, «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасына менің таныстарым, достарым қатысқан
 4. «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасы туралы естуім бар
 5. Басқа (жазыңыз) _____
- (9) Жауап беруге қиналамын

22. Сіз «Дипломмен ауылға!» бағдарламасы туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?

1. Иә білемін, «Дипломмен ауылға!» бағдарламасына қатысқанмын
 2. Иә білемін, «Дипломмен ауылға!» бағдарламасы бойынша қазіргі таңда жұмыс жасап жатырмын
 3. Иә білемін, «Дипломмен ауылға!» бағдарламасына менің таныстарым, достарым қатысқан
 4. «Дипломмен ауылға!» бағдарламасы туралы естуім бар
 5. Басқа (жазыңыз) _____
- (9) Жауап беруге қиналамын

23. Сіз волонтерлар туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?

1. Иә, белсенді қатысушы-волонтер болғанмын/қазір волонтер болып табыламын --→ № 24-нші СҰРАҚҚА КӨШІҢІЗ
 2. Иә естуім бар, бірақ ешқашан қатысқан емеспін --→ № 25 нші СҰРАҚҚА КӨШІҢІЗ
 3. Жоқ, бірінші рет естіп тұрмын--→ № 25- нші СҰРАҚҚА КӨШІҢІЗ
- (9) Жауап беруге қиналамын

24. Сізді волонтер болуға не итермеледі? (кез келген жауап нұсқа саны)

1. Басқаларға көмектесу ынтасы
2. Болып жатқан жағдайларға деген жауапкершілік сезімі

3. Өмірлік тәжірибе алу қалауы
4. Аздап ақша табу қалауы
5. Әлемді өзгерту қалауы
6. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

25. Сіз волонтерлік қызметпен айналысқыңыз келе ме?

1. Иә, бірақ қайда баратынымды білмеймін
2. Иә, бірақ бос уақыт жоқ
3. Иә, егер сыйақы берілсе
4. Жоқ, өйткені бұл бос шаруа
5. Жоқ, өйткені бұл қызықты емес
6. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

26. Сіздің пікіріңізше, тұрғын мекеніңізде наразылық шаралардың орын алу мүмкіндігі бар ма?

1. Әлбетте
2. Иә деп ойлаймын
3. Жоқ деп ойлаймын
4. Мүлдем жоқ

(9) Жауап беруге қиналамын

27. Сіз соңғы жыл ішінде, төменде берілген қандай іс-шараға қатыстыңыз? (кез келген жауап нұсқа саны)

1. Сенбілік, қоқыс жинау, жасыл егіндерді егуге қатысу
2. Балалар алаңы, спорттық алаң салуда, сарай аумағын жақсартуға қатысу
3. Алаң клубын ашуда және оның қызметіне қатысу
4. ПИК, ЖСК қызметіне, түрлі мұқтаждықтарға, үй тұрғындардың бастамасын дамытуға қаржы жинауға қатысу
5. Зейнеткерлерге, ардагерлерге, жетімдерге, өз ауданындағы сорлаған жандарға көмек көрсету
6. Жануарлар баспаналарына, көмек көрсету, көшеде қалған жануарларға қамқор көрсету
7. Ұлттық мейрамдарға, мемлекеттік немесе басқа да маңызды оқиғаларға арналған флеш-мобтарға, акцияларға, фестивальдарға қатысу
8. Қалада/ауданда/ауылда өткен спорттық жаппай жарыстарға қатысу
9. Наразылық акцияларына қатысу
10. Аудан, қала, ауыл, облыс әкімдерінің есептеме кездесулеріне, Мәжіліс депутаттарымен кездесулерге қатысу
11. Жастар ұйымдарының қызметтеріне қатысу
12. ҚР Президентінің сайлауына қатысу
13. Еліміздегі қоғамдық-саяси жағдай туралы жастардың пікірін зерттеуге арналған жаппай әлеуметтік және ғылыми зерттеулерге қатысу
14. Басқа (жазыңыз) _____

(99) Жауап беруге қиналамын

28. Сіздің тұрып жатқан жеріңізден кету ойыңыз бар ма?

1. Қазақстанда тұрып жатқан облыстың шеңберінде басқа жерге көшу ойым бар
2. Қазақстанның басқа аймағына көшкім келеді
3. Басқа елге көшкім келеді
4. Басқа жерге көшу ойым жоқ -----→ №30-шы СҰРАҚҚА КӨШУ
5. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

29. Сіз неге көшуді жоспарлаудасыз? (үш жауап нұсқасынан көп емес)

1. Бұл жерде жұмыс таппадым/басқа қалада жұмыс таптым
2. Біздің елді мекен аудандық/облыстық орталықтан алыс орналасқан
3. Біздің елді мекенде мектептер/ауруханалар/жолдар/бала-бақшалар және т.б. жетіспейді
4. Өз этникалық тобымның (ұлттың) келешегін көріп тұрған жоқпын
5. Өзімнің және/немесе балаларымның келешегін көріп тұрған жоқпын
6. Экологиясы жаман
7. Біздің елді мекенде қылмыстық деңгейі өте жоғары
8. Тарихи отаныма қайтуды қалаймын
9. Басқа қалада/елде білім алғым келеді
10. Жеке себептер бар
11. Басқа себептер (көрсетіңіз) _____

(99) Жауап беруге қиналамын

30. Егер сізде басқа елге көшу немесе өз еліңізде қалу мүмкіндігіңіз болса, нені таңдар едіңіз?

1. Өз елімде қалар едім
2. Уақытша басқа елге барар едім, бірақ өз елімде тұрғым келеді.
3. Тұрақты түрде басқа елде тұрғым келеді
4. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

31. Сіздің пікіріңізше, адам өмірінде қандай құндылықтар ең маңызды болып табылады? (үш жауап нұсқасынан артық БЕЛГІЛЕМЕҢІЗ)

1. Отбасы бақыты
2. Материалдық қамтылу, байлық
3. Адал достар
4. Тәуелсіздік, жеке бостандық
5. Денсаулық
6. Мансап
7. Мәртебе, жалпы қадірлеу
8. Билік, басқару мүмкіндігі
9. Шығармашылық, өз дарындарын жүзеге асыру
10. Қызықты жұмыс
11. Басқа адамдарға пайда әкелу
12. Шынайы махаббат
13. Басқа (жазыңыз) _____

(99) Жауап беруге қиналамын

32. Жақындағы үш жылда, Сіз неге назарыңызды молынан аударғыңыз келеді?

1. Мансапты дамытуға
2. Білімге
3. Отбасылық өмірге
4. Дінге
5. Қоғамдық жұмысқа
6. Бос уақытқа және көңіл көтеруге
7. Кәсіптік біліктілікке
8. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

33. Сіздің ойыңызша, мемлекеттік органдар жастарды қолдау мәселелеріне жеткілікті назар аударуда ма?

1. Иә, жеткілікті
2. Жоқ, жеткіліксіз

(9) Жауап беруге қиналамын

34. Сіздің пікіріңізше, жастарды дамытуда және қолдауда қандай бағыттар, бірінші кезекте, мемлекет тарапынан назарды, қажет етеді? (екі жауап нұсқасынан артық БЕЛГІЛЕМЕҢІЗ)

1. Жастарды жұмысқа орналастыру
2. Тұрғын үймен қамтамасыз ету
3. Жастар арасындағы қылмыстық
4. Нашақорлық және маскүнемдіктің алдын алу күресі
5. Жастардың патриоттық тәрбиесі
6. Сапалы және қолжетімді білім
7. Жастар арасындағы бос уақытты өткізуді ұйымдастыру
8. Жастар арасындағы салауатты өмір салтын қалыптастыру
9. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

35. 10-11 сыныптардағы пәндер (биология, химия, физика, информатика) ағылшын тілінде қай жылдан бастап жүргізілетін болатындығы Сізге мәлім бе?

1. 2016-2017 оқу жылынан бастап
2. 2017-2018 оқу жылынан бастап
3. 2018-2019 оқу жылынан бастап
4. 2019-2020 оқу жылынан бастап
5. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

36. Сіздің оқыған немесе балаңыз оқитын мектепте қазақ, орыс және ағылшын тілдерін оқытумен қаншалықты қанағатсыз? (әрбір жолға бір жауап нұсқасынан)

	Толығымен қанағаттымын	Қанағатты шығармын	Қанағатты емес шығармын	Мүлдем қанағат емеспін	Жауап беруге қиналамын
1) Қазақ тілін оқыту	1	2	3	4	9
2) Орыс тілін оқыту	1	2	3	4	9
3) Ағылшын тілін оқыту	1	2	3	4	9

37. Орта мектептің оқушылары төменгі класстан бастап ағылшын тілін меңгеруіне қалай қарайсыз?

1. Қолдаймын, бұл ағылшын тілін ақысыз оқудың мүмкіндігі
2. Қолдаймын, бірақ та төменгі класстың оқушыларына түсетін жүктің ұлғаятындығын түсінемін
3. Қолдамаймын, төменгі класстың оқушыларының мектеп бағдарламасы мүлдем қиын болады
4. Қолдамаймын, сөйлесуде ағылшын тілі қазақ тілін ысырып тастайды
5. Қолдамаймын, мен балаларымның тек қазақ немесе орыс тілін білгенін қалаймын
6. Басқа (жазыңыз) _____

(9) Жауап беруге қиналамын

Әлеуметтік-демографиялық блок

D1. Сіздің жынысыңыз: 1. Ер адам 2. Әйел адам

D2. Жас: / _____ / ЖЫЛ

D3. Сіздің ұлтыңыз?

1. Қазақ
2. Орыс
3. Басқа ұлт (*көрсетіңіз*) _____

D4. Сіздің біліміңіз:

Жоғары, дәрежемен (магистр, кандидат /ғылым докторы, PhD докторы)

1. Жоғары (бакалавр/маман)
2. Аяқталмаған жоғары
3. Техникалық және кәсіпқойлық білім (колледж)
4. Жалпы орта
5. Толық емес орта
6. Білімім жоқ

D5. Сіз қай жерде тұрасыз?

1. Ата-анамен/туысқандармен бірге тұрамын
 2. Өз пәтерімде/үйімде тұрамын
 3. Жалдамалы пәтерде/бөлмеде, жатақханада, қызметтік тұрғын үйде тұрамын
 4. Басқа (*жазып өтіңіз*) _____
- (9) Жауап беруге қиналамын

D6. Сіздің отбасылық жағдайыңыз қандай:

1. Үйленген/тұрмысқа шыққан
 2. Некесіз бірге тұрамыз
 3. Бойдақ
 4. Тұл ер адам/Жесір әйел
 5. Ажырасқан
- (9) Жауап беруге қиналамын

D7. Өз жанұяңыздың материалдық жағдайын қалай бағалар едіңіз?

1. Ақша азық-түлік алуға да ЖЕТПЕЙДІ
 2. Ақша тек ең қажетті азық-түлік пен тауарларды сатып алуға жетеді (азық, коммуналды қызметтер төлемі, дәрі-дәрмек)
 3. Ақша азыққа және басқа да қажетті заттарға, киімге және шағын тұрмыс техникасына жетеді, бірақ тоңазытқыш немесе кір жуатын машинаны алу қиынға соғады
 4. Ақша азыққа және басқа да қажетті заттарға, киімге және ірі тұрмыс техникасына жетеді, бірақ жаңа көлік алуға мүмкіндік жоқ
 5. Ақша барлығына жетеді, тек жылжымайтын мүлік ала алмаймыз (дача немесе пәтер)
 6. Материалдық қиыншылық жоқ. Қажет болған жағдайда дача, пәтер сатып ала аламыз
- (9) Жауап беруге қиналамын

D8. Қазіргі таңда Сіз жұмыс істейсіз бе?

1. Жоқ, енді білім алудамын – **САУАЛНАМАНЫ ТОЛТЫРУДЫ АЯҚТАҢЫЗ**
 2. Оқимын да, жұмыс жасаймын да
 3. Иә, жұмыс жасаймын
 4. Мен білім алмаймын, жұмыс жасамаймын және жұмыс ІЗДЕМЕЙМІН – **САУАЛНАМАНЫ ТОЛТЫРУДЫ АЯҚТАҢЫЗ**
 5. Мен білім алмаймын, жұмыс жасамаймын, жұмыс іздеудеудемін -- **САУАЛНАМАНЫ ТОЛТЫРУДЫ АЯҚТАҢЫЗ**
- (9) Жауап беруге қиналамын

D9. Өзіңіздің негізгі қызмет түрін атап көрсетіңіз

1. Ұйым жетекшісі
2. Бөлім, бөлімше, қызмет жетекшісі
3. Біліктілігі жоғары деңгейдегі маман
4. Біліктілігі орта деңгейдегі маман
5. Ақпарат дайындау, құжаттарды рәсімдеу, есепке алу және қызмет көрсетумен шұғылданатын қызметкер
6. Қызмет көрсету, коммуналды қызмет көрсету, сауда және туыс әрекеттер түрі саласы қызметкері
7. Ауылдық, орман, балық аулаушылық шаруашылығының білікті маманы
8. Ірі және шағын өнеркәсіп ұйымдары, көркем кәсіпшілік, құрылыс, көлік және байланыс саласының білікті маманы
9. Оператор, аппаратчик, қондырғылар мен машиналар машинисті және темір шеберлері
10. Біліктілігі жоқ қызметкер
11. Лицензиясы бар жеке кәсіпкер
12. Өзін-өзі жұмыспен қамтушы
13. Басқа (*жазып өтіңіз*) _____

(99) Жауап беруге қиналамын

САУАЛНАМАҒА ҚАТЫСҚАНЫҒЫЗ ҮШІН АЛҒЫС БІЛДІРЕМІЗ!

Астана қаласындағы телефон (7172) 79 25 44. Осы нөмірге телефон шалып, Өзіңіздің сұрақтарыңызды қоюыңызға болады.

СҰХБАТКЕРДІҢ ЖҰМЫСЫН БАҚЫЛАУ МАҚСАТЫНДА, САУАЛНАМАНЫ ТОЛТЫРЫП БОЛҒАН СОҢ, СІЗГЕ САУАЛНАМАНЫ ӨТКІЗІЛУІН РАСТАУ ТУРАЛЫ ТЕЛЕФОН ШАЛУЫ МҮМКІН. ОЛ ҮШІН СҰХБАТКЕР СІЗДІҢ ТЕЛЕФОН НӨМІРІҢІЗДІ СҰРАУЫ МҮМКІН _____

Сызбалық бөлінулер

Сіздің елді мекеніңіздің жалпы дамуымен қанағатсыз ба?

	Саны	%
Толығымен қанағатпын	718	35,9
Қанағаттымын деп ойлаймын	896	44,8
Қанағат емеспін деп ойлаймын	241	12,1
Толығымен қанағат емеспін	112	5,6
Жауап беруге қиналамын	33	1,7

Сіз өз өміріңізге қанағатсыз ба, әлде қанағат емессіз бе?

	Саны	%
Толығымен қанағатпын	840	42,0
Қанағаттымын деп ойлаймын	941	47,1
Қанағат емеспін деп ойлаймын	157	7,9
Толығымен қанағат емеспін	33	1,7
Жауап беруге қиналамын	29	1,5

Сіздің пікіріңізше, әл-ауқатыңыз үлкен дәрежеде неге тәуелді?

	Саны	%
Қоғамдағы ахуалға, қоғамдағы өмір шарттарына	634	31,7
Өзіңізге, өзіңіздің белсенділіңізге, қабілеттіліңізге	1274	63,7
Ата-анамыздан	9	0,4
Бірінші кезекте әрине Құдайдан	1	0,5
Әр адамның рухани құндылығынан	3	0,1
Жауап беруге қиналамын	79	4,0

Сіздің пікіріңізше, ересек бола отырып, ата-анаңыздың өмір деңгейімен салыстырғанда Сіздікі қандай болады?

	Саны	%
Жақсарады	1023	51,2
Болмашы жақсарады	575	28,8
Өзгермейді	234	11,7
Болмашы нашарлайды	25	1,3
Нашарлайды	14	0,7
Жауап беруге қиналамын	129	6,5

Жас адамдардың Қазақстан саясатының қалыптасуына қатысу мен әсер ету мүмкіндігін Сіз қалайша бағалайсыз?

	Саны	%
Зор әсері бар	488	24,4
Біршама әсері бар	740	37,0
Болмашы әсері бар	494	24,7
Ешқандай да әсері жоқ	195	9,8
Жауап беруге қиналамын	83	4,2

Қазақстандағы жастар саясатының жүзеге асырылуымен қанағатсыз ба?

	Саны	%
Толығымен қанағатпын	399	20,0
Қанағаттымын деп ойлаймын	941	47,1
Қанағат емеспін деп ойлаймын	245	12,3
Толығымен қанағат емеспін	109	5,5
Еліміздегі жастар саясаты туралы ештеңе білмеймін, ештеңе естіген жоқпын	197	9,9
Жауап беруге қиналамын	109	5,5

Сіздің ойыңызша, мемлекеттік жастар саясатының мағынасы неде?

	Саны	%
Отансүйгіш жастарды тәрбиелеу	750	37,5
Жастардың дамуына жағдай жасау	696	34,8
Жас адамдарды өзін өзі ұйымдастыруға үйрету	267	13,4
Әлеуметтік мәселелерді шешуге жағдай жасау	295	14,8
Білім алуда көмек	377	18,9
Мемлекеттің еңбек қорын қалыптастыру	163	8,2
Жас көшбасшыларды дайындау	142	7,1
Жастардың азаматтық белсенділігін ынталандыру	101	5,1
Жастар саясаты институттарын дамыту (жастар ресурстық орталығы, жастар саясаты бойынша басқарма және т.б.)	100	5,0
Белсенді жастар қорын қалыптастыру	65	3,3
Мемлекеттің тағдырына деген жауапкершілікті тәрбиелеу	70	3,5
Жауапкершілігі мол және өзіндік жастарды тәрбиелеу	106	5,3
Жастар арасындағы салауатты өмір салтын қалыптастыру	123	6,2
Жастар арасындағы нашақорлықтың, токсикоманияның және маскүнемдіктің алдын алу	50	2,5
Мемлекеттік жастар саясатында аса мән жоқ	54	2,7
Мемлекеттік жастар саясатының мәні неде екенін білмеймін	97	4,9
Ислам дінімен танысу	1	0,1
Жауап беруге қиналамын	65	3,3

Еліміздің саяси өміріне қызығушылық танытасыз ба?

	Саны	%
Иә, әрдайым қызығушылық танытамын	495	24,8
Тек кей кезде ғана қызығушылық танытамын	1049	52,5
Мүлдем қызығушылық танытпаймын	395	19,8
Жауап беруге қиналамын	61	3,1

Сіздің ойыңызша, Қазақстанның саяси өмірінде жастар қандай рөл ойнайды?

	Саны	%
Дауыс беруде белсенді қатысады	968	48,4
Саясатқа түрлі қоғамдық ұйымдар мен саяси партиялар арқылы әсер етеді	433	21,7
Митингтерге, наразылық шараларына қатысады	264	13,2
Мемлекеттік билік және жергілікті өзі-өзін басқару органдарда жұмыс жасайды	314	15,7
Мемлекеттік жастар саясатын жүзеге асыруда әсер етеді	310	15,5
Мемлекеттік жастар бірлестіктері мен ұйымдарына қатысады	445	22,3
Өз замандастарымен қақтығыстар мен тәртіпсіздіктерге қатысады	91	4,6
Еліміздің саяси өміріне әсер етпейді	316	15,8
Жауап беруге қиналамын	173	8,7

Еліміздің қоғамдық өміріне қатысасыз ба?

	Саны	%
Жастар қоғамдық ұйымының белсендісі (сонымен қатар волонтерлік)	118	5,9
Жастар акцияларында, шараларында жүйелі түрде қатысамын	178	8,9
Жастар қоғамдық ұйымының жетекшісі болып табыламын	37	1,9
Жастар емес, басқа қоғамдық ұйымның белсендісімін	55	2,8
Басқа қоғамдық ұйымның жетекшісі болып табыламын	11	0,6
Жоқ, қоғамдық қызметпен айналыспаймын	1526	76,3
Жауап беруге қиналамын	73	3,7

Қандай да бір ұйымның мүшесісіз бе?

	Саны	%
Жастар ұйымы	114	24,1
Саяси бірлестік, партия	44	9,3
Мәдени-ұлттық бірлестік	64	13,5
Спорттық ұйым	144	30,4
Қызығушылық бойынша клубтар (авто ұнатушылар, жануарларды қорғау және т.б.)	31	6,5
Ғылыми, шығармашылық бірлестіктер	48	10,1
Діни бірлестіктер	9	1,9
Жоқ, ешқандай ұйым мен айналыспаймын	7	1,5
Жауап беруге қиналамын	97	20,5

Жастар ұйымдарына қатысуға Сізді не ынталандырады?

	Саны	%
Қоғамға, адамдарға пайдасын келтіру ынтасы	178	37,6
Жұмыс, жалпы өмір тәжірибесін алу	143	30,2
Жетекші лауазым алу ынтасы	44	9,3
Жоғарырақ әлеуметтік дәреже алу ынтасы	21	4,4
Мансап сатысы бойынша жоғарылау ынтасы	21	4,4
Патриоттық қызығушылық	1	0,2
Бос уақытын тиімді өткізу	2	0,4
Жауап беруге қиналамын	64	13,5

Сіздің пікіріңізше, Қазақстанда болып жатырған реформалар жастардың және жастар саясаты мүддесін қорғауға жүргізіле ме?

	Саны	%
Иә	325	16,3
Иә деп ойлаймын	1009	50,5
Жоқ деп ойлаймын	317	15,9
Жоқ	145	7,3
Жауап беруге қиналамын	204	10,2

Ер жету барысында, жастар кімнің қолдауына сүйене алады?

	Саны	%
Ата-ана, туысқандар, жақындар	1741	87,1
Достар, курстастар, әріптестер	812	40,6
Мектеп директоры	62	3,1
Сынып жетекшісі, группа кураторы	111	5,6
Жастар ресурстық орталықтың өкілі	121	6,1
Діни ұйым өкілі	18	0,9
Әкімшілік, маслихат өкілі	142	7,1
Саяси партия, қоғамдық бірлестік өкілі	81	4,1
Үкіметтік емес жастар ұйымының өкілі	27	1,4
Өзіне және өзінің күшіне тек қана сену	38	1,9
Ел басы, үкімет	9	0,5
Жауап беруге қиналамын	49	2,5

Жастар саясатының Сізге қай құрылымы таныс және жұмысына қатыстыңыз? (саны)

	Қатыстым	Естуім бар, бірақ қатысқан жоқпын	Білмеймін, естіген жоқпын	Жауап беруге қиналамын
Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің жастар ісі жөніндегі департаменті	26	867	933	174
Қазақстан Республикасының Президенті қарамағындағы жастар саясаты жөніндегі Кеңес	19	762	1043	176
Облыстық/қалалық жастар саясаты мәселесі жөніндегі басқармасы	46	698	1058	198
Ауданның/қаланың/облыстың жастар ресурстық орталығы	75	677	1030	218
«Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы	106	627	1031	236

Жастар саясатының Сізге қай құрылымы таныс және жұмысына қатыстыңыз? (%)

	Қатыстым	Естуім бар, бірақ қатысқан жоқпын	Білмеймін, естіген жоқпын	Жауап беруге қиналамын
Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің жастар ісі жөніндегі департаменті	1,3	43,4	46,7	8,7
Қазақстан Республикасының Президенті қарамағындағы жастар саясаты жөніндегі Кеңес	1,0	38,1	52,2	8,8
Облыстық/қалалық жастар саясаты мәселесі жөніндегі басқармасы	2,3	34,9	52,9	9,9
Ауданның/қаланың/облыстың жастар ресурстық орталығы	3,8	33,9	51,5	10,9
«Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы	5,3	31,4	51,6	11,8

Әрбір облыстық орталықта және ауданда Жастар ресурстық орталықтары бар екені баршылыққа мәлім. Сәл ойланып, осы Жастар ресурстық орталықтардан қандай көмек немесе қызмет алғыңыз келетіндігін атап өтіңіз

	Саны	%
Қол жетімді тұрғын үй алу бағдарламасына қатысуда көмек көрсету	853	42,7
Жастарды жұмысқа орналастыруда көмек көрсету	975	48,8
Жастар арасындағы кәсіпкерліктің дамуына жәрдемдесу	437	21,9
Жоғары білім алуда көмек көрсету	567	28,4
Техникалық және кәсіптік білім алуда көмек көрсету	312	15,6
Психолог, әлеуметтік қызметкер көмегі	226	11,3
Заңгер, құқық қорғаушы көмегі	251	12,6
Мәдени, бос уақыт өткізу шараларын дамытуда көмек көрсету	348	17,4
Жастар ресурстық орталықтардың көмегін қажет етпеймін	853	42,7
Жастар ресурстық орталық көмегімен мұқтаж емеспім	297	14,9
Жауап беруге қиналамын	154	7,8

Сіздің қалаңыздағы/ауылыңыздағы жастардың ең өзекті деген мәселелерін атаңыз

	Саны	%
Жоғары білімді алуға қатысты қиыншылықтар (жоғары құны және т.б.)	1033	51,7
Материалдық қиыншылықтар (төмен жалақы, шәкіртақы және т.б.)	980	49,0
Азық-түлікке, халық тұтынатын тауарларға деген бағаның жоғары болуы	782	39,1
Жұмысқа орналасу қиыншылықтары, жұмыссыздық	1065	53,3
Тұрғын-үй мәселелері	796	39,8
Нашар денсаулық, денсаулықтың нашарлауы	224	11,2

Жеке өмірдің ретке келтірілмегендігі	234	11,7
Ата-анамен/аға ұрпақпен шиеленістер, туыстардың және жақындардың түсінбеушілігі	164	8,2
Ертенгі күнде сенімділіктің жоқтығы	332	16,6
Мәдениет деңгейінің төмендігі, жастардың руханиятсыздығы	328	16,4
Жеке қауіпсіздіктің қауіп-қатері (көшеде жүруге қорқынышты және т.б.)	112	5,6
Жастар арасындағы қылмыстық	213	10,7
Жастар арасындағы діни экстремизм	147	7,4
Нашақорлық, токсикомания және маскүнемдік, шылым шегудің таралуы	261	13,1
Бос уақытты өткізетін жердің жоқтығы	330	16,5
Жылдамдығы жоғары Интернетке, сапалы мобильдік байланысқа қолжетімсіздігі	91	4,6
Ешқандай мәселе жоқ	54	2,7
Жауап беруге қиналамын	41	2,1

Жастар жұмысқа орналасуда кездестіретін негізгі қиыншылықтар қандай?

	Саны	%
Жұмыс тәжірибесі қажет	1314	65,7
Өз мамандығы бойынша жұмысқа тұру қиындығы	684	34,2
Байланыстар мен таныстардың жоқтығы	621	31,1
Істік қатынасу дағдысының жоқтығы, сенімсіздігі	247	12,4
Еңбек нарығы, жұмыс іздеу тәсілдері туралы ақпараттың жоқтығы	232	11,6
Жастардың жұмысқа орналасуда қиыншылықтары жоқ	40	2,0
Өндіріс болмауы, ешқандай жұмыс орын болмауы	1	0,1
Жауап беруге қиналамын	71	3,6

Сіздің пікіріңізше, оқу орындарының түлектерін жұмысқа орналастыруда мемлекет қалай қатынасу қажет?

	Саны	%
Мемлекет бірінші жұмыс орнын қамтамасыз ету керек	957	47,9
Мемлекет тек мемлекеттік құрылымдарда жұмыс орнын қамтамасыз ету қажет	318	15,9
Жұмысқа орналасуда мемлекет тек түлектің қалауы бойынша көмектесу керек	557	27,9
Мемлекет жастардың жұмысқа тұру процессіне араласпауы тиіс	70	3,5%
Жұмысқа орналасу барысында, түлектер үшін тәжірибенің қажет болмауы	1	0,1
Жауап беруге қиналамын	97	4,9

Оқу орындарының түлектерін Жастар тәжірибесі шеңберінде жұмысқа орналастыру туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?

	Саны	%
Білемін, өзім жеке Жастар тәжірибесі бойынша жұмысқа тұрдым	59	3,0
Білемін, Жастар тәжірибесі бойынша таныстарым, достарым жұмысқа тұрды	238	11,9
Жастар тәжірибесі туралы естуім бар	658	32,9

Жастар тәжірибесі туралы ешнәрсе білмеймін, естіген емеспін	940	47,0
Жауап беруге қиналамын	104	5,2

Сіз «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасы туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?

	Саны	%
Иә білемін, «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасына қатысқанмын	55	2,8
Иә білемін, «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасы бойынша қазіргі таңда жұмыс жасап жатырмын	37	1,9
Иә білемін, «Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасына менің таныстарым, достарым қатысқан	378	18,9
«Жұмысбастылық жол картасы -2020» бағдарламасы туралы естуім бар	1117	55,9
Жоқ, естіген жоқпым	187	9,4
Жауап беруге қиналамын	226	11,3

Сіз «Дипломмен ауылға!» бағдарламасы туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?

	Саны	%
Иә білемін, «Дипломмен ауылға!» бағдарламасына қатысқанмын	26	1,3
Иә білемін, «Дипломмен ауылға!» бағдарламасы бойынша қазіргі таңда жұмыс жасап жатырмын	24	1,2
Иә білемін, «Дипломмен ауылға!» бағдарламасына менің таныстарым, достарым қатысқан	368	18,4
«Дипломмен ауылға!» бағдарламасы туралы естуім бар	1165	58,3
Жоқ, естіген жоқпым	205	10,3
Жауап беруге қиналамын	212	10,6

Сіз волонтерлар туралы білесіз бе немесе естуіңіз бар ма?

	Саны	%
Иә, белсенді қатысушы-волонтер болғанмын/қазір волонтер болып табыламын	105	5,3
Иә естуім бар, бірақ ешқашан қатысқан емеспін	1213	60,7
Жоқ, бірінші рет естіп тұрмын	589	29,5
Жауап беруге қиналамын	93	4,7

Сізді волонтер болуға не итермеледі?

	Саны	%
Басқаларға көмектесу ынтасы	76	40,0
Болып жатқан жағдайларға деген жауапкершілік сезімі	28	14,7
Өмірлік тәжірибе алу қалауы	31	16,3
Аздап ақша табу қалауы	8	4,2
Әлемді өзгерту қалауы	15	7,9
Жауап беруге қиналамын	65	34,2

Сіз волонтерлік қызметпен айналысқыңыз келе ме?

	Саны	%
Иә, бірақ қайда баратынымды білмеймін	228	11,4
Иә, бірақ бос уақыт жоқ	637	31,9
Иә, егер сыйақы берілсе	288	14,4

Жоқ, өйткені бұл бос шаруа	168	8,4
Жоқ, өйткені бұл қызықты емес	446	22,3
Мен волонтерлік қызметпен айналысып жүрмін	2	0,1
Жауап беруге қиналамын	228	11,4

Сіздің пікіріңізше, тұрғын мекеніңізде наразылық шаралардың орын алу мүмкіндігі бар ма?

	Саны	%
Әлбетте	95	4,8
Иә деп ойлаймын	264	13,2
Жоқ деп ойлаймын	802	40,1
Мүлдем жоқ	647	32,4
Жауап беруге қиналамын	192	9,6

Сіз соңғы жыл ішінде, төменде берілген қандай іс-шараға қатыстыңыз?

	Саны	%
Сенбілік, қоқыс жинау, жасыл егіндерді егуге қатысу	1147	57,4
Балалар алаңы, спорттық алаң салуда, сарай аумағын жақсартуға қатысу	150	7,5
Алаң клубын ашуда және оның қызметіне қатысу	104	5,2
ПИК, ЖСК қызметіне, түрлі мұқтаждықтарға, үй тұрғындардың бастамасын дамытуға қаржы жинауға қатысу	68	3,4
Зейнеткерлерге, ардагерлерге, жетімдерге, өз ауданындағы сорлаған жандарға көмек көрсету	270	13,5
Жануарлар баспаналарына, көмек көрсету, көшеде қалған жануарларға қамқор көрсету	86	4,3
Ұлттық мейрамдарға, мемлекеттік немесе басқа да маңызды оқиғаларға арналған флеш-мобтарға, акцияларға, фестивальдарға қатысу	238	11,9
Қалада/ауданда/ауылда өткен спорттық жаппай жарыстарға қатысу	282	14,1
Наразылық акцияларына қатысу	25	1,3
Аудан, қала, ауыл, облыс әкімдерінің есептеме кездесулеріне, Мәжіліс депутаттарымен кездесулерге қатысу	78	3,9
Жастар ұйымдарының қызметтеріне қатысу	62	3,1
ҚР Президентінің сайлауына қатысу	525	26,3
Еліміздегі қоғамдық-саяси жағдай туралы жастардың пікірін зерттеуге арналған жаппай әлеуметтік және ғылыми зерттеулерге қатысу	91	4,6
Мереке шараларға қатысқан жоқпым	117	5,9
Жауап беруге қиналамын	232	11,6

Сіздің тұрып жатқан жеріңізден кету ойыңыз бар ма?

	Саны	%
Қазақстанда тұрып жатқан облыстың шеңберінде басқа жерге көшу ойым бар	193	9,7
Қазақстанның басқа аймағына көшкім келеді	310	15,5
Басқа елге көшкім келеді	223	11,2
Басқа жерге көшу ойым жоқ	1213	60,7
Жауап беруге қиналамын	61	3,1

Сіз неге көшуді жоспарлаудасыз?

	Саны	%
Бұл жерде жұмыс таппадым/басқа қалада жұмыс таптым	168	21,3
Біздің елді мекен аудандық/облыстық орталықтан алыс орналасқан	78	9,9
Біздің елді мекенде мектептер/ауруханалар/жолдар/бала-бақшалар және т.б. жетіспейді	49	6,2
Өз этникалық тобымның (ұлттың) келешегін көріп тұрған жоқпын	78	9,9
Өзімнің және/немесе балаларымның келешегін көріп тұрған жоқпын	235	29,9
Экологиясы жаман	139	17,7
Біздің елді мекенде қылмыстық деңгейі өте жоғары	18	2,3
Тарихи отаныма қайтуды қалаймын	19	2,4
Басқа қалада/елде білім алғым келеді	143	18,2
Жеке себептер бар	210	26,7
Басқа себептер бар	5	0,6
Ұлтшылдық	1	0,1
Жемқорлық	1	0,1
Жауап беруге қиналамын	73	9,3

Егер сізде басқа елге көшу немесе өз еліңізде қалу мүмкіндігіңіз болса, нені таңдар едіңіз?

	Саны	%
Өз елімінде қалар едім	1150	57,5
Уақытша басқа елге барар едім, бірақ өз елімде тұрғым келеді.	527	26,4
Тұрақты түрде басқа елде тұрғым келеді	238	11,9
Жауап беруге қиналамын	84	4,2

Сіздің пікіріңізше, адам өмірінде қандай құндылықтар ең маңызды болып табылады?

	Саны	%
Отбасы бақыты	1482	74,1
Материалдық қамтылу, байлық	720	36,0
Адал достар	596	29,8
Тәуелсіздік, жеке бостандық	266	13,3
Денсаулық	1134	56,7
Мансап	371	18,6
Мәртебе, жалпы қадірлеу	60	3,0
Билік, басқару мүмкіндігі	47	2,4
Шығармашылық, өз дарындарын жүзеге асыру	130	6,5
Қызықты жұмыс	283	14,2
Басқа адамдарға пайда әкелу	96	4,8
Шынайы махаббат	71	3,6
Дін	1	0,1
Жауап беруге қиналамын	12	0,6

Жақындағы үш жылда, Сіз неге назарыңызды молынан аударғыңыз келеді?

	Саны	%
Мансапты дамытуға	580	29,0
Білімге	689	34,5
Отбасылық өмірге	473	23,7

Дінге	20	1,0
Қоғамдық жұмысқа	22	1,1
Бос уақытқа және көңіл көтеруге	41	2,1
Кәсіптік біліктілікке	115	5,8
Денсаулық	1	0,1
Жауап беруге қиналамын	59	3,0

Сіздің ойыңызша, мемлекеттік органдар жастарды қолдау мәселелеріне жеткілікті назар аударуда ма?

	Саны	%
Иә, жеткілікті	856	42,8
Жоқ, жеткіліксіз	910	45,5
Жауап беруге қиналамын	234	11,7

Сіздің пікіріңізше, жастарды дамытуда және қолдауда қандай бағыттар, бірінші кезекте, мемлекет тарапынан назарды, қажет етеді?

	Саны	%
Жастарды жұмысқа орналастыру	1384	69,2
Тұрғын үймен қамтамасыз ету	836	41,8
Жастар арасындағы қылмыстық	157	7,9
Нашақорлық және маскүнемдіктің алдын алу күресі	186	9,3
Жастардың патриоттық тәрбиесі	173	8,7
Сапалы және қолжетімді білім	406	20,3
Жастар арасындағы бос уақытты өткізуді ұйымдастыру	117	5,9
Жастар арасындағы салауатты өмір салтын қалыптастыру	149	7,5
Жауап беруге қиналамын	93	4,7

10-11 сыныптардағы пәндер (биология, химия, физика, информатика) ағылшын тілінде қай жылдан бастап жүргізілетін болатындығы Сізге мәлім бе?

	Саны	%
2016-2017 оқу жылынан бастап	1384	69,2
2017-2018 оқу жылынан бастап	836	41,8
2018-2019 оқу жылынан бастап	157	7,9
2019-2020 оқу жылынан бастап	186	9,3
2022-2023 жылынан бастап	2	0,1
2020 жылынан бастап	2	0,1
2050 жылынан бастап	2	0,1
Жауап беруге қиналамын	764	37,8

Сіздің оқыған немесе балаңыз оқитын мектепте қазақ, орыс және ағылшын тілдерін оқытумен қаншалықты қанағатсыз? (саны)

	Толығымен қанағаттымын	Қанағатты шығармын	Қанағатты емес шығармын	Мүлдем қанағат емеспін	Жауап беруге қиналамын
Қазақ тілін оқыту	877	755	201	82	85
Орыс тілін оқыту	820	882	164	51	83
Ағылшын тілін оқыту	537	743	431	178	111

Сіздің оқыған немесе балаңыз оқитын мектепте қазақ, орыс және ағылшын тілдерін оқытумен қаншалықты қанағатсыз? (%)

	Толығымен қанағаттымын	Қанағатты шығармын	Қанағатты емес шығармын	Мүлдем қанағат емеспін	Жауап беруге қиналамын
Қазақ тілін оқыту	43,9	37,8	10,1	4,1	4,3
Орыс тілін оқыту	41,0	44,1	8,2	2,6	4,2
Ағылшын тілін оқыту	26,9	37,2	21,6	8,9	5,6

Орта мектептің оқушылары төменгі класстан бастап ағылшын тілін меңгеруіне қалай қарайсыз?

	Саны	%
Қолдаймын, бұл ағылшын тілін ақысыз орудың мүмкіндігі	878	43,9
Қолдаймын, бірақ та төменгі класстың оқушыларына түсетін жүктің ұлғаятындығын түсінемін	569	28,5
Қолдамаймын, төменгі класстың оқушыларының мектеп бағдарламасы мүлдем қиын болады	327	16,4
Қолдамаймын, сөйлесуде ағылшын тілі қазақ тілін ысырып тастайды	44	2,2
Қолдамаймын, мен балаларымның тек қазақ немесе орыс тілін білгенін қалаймын	64	3,2
Жауап беруге қиналамын	118	5,9

«Состояние государственной молодежной политики: потребности и социальные практики»

**Аналитический отчет по результатам
социологического исследования**

Астана, 2016

Состояние государственной молодежной политики: потребности и социальные практики / Даутов А.Т., Аюпова Р.Р., Башарина Т.В., Аубакирова Ш.К. – Астана: НИЦ «Молодежь», 2016. – 167 с.

Данный доклад основан на результатах социологического исследования «Состояние государственной молодежной политики: потребности и социальные практики», проведенного по заказу Министерства образования и науки Республики Казахстан. Представляет собой результаты исследования процессов развития и восприятия казахстанской молодежью государственной молодежной политики, готовность молодых казахстанцев к самоорганизации, самоуправлению и активному участию в социально-политической жизни страны.

© Научно-исследовательский центр «Молодежь», 2016

Содержание

Раздел I. Программа исследования	88
1.1 Актуальность и обоснование исследования	88
1.2 Цели и задачи исследования	89
1.3 Гипотезы исследования	89
1.4 Интерпретация основных понятий	90
1.5 Технологическая часть исследования	91
Раздел II. Восприятие жизни молодыми казахстанцами	94
2.1 Степень удовлетворенности молодежью жизнью	94
2.2 Актуальные проблемы молодежи.....	99
Выводы по разделу.....	103
Раздел III. Эффективность государственной молодежной политики Казахстана.....	104
3.1 Оценка государственной молодежной политики.....	104
3.2 Информированность о государственных структурах, ориентированных на развитие и поддержку молодежи.....	111
3.3 Информированность о государственных программах и молодежных проектах.....	118
Выводы по разделу	119
Раздел IV. Общественно-политическая активность молодежи	121
4.1 Политическая активность молодежи.....	121
4.2 Участие молодежи в общественной деятельности и волонтерство	124
4.3 Протестный потенциал в молодежной среде.....	131
4.4 Миграционный настрой среди молодежи.....	133
Выводы по разделу.....	137
Раздел V. Ценности молодежи Казахстана.....	138
5.1 Ценностные ориентации молодежи.....	138
5.2 Оценка изменений в системе образования	141
Выводы по разделу.....	143
Заключение	145
Приложение	147

РАЗДЕЛ I. ПРОГРАММА ИССЛЕДОВАНИЯ

1.1 Актуальность и обоснование исследования

Развитие государственной молодежной политики, выделение конкретных задач и путей их реализации является ключом становления гражданского общества – общества, в котором молодые люди, обладают высоким уровнем правовой грамотности и осознают свою ответственность за процессы, протекающие в государстве, готовы активно проявлять свою гражданскую позицию, стремятся к собственному самосовершенствованию и развитию государства.

Современный этап развития молодежной политики, – это переход к системной и согласованной работе всех участников молодежной политики, повышение эффективности проектов, программ, мероприятий, профессионализма работы с молодежью. На данном этапе реализации молодежной политики, проделана большая работа по созданию всех необходимых институтов для обеспечения системности и эффективности работы. Теперь на очереди стандартизация их деятельности, отладка механизмов межведомственного и межсекторального взаимодействия в сфере молодежной политики, внедрение системы рейтинга, оценки эффективности проектов, организаций, направлений, территорий. К 2020 году государственная молодежная политика должна стать эффективным отлаженным механизмом, способным управлять процессами самоорганизации в молодежной среде, полностью использовать потенциал молодежи как самой пассионарной, креативной, инновационно настроенной части общества. Это значит, что молодежная политика становится площадкой для социальных инноваций, школой для молодежи, где успешно формируются актуальные принципы, ценности, компетенции, активная, четко сформированная гражданская позиция.

Актуальность данного исследования заключается в том, что обеспечение эффективности реализации государственной молодежной политики связано с выявлением основных тенденций в отношении молодежи к государственной молодежной политике. Анализ мнения и оценок молодых казахстанцев по поводу социальных институтов, организаций и государственных программ, направленных на регулирование и развитие ГМП позволяет обладать надежной информацией о ситуации в сфере молодежной политики, потребностях и ожиданиях молодежи от этой сферы. Исходя из этого, важно проводить на системной основе социологические и аналитические исследования с целью диагностики и мониторинга современного состояния государственной молодежной политики.

1.2 Цель и задачи исследования

Целью данного исследования выступает изучение состояния государственной молодежной политики, определение перспектив ее развития, а также изучение социального самочувствия молодежи.

Для достижения поставленной цели предполагается решение следующих ключевых *исследовательских задач*:

- оценить уровень социального самочувствия молодежи в регионах Казахстана;
- определить ценностные установки и ориентации молодежи;
- изучить миграционный настрой в молодежной среде;
- изучить отношение молодежи к различным формам гражданской активности, социальным практикам;
- определить отношение молодых людей к состоянию государственной молодежной политики, ее эффективности и перспективам развития;
- определить основные задачи и перспективы развития государственной молодежной политики;
- изучить информированность молодежи о проектах и программах в сфере молодежной политики, направленных на поддержку и развитие молодежи, выявить отношение к ним;
- изучить вовлеченность молодежи Казахстана в проекты и программы молодежной политики;
- разработать рекомендации по дальнейшему совершенствованию государственной молодежной политики для заинтересованных органов и организаций.

Объект исследования – мнение молодежи о ходе реализации государственной молодежной политики и перспективах ее развития. Молодежь – население Республики Казахстан в возрасте от 14 до 29 лет, выбранное по параметрам, репрезентирующим его социально-демографические и территориальные характеристики.

Предмет исследования – эффективность реализации государственной молодежной политики Республики Казахстан и ее влияние на развитие казахстанской молодежи.

1.3 Гипотеза исследования

Государственная молодежная политика активно реализуется в стране. Молодежь готова становится активными участниками молодежной политики республики и становится полноправными членами гражданского общества. Повышение уровня профессионализма в работе с молодежью – одна из самых главных задач, стоящих сегодня перед молодежной политикой. Социально-политическая ситуация в Казахстане и в мире требует вывести эту сферу на новый уровень эффективности.

Для активизации процессов самоуправления и самоорганизации в рядах молодежи созданы необходимые институты, реализуются актуальные, для

молодежи, проекты и программы. Особую роль в этом процессе должны выполнять молодежные ресурсные центры, при этом необходимо обеспечить брендинг и информационную поддержку их работы, т.к. на сегодняшний день молодежь недостаточно информирована о существовании таких институтов.

1.4 Интерпретация основных понятий

Государственная молодежная политика – система социально-экономических, организационных и правовых мер, осуществляемых государством и направленных на поддержку и развитие молодежи. Государственная молодежная политика является одним из приоритетных направлений в деятельности многих стран. Основным нормативным правовым документом, регулирующим сферу отношений государства и молодежи в Республике Казахстан, является Закон Республики Казахстан от 9 февраля 2015 года №285-V «О государственной молодежной политике», в котором определены его цели, задачи, направления, а также механизмы государственной поддержки молодежи, ее социальные и политические права. Проведены заседания трех Конгрессов молодежи Казахстана при непосредственном участии Президента страны Н. Назарбаева.

Молодежь – граждане Республики Казахстан от четырнадцати до двадцати девяти лет. Молодежь – это особая социально-возрастная группа, отличающаяся возрастными рамками и своим статусом в обществе: переход от детства и юности к социальной ответственности. Некоторыми учёными молодёжь понимается как совокупность молодых людей, которым общество предоставляет возможность социального становления, обеспечивая их льготами, но ограничивая в возможности активного участия в определённых сферах жизни социума.

Социальная потребность – изначальный побудитель к деятельности при недостатке каких-либо условий жизнедеятельности социального субъекта, форма выражения его необходимости в чем-либо. Одни из этих условий потребность побуждает присваивать и потреблять, другие создавать, преумножать. Однако только осознанная потребность становится побудителем деятельности через проявление в мотивах, желаниях, целях, интересах людей.

Социальное самочувствие – это эмоциональный аспект оценки представителями социальной группы своего общественного положения, уровня удовлетворения социально-экономических и духовных потребностей, интересов. В социальном самочувствии выражается общая тональность общественных настроений группы (экономического, политического, идеологического, национального и др.). Социальное самочувствие формируется в процессе социального сравнения, сопоставления социального вознаграждения, возможностей для удовлетворения своих потребностей, реализации интересов с аналогичными возможностями (условиями) других людей.

Социальные практики молодежи представляют собой совокупность действий и привычных способов поведения, направленных на реализацию

интереса и права молодых людей быть включенными в принятие общественно значимых решений в повседневной жизни, быть ответственными за результаты принятых решений, а также права демократичными методами влиять на социальное окружение.

Ценностные ориентации – отражение в сознании человека ценностей, признаваемых им в качестве стратегических жизненных целей и общих мировоззренческих ориентиров.

Миграционный настрой молодежи. Феномен миграции населения является сложным и многогранным. При интерпретации термина «миграция», прежде всего, обосновывают ее теоретические и практические первопричины и их влияние на социальные, политические, экономические процессы и явления общественной жизни. В научной литературе под миграцией понимается сложный социально-демографический процесс территориального перемещения населения, связанный с изменением места (населенного пункта) постоянного проживания, тесно связанный с изменением экономической структуры и размещением производительных сил, с ростом социальной и трудовой мобильности населения. Миграция молодых людей ведет к сокращению численности рабочей силы среди наиболее высокопродуктивной возрастной группы в направляющих регионах, включая многих молодых людей, которые только что получили профессию или квалификацию.

1.5 Технологическая часть исследования

Объем выборочной совокупности

Объем выборочной совокупности составляет 2 000 респондентов. Территория проведения социологического исследования охватывает все регионы Республики Казахстан – города республиканского значения Астана и Алматы и 14 областей Казахстана. В исследовании использована стратифицированная многоступенчатая выборка. Вначале, исходя из численности населения по областям и городам республиканского значения определены объемы выборки по 14 регионам страны. Далее по каждой области высчитаны объемы городской и сельской выборки.

В настоящем исследовании отбор единиц наблюдения производился в несколько этапов: применен вероятностный дизайн выборки. Вероятностный дизайн выборки построен таким образом, что любой человек (в возраст от 18 до 29 лет) в пределах совокупности имеет равные возможности быть отобранным для анализа. Была использована стратифицированная многоступенчатая выборка. Так, основными стратами выступают:

Ступень 1. Отбор по областям – исходя из численности населения по областям и городам республиканского значения от 14 до 29 лет, определены объемы выборки по 16 регионам страны – города Астана и Алматы, 14 областных центров.

Ступень 2. Отбор по принципу город-село – в каждой области высчитаны объемы городской и сельской выборки.

Ступень 3. Отбор стартовой точки – в пределах каждого населённого пункта случайным образом определяются стартовые точки маршрута и количества респондентов.

Ступень 4. Отбор домохозяйства – следуя по маршруту от стартовой точки по правилу «левой руки» отбирается домохозяйство.

Ступень 5. Отбор респондентов согласно квоте – в каждом отдельно взятом домохозяйстве респонденты отбираются по двум: половозрастной квоте – возраст респондента не должен быть ниже 14 и не выше 29 лет, а также репрезентативная представленность по полу (количество опрашиваемых мужчин и женщин рассчитано согласно данным Комитета по статистике по каждой области, городу и селу).

Таблица 1. Выборочная совокупность по проекту, человек

	Все население			Городское население			Сельское население		
	Оба пола	Мужчины	Женщины	Оба пола	Мужчины	Женщины	Оба пола	Мужчины	Женщины
Республика Казахстан	2000	1004	996	1136	567	569	863	441	422
Акмолинская область	78	40	38	36	19	17	42	22	20
Актюбинская область	101	50	51	63	31	32	38	19	19
Алматинская область	215	110	105	50	26	24	165	84	81
Атырауская область	68	34	34	31	16	15	37	19	18
Западно-Казахстанская область	72	37	35	35	18	17	37	19	18
Жамбылская область	121	61	60	48	25	23	73	38	35
Карагандинская область	150	76	74	118	60	58	32	16	16
Костанайская область	96	48	48	50	25	25	46	23	23
Кызылординская область	89	46	43	37	19	18	52	27	25
Мангистауская область	73	37	36	34	17	17	39	20	19
Южно-Казахстанская область	341	173	168	149	76	73	194	98	94
Павлодарская область	79	40	39	55	28	27	24	12	12
Северно-Казахстанская область	56	29	27	25	13	12	31	16	15
Восточно-Казахстанская область	146	75	71	91	46	44	55	28	17
г. Астана	104	50	54	104	50	54	-	-	-
г. Алматы	211	98	113	211	98	113	-	-	-

** По данным Комитета статистики Министерства национальной экономики РК за 2015 год*

Выборка является репрезентативной, т.е. по выделенным параметрам состав респондентов приближается к соответствующим пропорциям в генеральной совокупности (согласно данным Комитета по статистике на 2015 год). При этом отклонение средних характеристик выборочной совокупности от средних характеристик генеральной совокупности не превысит $\pm 3,5\%$.

Техника опроса, использованная в проведенном исследовании, - это face-to-face интервью, то есть личное анкетирование интервьюером и

заполнение анкеты на основе устных ответов респондента на дому с элементами самозаполнения.

С целью проверки полученных данных, а именно мониторинга качества работы интервьюеров во избежание подделки анкет, проводился 30% контроль поля от общего объема заполненных анкет посредством телефонного и пешего опроса респондентов, принявших участие в исследовании.

Метод сбора информации

Методом сбора информации выступает массовый опрос молодежи, в возрасте от 14 до 19 лет, «face-to-face». Сбор информации в рамках массового опроса производился по месту жительства респондентов (так называемый квартирный опрос), либо по месту учебы / работы / центру занятости (для более оперативного поиска и доступа к целевой группе). Выбранный метод соответствует целям и задачам текущего исследования.

Методика обработки информации

Ввод, обработка первичных данных, а также вывод одномерных, двумерных таблиц, корреляционный и кластерный анализы выполнены с помощью лицензионной, русифицированной компьютерной программы SPSS, версия 21.

Методы анализа информации

Основными методами анализа первичной социологической информации будут выступать:

- 4) одномерный, двумерный анализ данных;
- 5) корреляционный анализ;
- 6) кластерный анализ.

Период исследования: сентябрь, 2016 год.

РАЗДЕЛ II. ВОСПРИЯТИЯ ЖИЗНИ МОЛОДЫМИ КАЗАХСТАНЦАМИ

2.1 Степень удовлетворенности молодежью жизнью

Как показывают результаты социологического исследования, **абсолютное большинство опрошенной молодежи довольны своей жизнью (89,1%)**. Суммарный показатель неудовлетворенных жизнью среди молодежи составляет 9,6% опрошенных, в частности только 1,7% отметили вариант ответа «полностью не удовлетворен» (диаграмма 1).

Диаграмма 1

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, Вы удовлетворены или не удовлетворены жизнью, которую Вы ведете?» (в %)

По результатам опроса, высокий уровень удовлетворенности своей жизнью отмечен в большинстве областей Казахстана – на уровне 80-90%.

Надо отметить опрошенную молодежь Атырауской и Северо-Казахстанской областей, чей уровень удовлетворенности составляет 58,8% и 64,3% соответственно, что отличает данные области от других регионов Казахстана (таблица 1).

Таблица 1

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, Вы удовлетворены или не удовлетворены жизнью, которую Вы ведете?» (в разрезе областей, в %)

	Полностью удовлетворен	Скорее удовлетворен	Скорее не удовлетворен	Полностью не удовлетворен	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	15,4	70,5	11,5	-	2,6
Актюбинская	67,6	27,5	3,9	-	1,0
Алматинская	38,1	51,2	8,8	1,9	-
Атырауская	20,6	38,2	19,1	11,8	10,3
Восточно-Казахстанская	33,1	53,8	10,3	-	2,8
Жамбылская	52,1	35,5	5,8	4,1	2,5

	Полностью удовлетворен	Скорее удовлетворен	Скорее не удовлетворен	Полностью не удовлетворен	Затрудняюсь ответить
Западно- Казахстанская	34,7	50,0	11,1	4,2	-
Карагандинская	47,7	37,7	11,9	2,0	0,7
Костанайская	52,6	42,1	5,3	-	-
Кызылординская	40,4	52,8	5,6	-	1,1
Мангистауская	64,4	30,1	5,5	-	-
Павлодарская	40,5	49,4	6,3	3,8	-
Северо- Казахстанская	21,4	42,9	16,1	7,1	12,5
Южно- Казахстанская	40,8	54,0	5,0	0,3	-
Астана	46,2	43,3	6,7	1,9	1,9
Алматы	43,1	50,7	5,7	-	0,5

Также, высокий уровень удовлетворенности отмечен развитием населенного пункта. **80,7% опрошенной молодежи полностью удовлетворены и скорее удовлетворены тем, как в целом развивается населенный пункт проживания.** Не довольны развитием своего населенного пункта 17,7% опрошенных (диаграмма 2).

Диаграмма 2

Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы тем, как в целом развивается Ваш населенный пункт?» (в %)

Что касается удовлетворенности тем, как развивается населенный пункт, в котором проживают опрашиваемые, в областном разрезе, то ситуация, следующая. Уровень удовлетворенности в большинстве областей высокий, который находится на уровне 75-85%.

Отметим три области – Атырауская, Карагандинская, Северо-Казахстанская, в которых уровень удовлетворенности развитием населенного пункта не превышает 65% (таблица 2).

Таблица 2

Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы тем, как в целом развивается Ваш населенный пункт?» (в разрезе областей, в %)

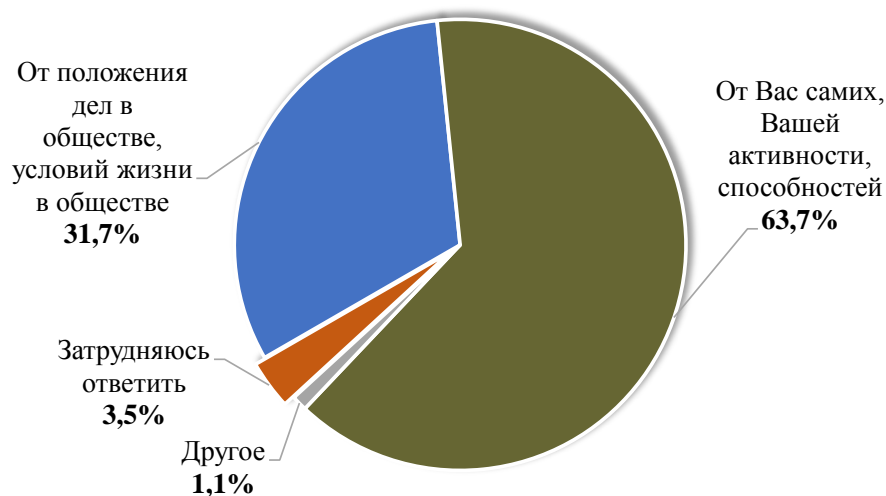
	Полностью удовлетворен	Скорее удовлетворен	Скорее не удовлетворен	Полностью не удовлетворен	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	23,1	38,5	10,3	23,1	5,1
Актюбинская	29,4	46,1	6,9	15,7	2,0
Алматинская	36,3	53,0	7,9	2,8	-
Атырауская	16,2	30,9	27,9	11,8	13,2
Восточно- Казахстанская	30,3	48,3	13,1	6,2	2,1
Жамбылская	41,3	36,4	14,0	7,4	0,8
Западно- Казахстанская	33,3	50,0	12,5	2,8	1,4
Карагандинская	37,7	27,2	23,2	11,3	0,7
Костанайская	42,1	38,9	15,8	3,2	-
Кызылординская	50,6	40,4	6,7	1,1	1,1
Мангистауская	60,3	19,2	17,8	2,7	-
Павлодарская	35,4	49,4	8,9	2,5	3,8
Северо- Казахстанская	23,2	30,4	26,8	14,3	5,4
Южно- Казахстанская	32,8	59,5	7,6	-	-
Астана	45,2	35,6	9,6	6,7	2,9
Алматы	36,5	52,1	8,5	1,9	0,9

Согласно результатам опроса, **63,7% молодых людей**, участвовавших в исследовании, **считают, что их благосостояние в большей степени зависит от них самих, их активности и способностей**. Но более трети опрошенных (31,7%) отметили, что на благосостояние молодежи в большей степени влияет положение дел в обществе и условия жизни в нем (диаграмма 3).

Минимальная доля пришлась на вариант «другое» (1,1%), куда вошли такие ответы как «зависит от родителей», «в первую очередь от Бога», «от духовных ценностей самого человека».

Диаграмма 3

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, от чего в большей степени зависит Ваше благосостояние?» (в %)

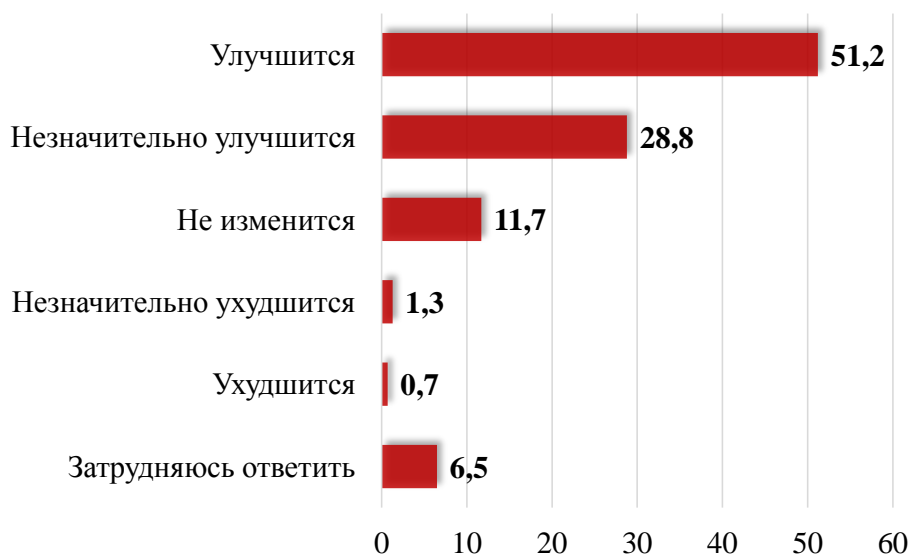

В ходе опроса, молодым людям предлагалось оценить свое будущее, в сравнении с жизнью их родителей и молодежь демонстрирует оптимистичные настроения. Так, **половина опрошенных (51,2%) считают, что их уровень жизни однозначно улучшится, по сравнению с тем, как живут их родители.** Еще 28,8% опрошенных считают, что уровень жизни станет скорее лучше. В итоге суммарный показатель положительных ответов («улучшится» и «скорее улучшится») составляет 79,9% опрошенных.

11,7% молодых людей, которые участвовали в опросе, ответили, что уровень жизни останется без изменений в сравнении с жизнью собственных родителей (диаграмма 4).

Диаграмма 4

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы думаете, будучи взрослым каким будет Ваш уровень жизни по сравнению с Вашими родителями?» (в %)

Ухудшений уровня жизни ожидают 2,0% опрошенной молодежи. Еще 6,0% участников опроса затруднились дать какую-либо оценку.

В разрезе этнических групп, ожидания опрошенной молодежи на улучшения жизни в сравнении с жизнью родителей выглядят следующим образом. **По показателям лидирует молодежь казахской национальности, во-первых, 81,3% опрошенных представителей казахской национальности считают, что жизнь улучшится или скорее улучшится,** а во-вторых, вариант «не изменится» отметили только 9,8% опрошенных.

Опрошенные представители русской и других национальностей чаще высказываются о том, что жизнь не изменится, в сравнении с жизнью родителей – 15% и 19% соответственно. Таким образом, представители этнических меньшинств испытывают сомнения и неуверенность относительно своих перспектив и жизни в будущем (таблица 3).

Таблица 3

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы думаете, будучи взрослым каким будет Ваш уровень жизни по сравнению с Вашими родителями?» (в разрезе этнических групп, в %)

	Казахи	Русские	Другой национальности
Улучшится	52,4	49,9	44,0
Незначительно улучшится	28,9	27,2	31,0
Не изменится	9,8	15,0	19,0
Незначительно ухудшится	1,3	1,2	0,5
Ухудшится	0,6	0,7	1,1
Затрудняюсь ответить	6,9	6,1	4,4

Более половины опрошенных молодых людей достаточно высоко оценивают материальное положение своей семьи. Если учитывать экономическую ситуацию в мире, и в стране в частности, то оценки опрошенных относительно материального положения в семьях имеют высокие показатели. Так, 42,5% опрошенных молодых людей ответили, что материальное положение семьи позволяет приобретать не только продукты питания, необходимые товары и одежду, но и мелкую бытовую технику. А 20,7% опрошенных могут себе позволить покупку и крупной бытовой техники, такой как холодильник или стиральная машина.

Низко оценивают материальное положение своей семьи 17,7% опрошенных молодых людей. Из них, 2,7% опрошенных фактически находятся в состоянии бедности, т.к. денег не хватает даже на еду, а 15,0% имеют средства на приобретение только самых необходимых предметов (диаграмма 5).

Высоко оценивают свое материальное положение 11,9% опрошенных, которые могут позволить себе любые покупки, за исключением квартиры или материальных затруднений не испытывают, и при необходимости могли бы приобрести и недвижимость.

Распределение ответов на вопрос: «Как бы Вы оценили материальное положение Вашей семьи?» (в %)

2.2 Актуальные проблемы молодежи

Согласно результатам опроса, на первом месте актуальных проблем молодежи находятся две проблемы – трудности с получением высшего образования (высокая стоимость и т.п.) (51,7%) и проблемы трудоустройства, безработицы (53,3%).

Материальные трудности (в том числе низкая заработная плата, стипендия и т.д.) отмечают еще 49,0% опрошенных.

Высокими ценами на продукты питания и товары народного потребления озабочены 39,1% опрошенных и еще 39,58% опрошенных назвали проблемы с жильем.

Не чувствуют уверенности в завтрашнем дне 16,6% участвовавших в опросе молодых людей.

Проблему досуга и свободного времяпровождения для молодежи назвали 16,5% опрошенных, и, еще 16,4% отмечают низкую культуру и бездуховность казахстанской молодежи.

Проблему наркомании, токсикомании, алкоголизма, которую обычно связывают с молодежью, отметили 13,1%.

Менее важными проблемами для молодежи является проблема преступности – 10,7%, конфликты с родителями и непонимание родных и близких – 8,2%, религиозный экстремизм – 7,4% (таблица 4).

Только 2,7% опрошенных считают, что у молодежи нет проблем.

Таблица 4

Распределение ответов на вопрос: «Назовите, пожалуйста, наиболее актуальные проблемы молодежи в Вашем населенном пункте?» (в %)

	%*
Проблемы трудоустройства, безработица	53,3
Трудности с получением высшего образования (высокая стоимость и т.п.)	51,7
Материальные трудности (низкая заработная плата, стипендия и т.д.)	49,0
Проблема с жильем	39,8
Высокие цены на продукты питания, товары народного потребления	39,1
Нет уверенности в завтрашнем дне	16,6
Проблемы досуга молодежи, негде провести свободное время	16,5
Низкий уровень культуры, бездуховность молодежи	16,4
Наркомания, токсикомания и алкоголизм, курение	13,1
Неустроенность личной жизни	11,7
Плохое здоровье, ухудшение здоровья	11,2
Преступность среди молодых	10,7
Конфликты с родителями / старшим поколением, непонимание родных и близких	8,2
Религиозный экстремизм в молодежной среде	7,4
Угроза личной безопасности (страшно ходить по улицам и т.п.)	5,6
Отсутствие доступа к высокоскоростному Интернету, к качественной мобильной связи	4,6
Другое	0,1
Нет никаких проблем	2,7
Затрудняюсь ответить	2,1

* сумма не равна 100%, т.к. респондентам предлагалось отметить несколько вариантов ответов

Рассмотрим в региональном разрезе только пять основных проблем молодежи, которые были отмечены более 30% опрошенных.

Таким образом, по результатам опроса молодежи, наиболее остро **проблема трудоустройства и занятости** стоит в Актюбинской, Костанайской, Павлодарской, Северо-Казахстанской и Южно-Казахстанской областях, чьи значения выше среднереспубликанского показателя.

Трудности с получением высшего образования чаще отмечают в Актюбинской, Алматинской, Атырауской, Западно-Казахстанской, Южно-Казахстанской областях и г. Алматы.

Выше среднего значения по Казахстану имеет проблема «**материальные трудности**» в Актюбинской, Алматинской, Жамбылской, Павлодарской и Южно-Казахстанской областях.

Проблему с жильем чаще отмечают в Западно-Казахстанской, Карагандинской, Костанайской, Мангистауской, Павлодарской, Северо-Казахстанской областях и гг. Астана, Алматы.

Показатель проблемы «**высокие цены на продукты питания и ТНП**» выше среднереспубликанского значения в Акмолинской, Восточно-Казахстанской, Карагандинской, Костанайской, Мангистауской, Северо-Казахстанской и Южно-Казахстанской областях (таблица 5).

Таблица 5

Распределение ответов на вопрос: «Назовите, пожалуйста, наиболее актуальные проблемы молодежи в Вашем населенном пункте?» (в разрезе областей, в %)

	Проблемы трудоустройст., безработица	Трудности с получением высшего образования	Материал. трудности	Проблема с жильем	Высокие цены на продукты питания, ТНП
Республика Казахстан	53,3	51,7	49,0	39,8	39,1
Акмолинская	50,0	23,1	33,3	25,6	41,0
Актюбинская	61,8	59,8	52,9	26,5	35,3
Алматинская	44,2	71,2	59,5	34,0	29,8
Атырауская	33,8	73,5	29,4	35,3	36,8
Восточно-Казахстанская	35,2	37,2	37,9	32,4	45,5
Жамбылская	38,8	47,1	51,2	30,6	22,3
Западно-Казахстанская	48,6	54,2	47,2	40,3	41,7
Карагандинская	49,0	48,3	37,1	50,3	42,4
Костанайская	61,1	49,5	46,3	53,7	54,7
Кызылординская	27,0	36,0	34,8	36,0	21,3
Мангистауская	58,9	39,7	38,4	52,1	60,3
Павлодарская	68,4	48,1	57,0	53,2	34,2
Северо-Казахстанская	66,1	37,5	48,2	60,7	44,6
Южно-Казахстанская	78,6	56,3	61,3	25,2	44,0
Астана	45,2	47,1	51,0	61,5	35,6
Алматы	50,7	56,9	51,2	55,0	39,8

Как уже было отмечено, проблема трудоустройства среди молодежи занимает первую позицию в т.н. рейтинге актуальных проблем (53,3%). Молодежи был задан вопрос, какие трудности возникают у них при трудоустройстве. И более половины опрошенных, а именно 65,7%, отметили вариант «требуется опыт работы».

Более трети опрошенной молодежи (34,2%) испытывают сложности при устройстве по своей специальности (специальность, которой обучались в ВУЗе, колледже).

31,1% опрошенных считают, что для трудоустройства нужны связи и знакомства и их отсутствие затрудняет поиски работы для молодежи (диаграмма 6).

Только 2,0% опрошенных считают, что у молодежи нет проблем с трудоустройством.

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы думаете, в чем заключаются основные трудности молодежи при трудоустройстве?» (в %)

Среди казахстанцев, в частности среди старшего поколения, высказывают мнение, что государство должно нести ответственность за трудоустройство своих граждан. Хотя, согласно принципам нового экономического общества, ответственность за благосостояние граждан, в том числе за трудоустройство, лежит на самих казахстанцах. По результатам опроса молодежи, ожидают помощь от государства 47,9% опрошенных, отмечая вариант «государство должно гарантировать первое рабочее место».

15,9% опрошенной молодежи считают, что государство должно гарантировать рабочее место только в государственные органы.

Еще 27,9% опрошенных молодых людей рассматривают государственную поддержку при поиске работы только по желанию выпускника.

Отметим, что всего 3,5% опрошенной молодежи отмечают, что государство не должно вмешиваться в процесс трудоустройства молодежи (таблица 6).

Таблица 6

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, какое участие государство должно принимать в трудоустройстве выпускников учебных заведений?» (в %)

	%
Государство должно гарантировать первое рабочее место	47,9
Государство должно гарантировать рабочее место только в государственные структуры	15,9
Государство должно оказывать поддержку в поисках работы по желанию выпускника	27,9
Государство не должно вмешиваться в процесс трудоустройства молодежи	3,5
Затрудняюсь ответить	4,8

Выводы по разделу

1. В целом, опрошенная молодежь демонстрирует оптимистичные настроения, высоко оценивают свои перспективы и возможности в будущем. Большинство опрошенных молодых людей удовлетворены не только своей жизнью, но и развитием регионов, в которых живут, высоко оценивают материальные возможности.

2. Удовлетворенность жизнью среди молодежи составляет 89,1%. Степень удовлетворенности жизнью среди опрошенных большинства областей составляет порядка 80-90%. Исключением стали Атырауская (58,8%) и Северо-Казахстанская (64,3%) области.

3. Также отмечен высокий уровень удовлетворенности развитием населенного пункта, в котором проживают опрошенные (80,7%).

4. Более половины опрошенных молодых людей на себя берут ответственность за свою жизнь, а именно 63,7% молодых людей, участвовавших в исследовании, считают, что их благосостояние в большей степени зависит от них самих, их активности и способностей.

5. Более половины опрошенных молодых людей достаточно высоко оценивают материальное положение своей семьи. 42,5% опрошенных молодых людей ответили, что материальное положение семьи позволяет приобретать не только продукты питания, необходимые товары и одежду, но и мелкую бытовую технику. А 20,7% опрошенных могут себе позволить покупку и крупной бытовой техники, такой как холодильник или стиральная машина.

6. Низко оценивают материальное положение своей семьи 17,7% опрошенных молодых людей. Из них, 2,7% опрошенных фактически находятся в состоянии бедности, т.к. денег не хватает даже на еду, а 15,0% имеют средства на приобретение только самых необходимых предметов.

7. Наиболее актуальными проблемами для молодежи остаются проблемы социально-экономического характера – материальные трудности, проблемы с получением высшего образования, проблемы трудоустройства и безработицы, высокие цены.

8. Другие проблемы молодежи (проблемы досуга, преступность среди молодых, религиозный экстремизм в молодежной среде, угроза личной безопасности и т.д.) являются второстепенными и значительно уступают по важности социальным проблемам.

9. Основной трудностью при трудоустройстве молодежи, по результатам исследования, является требование об опыте работы (65,7%).

10. Большинство опрошенных молодых людей рассчитывает на участие и вмешательство государства при трудоустройстве выпускников учебных заведений.

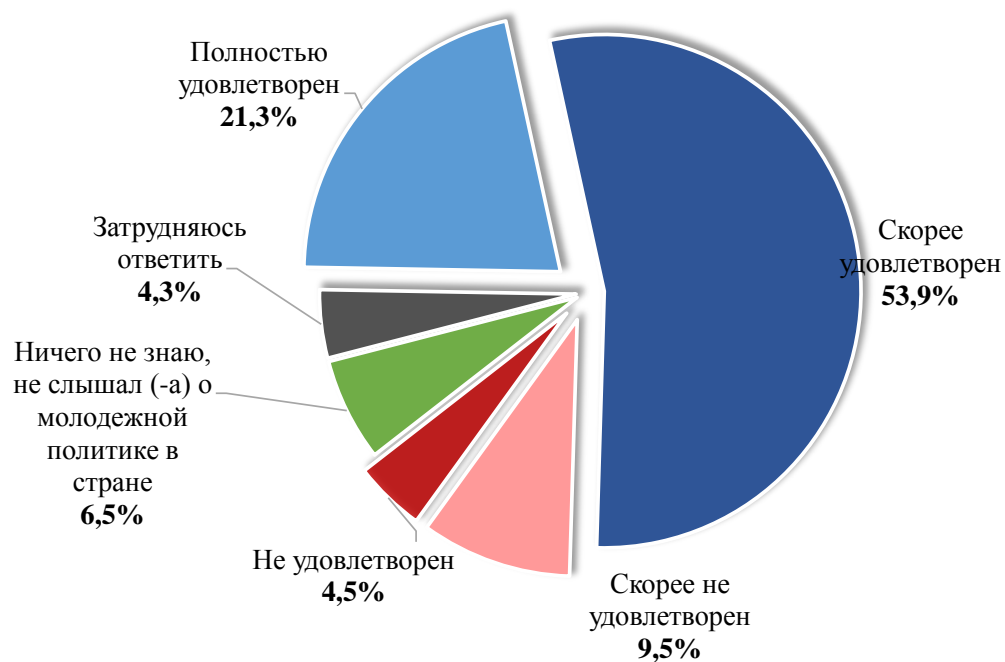
РАЗДЕЛ III. ЭФФЕКТИВНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИКИ КАЗАХСТАНА

3.1 Оценка государственной молодежной политики

Одной из задач исследования государственной молодежной политики стало выявление мнения молодого населения Казахстана об удовлетворенности реализацией государственной молодежной политикой. Как показывают результаты опроса молодежи, **большинство опрошенных молодых людей (75,2%) удовлетворены реализацией государственной молодежной политики в Казахстане.** Свою неудовлетворенность молодежной политикой в стране высказали 14,0% молодежи. Еще 6,5% участников опроса ответили, что ничего не знают или не слышали о молодежной политике (диаграмма 7).

Диаграмма 7

Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы реализацией государственной молодежной политики в Казахстане?» (в %)

Удовлетворенность реализацией государственной молодежной политикой среди молодежи в разрезе областей выглядит следующим образом (таблица 7).

Таблица 7

Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы реализацией государственной молодежной политики в Казахстане?» (в разрезе областей, в %)

	Полностью удовлетворен	Скорее удовлетворен	Скорее не удовлетворен	Полностью не удовлетворен	Ничего не знаю о молодежной политике в стране	Затрудняюсь ответить
Республика Казахстан	21,3	53,9	9,5	4,5	6,5	4,3
Акмолинская	2,6	71,8	9,0	5,1	2,6	9,0
Актюбинская	14,7	59,8	6,9	6,9	7,8	3,9
Алматинская	19,5	54,9	15,3	2,3	3,7	4,2
Атырауская	27,9	47,1	2,9	7,4	5,9	8,8
Восточно-Казахстанская	24,8	50,3	4,1	2,8	9,0	9,0
Жамбылская	45,5	29,8	11,3	8,3	3,3	1,7
Западно-Казахстанская	25,0	51,4	8,3	6,9	5,6	2,8
Карагандинская	22,5	53,0	9,9	7,9	5,3	1,3
Костанайская	25,3	49,5	8,4	8,4	8,4	-
Кызылординская	28,1	58,4	7,9	2,2	2,2	1,1
Мангистауская	15,1	57,5	6,8	4,1	6,8	9,6
Павлодарская	29,1	45,6	7,6	2,5	5,1	10,1
Северо-Казахстанская	21,4	51,8	8,9	1,8	7,1	8,9
Южно-Казахстанская	14,1	61,0	12,6	1,2	10,6	0,6
Астана	22,1	52,9	7,7	3,8	5,8	7,7
Алматы	18,0	55,0	8,5	6,2	6,2	6,1

Высокую удовлетворенность реализацией молодежной политики в стране в целом демонстрирует вся молодежь, не зависимо от этнической принадлежности, но у представителей русской этнической группы этот показатель (70,8%) незначительно ниже среднего значения по стране (73,9%) (таблица 8).

Таблица 8

Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы реализацией государственной молодежной политики в Казахстане?» (в разрезе этнических групп, в %)

	Казахи	Русские	Другой национальности
Полностью удовлетворен	22,9	19,2	13,0
Скорее удовлетворен	53,6	51,6	60,9
Скорее не удовлетворен	8,8	10,0	14,1
Не удовлетворен	4,5	5,2	2,2
Ничего не знаю, не слышал (-а) о молодежной политике в стране	6,5	7,2	4,3
Затрудняюсь ответить	3,7	6,7	5,4

По данным опроса молодежи, удовлетворенность реализацией молодежной политики зависит от возраста опрошенных. Так, чем старше возраст молодежи, тем ниже уровень удовлетворенности. Например,

удовлетворенность молодежной политикой опрошенных в возрасте от 14 до 18 лет (т.е. учащихся школ или колледжей) составляет 79,4%, опрошенных в возрасте от 19 до 23 лет – 76,0% и, наконец, в возрасте от 24 до 29 лет показатель равен 71,6%. И, наоборот, неудовлетворенность молодежной политикой опрошенных в возрасте от 24 до 29 лет составляет 15,8%, а среди опрошенных в возрасте от 14 до 18 лет – 11,0% (таблица 9).

Таблица 9

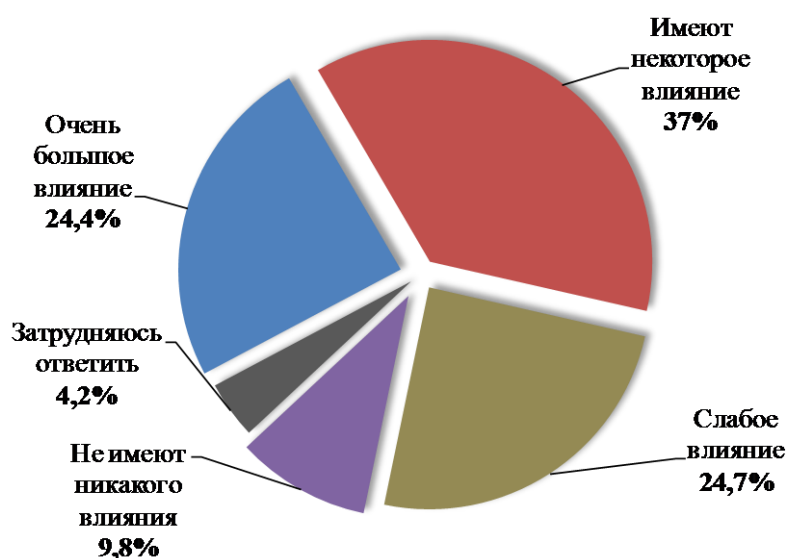
Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы реализацией государственной молодежной политики в Казахстане?» (в разрезе возрастных групп, в %)

	От 14 до 18 лет	От 19 до 23 лет	От 24 до 29 лет
Полностью удовлетворен	25,0	22,3	17,9
Скорее удовлетворен	54,4	53,7	53,7
Скорее не удовлетворен	7,7	8,8	11,2
Не удовлетворен	3,3	5,2	4,6
Ничего не знаю, не слышал (-а) о молодежной политике в стране	5,6	5,9	7,4
Затрудняюсь ответить	3,9	4,1	5,1

По результатам исследования, четверть опрошенной молодежи (24,4%) считают, что имеют большое влияние на формирование политики Казахстана и могут участвовать в ней в полной мере. Еще 37,0% опрошенных оценивают возможности молодежи, как «имеют некоторое влияние» (диаграмма 8).

Диаграмма 8

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы оцениваете возможность молодых людей участвовать и влиять на формирование политики в Казахстане?» (в %)

Более трети опрошенной молодежи низко оценивают возможности молодых людей участвовать в формировании политики Казахстана. Из них 24,7% опрошенных считают, что молодежь имеет слабое влияние, и 9,8% отметили вариант ответа «не имеют никакого влияния».

Рассмотрим мнения молодых людей о возможности влиять и участвовать в формировании политики в стране в зависимости от региона проживания. Отличаются своей уверенностью в возможностях влиять на формирование политики в стране Актыобинская (34,3%), Атырауская (35,3%), Кызылординская (57,3%), Восточно-Казахстанская (33,8%) и Карагандинская (33,1%) области.

Как показывают результаты опроса, чаще вариант ответа «не имеют никакого влияния» отмечает опрошенная молодежь в Западно-Казахстанской (18,1%), Южно-Казахстанской (14,7%) областях и городах Астана (15,4%), Алматы (14,7%) (таблица 10).

Таблица 10

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы оцениваете возможность молодых людей участвовать и влиять на формирование политики в Казахстане?» (в разрезе областей, в %)

	Очень большое влияние	Имеют некоторое влияние	Слабое влияние	Не имеют никакого влияния	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	9,0	57,7	24,4	6,4	2,6
Актыобинская	34,3	43,1	14,7	3,9	3,9
Алматинская	30,2	46,5	18,6	1,4	3,3
Атырауская	35,3	30,9	5,9	11,8	16,2
Восточно-Казахстанская	33,8	41,4	9,7	11,7	3,4
Жамбылская	30,6	36,4	24,0	5,8	3,3
Западно-Казахстанская	12,5	41,7	22,2	18,1	5,6
Карагандинская	33,1	29,8	21,9	11,3	4,0
Костанайская	32,6	34,7	18,9	13,7	-
Кызылординская	57,3	39,3	1,1	1,1	1,1
Мангистауская	13,7	21,9	39,7	8,2	16,4
Павлодарская	21,5	51,9	15,2	3,9	7,6
Северо-Казахстанская	26,8	46,4	14,3	1,8	10,7
Южно-Казахстанская	2,6	25,5	55,7	14,7	1,5
Астана	30,8	37,5	14,4	15,4	1,9
Алматы	22,3	35,1	24,4	14,7	3,8

По данным исследования, опрошенные представители других национальностей (15,8%), реже уверены в возможности влиять на формирование политики в Казахстане, чем представители казахской (8,3%) и русской (12,0%) национальностей (таблица 11).

Таблица 11

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы оцениваете возможность молодых людей участвовать и влиять на формирование политики в Казахстане?» (в разрезе этнических групп, в %)

	Казахи	Русские	Другой национальности
Очень большое влияние	28,9	15,5	9,2
Имеют некоторое влияние	35,8	40,6	38,6
Слабое влияние	22,9	27,7	32,1
Не имеют никакого влияния	8,3	12,0	15,8
Затрудняюсь ответить	4,1	4,2	4,3

Таблица 12

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы оцениваете возможность молодых людей участвовать и влиять на формирование политики в Казахстане?» (в разрезе возрастных групп, в %)

	От 14 до 18 лет	От 19 до 23 лет	От 24 до 29 лет
Очень большое влияние	27,8	25,0	21,6
Имеют некоторое влияние	40,0	35,0	36,4
Слабое влияние	20,8	25,9	26,6
Не имеют никакого влияния	7,2	10,3	11,1
Затрудняюсь ответить	4,2	3,8	4,4

В ходе опроса, молодым людям было предложено определить смысл государственной молодежной политики. **В первую очередь, по мнению молодежи, государственная молодежная политика призвана воспитывать патриотичную молодежь (37,5%), во вторую – создавать условия для развития молодежи (34,8%).**

18,9% опрошенных считают, что смысл государственной молодежной политики заключается в помощи в получении образования, 14,8% участвовавших в опросе хотели бы получить помощь в решении социальных проблем.

Другие составляющие государственной молодежной политики были отмечены значительным меньшинством. Так, только 5,3% опрошенных видят смысл молодежной политике в воспитании ответственной и самостоятельной молодежи, 5,1% отметили вариант «стимулирование гражданской активности молодежи», развивать институты молодежной политики в рамках политики отметили 5,0% опрошенных.

Таким образом, опрошенная молодежь ассоциирует государственную молодежную политику преимущественно с решением социальных проблем молодежи. Хотя задачи и функции молодежной политики значительно шире и объемнее, которые должны работать на долгосрочную перспективу.

Отметим, что 2,7% опрошенных ответили, что не видят смысла в государственной молодежной политике, а 4,9% – не знают в чем смысл молодежной политике в стране (таблица 13).

Таблица 13

Распределение ответов на вопрос: «В чем, по Вашему мнению, в первую очередь заключается смысл государственной молодежной политики?» (в %)

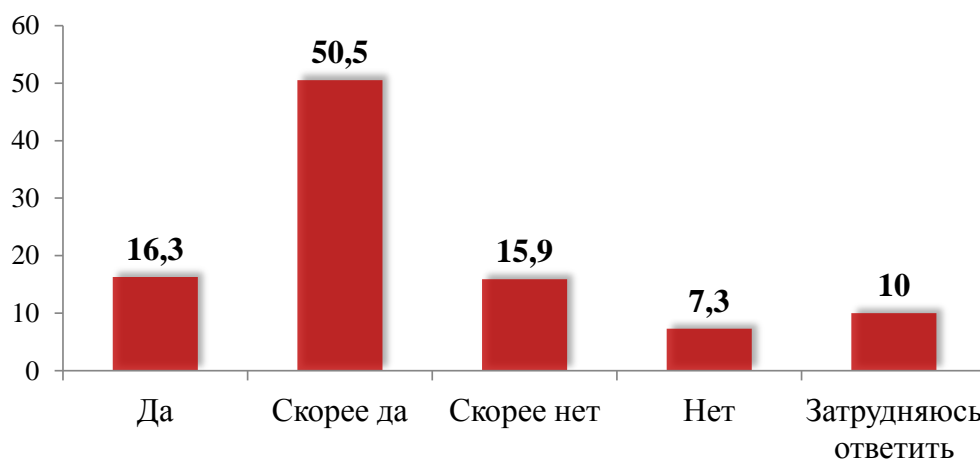
	%*
Воспитание патриотичной молодежи	37,5
Создание условий для развития молодежи	34,8
Помощь в получении образования	18,9
Создание условий в решении социальных проблем	14,8
Обучение молодых людей самоорганизации	13,4
Создание трудового резерва для государства	8,2
Подготовка молодежных лидеров	7,1
Формирование здорового образа жизни среди молодежи	6,2
Воспитание ответственной и самостоятельной молодежи	5,3
Стимулирование гражданской активности молодежи	5,1
Развитие институтов молодежной политики (молодежный ресурсный центр, управление по молодежной политике и т.д.)	5,0
Воспитание ответственности за судьбу государства	3,5
Формирование резерва активной молодежи	3,3
Профилактика наркомании, токсикомании, алкоголизма в молодежной среде	2,5
Я не вижу особого смысла в государственной молодежной политике	2,7
Я не знаю в чем смысл государственной молодежной политики	4,9
Затрудняюсь ответить	3,5

* сумма не равна 100%, т.к. респондентам предлагалось отметить несколько вариантов ответов

Большинство опрошенных молодых людей в возрасте от 14 до 29 лет убеждены, что реформы в Казахстане проводят для развития молодежи страны – 66,8% опрошенных (суммарный показатель ответов «да» и «скорее да»). Менее четверти опрошенных (23,1%) ответили отрицательно на вопрос. Еще 10% участвовавших в опросе молодых людей затруднились с ответом на вопрос (диаграмма 9).

Диаграмма 9

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, реформы в Казахстане проводятся в интересах молодежи и для развития молодежной политики?» (в %)

Как показывают результаты исследования, молодежь южного региона чаще высказывается положительно о проведении государственных реформ в

интересах молодежи. Так, 81,0% опрошенных в Жамбылской области отметили варианты «да» и «скорее да» на вопрос о том, проводятся ли реформы в интересах молодежи и для развития молодежной политики. 84% опрошенных в Кызылординской области также отмечают положительные ответы, в Южно-Казахстанской – 76,9% и Костанайской – 74,7%.

Слабо верят в проведение реформ для улучшения молодежной политики в следующих областях – Алматинской, Карагандинской, Мангистауской, Северо-Казахстанской и г.Астана, Алматы (таблица 14).

Таблица 14

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, реформы в Казахстане проводятся в интересах молодежи и для развития молодежной политики?» (в разрезе областей, в %)

	Да	Скорее да	Скорее нет	Нет	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	9,0	64,1	17,9	2,6	6,4
Актюбинская	20,6	45,1	10,8	2,9	20,6
Алматинская	9,8	54,4	26,5	2,8	6,5
Атырауская	16,2	50,0	2,9	16,2	14,7
Восточно-Казахстанская	16,6	42,8	11,0	11,7	17,9
Жамбылская	29,8	51,2	12,4	4,1	2,5
Западно-Казахстанская	18,1	52,8	11,1	8,3	9,7
Карагандинская	16,6	45,0	23,2	4,0	11,3
Костанайская	26,3	48,4	15,8	8,4	1,1
Кызылординская	28,1	56,2	7,9	3,4	4,5
Мангистауская	4,1	39,7	20,5	8,2	27,4
Павлодарская	20,3	46,8	13,9	1,3	17,7
Северо-Казахстанская	1,8	39,3	16,1	8,9	33,9
Южно-Казахстанская	14,7	62,2	14,4	8,2	0,6
Астана	20,2	38,5	18,3	10,6	12,5
Алматы	12,6	45,5	16,1	12,8	13,3

В процессе взросления молодые люди нуждаются в постоянной поддержке. В данном случае важна не только материальная поддержка, но и моральная, которая способствует правильному психологическому развитию молодого ума. Как показывают результаты опроса молодежи, абсолютное большинство опрошенных считают, что молодежь, **в первую очередь, должна рассчитывать на поддержку родителей, родных и близких – 87,1%, а во-вторую, на друзей и знакомых (40,6%).**

Доля других вариантов ответов значительно уступает первым двум вариантам, отмеченным выше. Так, 7,1% опрошенных считают, что молодые люди должны рассчитывать на поддержку представителей акимата, маслихата, еще 6,1% опрошенных отметили Молодежные ресурсные центры.

Классного руководителя, куратора группы в качестве поддержки отметили только 5,6% опрошенных молодых людей (таблица 15).

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, на чью поддержку должны рассчитывать молодые люди в процессе взросления?» (в %)

	%
Родители, родственники, близкие	87,1
Друзья, однокурсники, коллеги	40,6
Представитель акимата, маслихата	7,1
Представитель Молодежного ресурсного центра	6,1
Классный руководитель, куратор группы	5,6
Представитель политической партии, общественного объединения	4,1
Директор школы	3,1
Представитель неправительственной молодежной организации	1,4
Представитель религиозной организации	0,9
Другое	0,6
Рассчитывать на себя, свои силы	1,9
Затрудняюсь ответить	2,5

* сумма не равна 100%, т.к. респондентам предлагалось отметить несколько вариантов ответов

3.2 Информированность о государственных структурах, ориентированных на развитие и поддержку молодежи

В рамках исследования, среди молодежи был замер уровень информированности об основных государственных структурах, оказывающих поддержку молодежи. **Самый высокий уровень информированности о работе отмечен у Департамента молодежной политики Министерства образования и науки РК – 43,4%**, еще 1,3% опрошенных молодых людей ответили, что принимали участие в деятельности Департамента МОН РК.

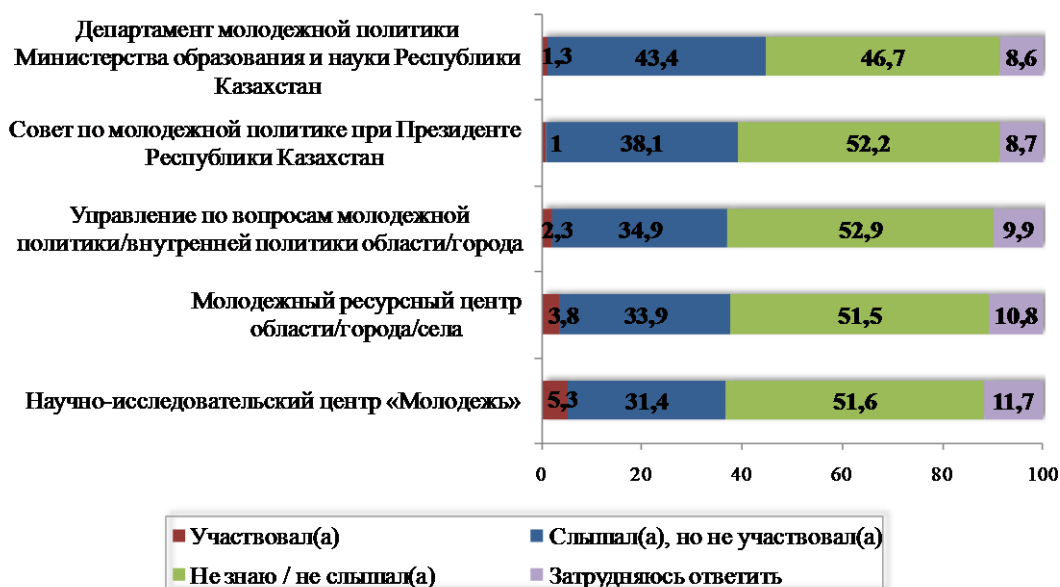
О Совете по молодежной политике при Президенте РК слышали 38,1%, при этом чуть более половины опрошенных не знают, не слышали о работе Совета – 52,2%.

Еще одна структура, оказывающая поддержку и развитие молодежи – это Молодежные ресурсные центры в областных центрах и городах, которые известны 33,9% опрошенных. Но большинство участников опроса не знают о работе МРЦ в регионах или сомневаются с ответом – 51,5% и 10,8% соответственно.

Научно-исследовательский центр «Молодежь», занимающийся изучением проблем молодежи, известен 31,4% опрошенным и еще 5,3% принимали участие в работе НИЦа «Молодежь» (диаграмма 10).

Диаграмма 10

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие?» (в %)

Высокий уровень информированности о Департаменте молодежной политики Министерства образования и науки РК отмечен в Атырауской, Западно-Казахстанской и Кызылординской областях.

Значительно реже о ДМП МОН РК слышали в Акмолинской, Карагандинской и Южно-Казахстанской областях (таблица 16).

Таблица 16

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие? – ДЕПАРТАМЕНТ МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИКИ МИНИСТЕРСТВА ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РК» (в разрезе областей, в %)

	Участвовал (-а)	Слышал (-а), но не участвовал (-а)	Не знаю/не слышал (-а)	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	-	33,3	66,7	-
Актюбинская	1,0	46,1	44,1	8,8
Алматинская	-	42,8	50,7	6,5
Атырауская	1,5	72,1	26,5	-
Восточно-Казахстанская	-	37,9	30,3	31,7
Жамбылская	1,7	42,1	46,3	9,9
Западно-Казахстанская	1,4	51,4	36,1	11,1
Карагандинская	4,0	25,8	64,2	6,0
Костанайская	1,1	49,5	42,1	7,4
Кызылординская	4,5	76,4	12,4	6,7
Мангистауская	1,4	49,3	47,9	1,4
Павлодарская	1,3	45,6	36,7	16,5
Северо-Казахстанская	-	33,9	39,3	26,8
Южно-Казахстанская	0,3	35,8	63,9	-
Астана	3,8	45,2	32,7	18,3
Алматы	1,4	45,5	46,0	7,1

Таблица 17

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие? – СОВЕТ ПО МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИКЕ ПРИ ПРЕЗИДЕНТЕ РК» (в разрезе областей, в %)

	Участвовал (-а)	Слышал (-а), но не участвовал (-а)	Не знаю/не слышал (-а)	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	-	32,1	67,9	-
Актюбинская	1,0	38,2	51,0	9,8
Алматинская	-	54,0	40,9	5,1
Атырауская	5,9	61,8	32,4	-
Восточно-Казахстанская	0,7	35,2	32,4	31,7
Жамбылская	1,7	38,0	47,9	12,4
Западно-Казахстанская	1,4	44,4	44,4	9,7
Карагандинская	3,3	24,5	66,9	5,3
Костанайская	-	44,2	49,5	6,3
Кызылординская	2,2	74,2	16,9	6,7
Мангистауская	-	64,4	35,6	-
Павлодарская	3,8	36,7	43,0	16,5
Северо-Казахстанская	-	23,2	50,0	26,8
Южно-Казахстанская	-	17,9	82,1	-
Астана	-	38,5	39,4	22,1
Алматы	-	36,0	56,4	7,6

Таблица 18

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие? – УПРАВЛЕНИЕ ПО ВОПРОСАМ МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИКИ/ВНУТРЕННЕЙ ПОЛИТИКИ ОБЛАСТИ/ГОРОДА» (в разрезе областей, в %)

	Участвовал (-а)	Слышал (-а), но не участвовал (-а)	Не знаю/не слышал (-а)	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	5,1	24,4	65,4	5,1
Актюбинская	2,9	46,1	40,2	10,8
Алматинская	-	34,9	56,3	8,8
Атырауская	10,3	52,9	36,8	-
Восточно-Казахстанская	0,7	33,1	33,1	33,1
Жамбылская	7,4	43,0	36,4	13,2
Западно-Казахстанская	1,4	58,3	34,7	5,6
Карагандинская	3,3	21,9	68,2	6,6
Костанайская	2,1	40,0	52,6	5,3
Кызылординская	9,0	60,7	23,6	6,7
Мангистауская	2,7	38,4	57,5	1,4
Павлодарская	2,5	44,3	36,7	16,5
Северо-Казахстанская	-	35,7	39,3	25,0
Южно-Казахстанская	-	17,0	83,0	-
Астана	-	42,3	35,6	22,1
Алматы	0,9	32,7	55,0	11,4

Таблица 19

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие? – МОЛОДЕЖНЫЙ РЕСУРСНЫЙ ЦЕНТР» (в разрезе областей, в %)

	Участвовал (-а)	Слышал (-а), но не участвовал (-а)	Не знаю/не слышал (-а)	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	1,3	28,2	64,1	6,4
Актюбинская	3,9	32,4	52,9	10,8
Алматинская	-	16,3	74,0	9,8
Атырауская	16,2	79,4	4,4	-
Восточно-Казахстанская	3,4	31,7	29,7	35,2
Жамбылская	19,8	45,5	25,6	9,1
Западно-Казахстанская	1,4	47,2	41,7	9,7
Карагандинская	2,0	19,9	68,9	9,3
Костанайская	7,4	37,9	48,4	6,3
Кызылординская	6,7	70,8	15,7	6,7
Мангистауская	4,1	30,1	64,4	1,4
Павлодарская	1,3	31,6	50,6	16,5
Северо-Казахстанская	-	14,3	60,7	25,0
Южно-Казахстанская	0,3	36,1	63,6	-
Астана	1,9	36,5	36,5	25,0
Алматы	2,8	25,1	56,9	15,2

Таблица 20

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие? – НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ЦЕНТР «МОЛОДЕЖЬ» (в разрезе областей, в %)

	Участвовал (-а)	Слышал (-а), но не участвовал (-а)	Не знаю/не слышал (-а)	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	-	29,5	64,1	6,4
Актюбинская	4,9	35,3	50,0	9,8
Алматинская	2,3	22,3	61,9	13,5
Атырауская	9,4	20,6	60,4	9,6
Восточно-Казахстанская	0,7	26,2	39,3	33,8
Жамбылская	19,8	40,5	33,1	6,6
Западно-Казахстанская	2,8	38,9	43,1	15,3
Карагандинская	2,6	19,2	68,9	9,3
Костанайская	29,5	10,5	40,0	20,0
Кызылординская	9,0	69,7	15,7	5,6
Мангистауская	-	6,8	82,2	11,0
Павлодарская	-	32,9	46,8	20,3
Северо-Казахстанская	1,8	19,6	55,4	23,2
Южно-Казахстанская	-	32,8	66,9	0,3
Астана	3,8	39,4	33,7	23,1
Алматы	1,9	28,9	57,8	11,4

Молодежные ресурсные центры являются юридическими лицами, осуществляющими информационно-методическое, консультационное сопровождение и поддержку инициатив молодежи, мониторинг и анализ ситуации в молодежной среде. Это организации, которые были созданы

относительно недавно, но осуществляющие активную деятельность в работе с казахстанской молодежью.

И как уже было отмечено, о работе Молодежных ресурсных центров слышали 33,9% опрошенных и 3,8% участвовали в работе МРЦ. Какую помощь хотели бы получать молодые люди в регионах от МРЦ? Так, большинство опрошенных (48,8%) считают, что МРЦ должны оказывать содействие в трудоустройстве и занятости молодежи. Другой важной проблемой для молодежи является жилье. Поэтому, 42,7% опрошенных ожидают от МРЦ содействие участию в программе по получению доступного жилья.

14,9% опрошенных молодых людей, согласно результатам опроса, не нуждаются в помощи от Молодежных ресурсных центров (таблица 21).

Таблица 21

Распределение ответов на вопрос: «Пожалуйста, подумайте и скажите, какую помощь или услуги Вы хотели бы получать от этих Молодежных ресурсных центров?» (в %)

	%
Содействие участию в программе по получению доступного жилья	42,7
Содействие в трудоустройстве и занятости молодежи	48,8
Содействие в получении высшего образования	28,4
Содействие развитию предпринимательской деятельности среди молодежи	21,9
Содействие развитию культурных, досуговых мероприятий	17,4
Содействие в получении технического и профессионального образования	15,6
Помощь юриста, правозащитника	12,6
Помощь психолога, социального работника	11,3
Другое	0,6
Я не нуждаюсь в помощи от Молодежных ресурсных центров	14,9
Затрудняюсь ответить	7,2

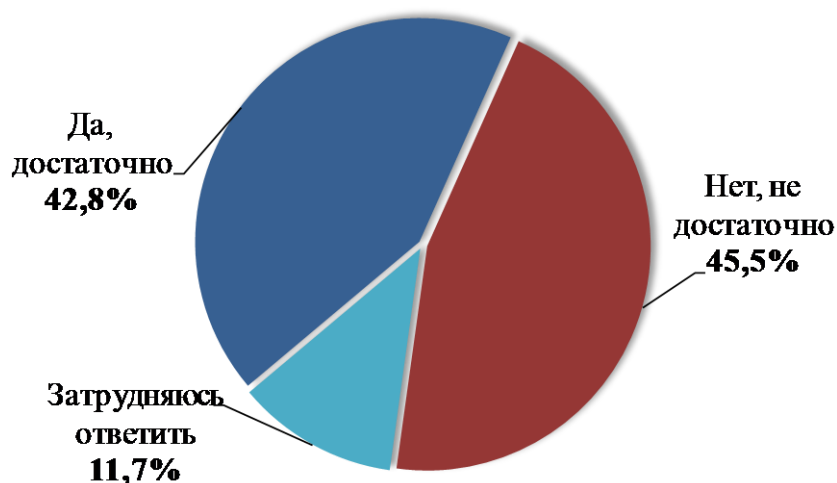
** сумма не равна 100%, т.к. респондентам предлагалось отметить несколько вариантов ответов*

Таким образом, изучая уровень знания молодежи об организациях, проектах, институтах государственной молодежной политики, надо отметить, что в данной сфере существует широкое поле для деятельности по информированию молодых людей и привлечения их к участию в молодежной политике, в частности в деятельности молодежных организаций, в реализации программ и проектов, которые направлены на поддержку и развитие.

Относительно того, достаточно ли государство и государственные органы уделяют внимания вопросам поддержки молодежи, мнения разделились. 42,8% опрошенных в возрасте от 14 до 29 лет ответили положительно на вопрос, а 45,5% отметили вариант «нет, не достаточно». И, еще 11,7% опрошенных не смогли дать однозначный ответ, затруднившись ответить (диаграмма 11).

Диаграмма 11

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, достаточно ли внимания уделяют государственные органы вопросам поддержки молодежи?» (в %)

Чувствуют поддержку государственных органов в Актюбинской, Атырауской, Жамбылской и Кызылординской областях. Считают, что государственные органы не достаточно внимания уделяют вопросам поддержки молодежи в Акмолинской, Алматинской и Карагандинской областях (таблица 22).

Таблица 22

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, достаточно ли внимания уделяют государственные органы вопросам поддержки молодежи?» (в разрезе областей, в %)

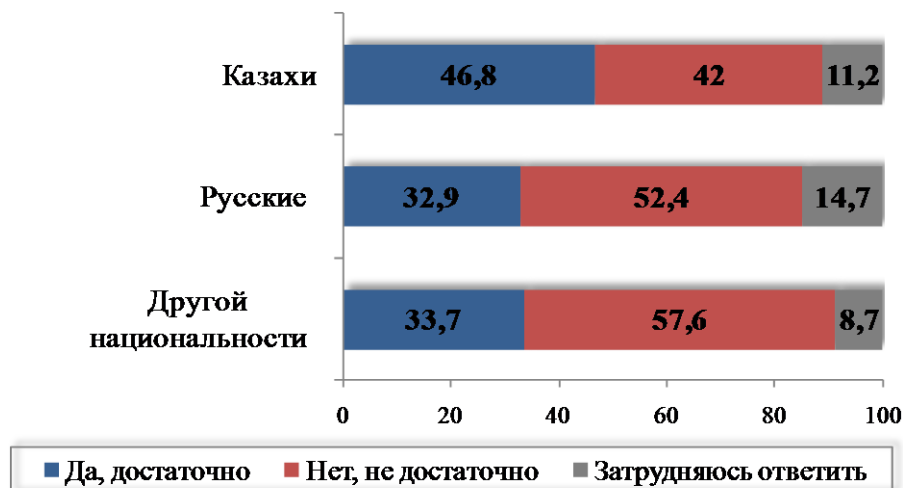
	Да, достаточно	Нет, не достаточно	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	34,6	56,4	9,0
Актюбинская	56,9	26,5	16,7
Алматинская	40,5	54,4	5,1
Атырауская	54,4	45,6	-
Восточно-Казахстанская	46,2	37,9	15,9
Жамбылская	52,1	42,1	5,8
Западно-Казахстанская	40,3	43,1	16,6
Карагандинская	25,8	65,6	8,6
Костанайская	51,6	40,0	8,4
Кызылординская	79,8	12,4	7,9
Мангистауская	32,9	31,5	35,6
Павлодарская	36,7	34,2	29,1
Северо-Казахстанская	8,9	50,0	41,1
Южно-Казахстанская	47,8	49,3	2,9
Астана	38,5	48,1	13,5
Алматы	32,2	52,1	15,6

Среди опрошенных представителей казахской национальности, большинство, а именно 46,8%, считают, что государственные органы уделяют достаточно внимания вопросам поддержки молодежи. Среди

представителей русской и других этнических групп уверенности значительно меньше (диаграмма 12).

Диаграмма 12

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, достаточно ли внимания уделяют государственные органы вопросам поддержки молодежи?» (в разрезе этнических групп, в %)

По-прежнему для молодежи самыми важными сферами, которые требуют особого внимания со стороны государства, являются – занятость (69,2%), обеспечение жильем (41,8%) и образование (25,3%).

Другие направления в развитии и поддержки молодежи отмечаются значительно реже. Так, профилактику борьбы с наркоманией, алкоголизмом отметили только 9,3%, преступность среди молодежи назвали 7,9%, а организацию молодежного досуга 5,9% опрошенных (таблица 23).

Таблица 23

Распределение ответов на вопрос: «По Вашему мнению, какие направления в развитии и поддержки молодежи требуют внимания со стороны государства в первую очередь?» (в %)

	%
Трудоустройство молодежи	69,2
Обеспечение жильем	41,8
Качественное и доступное образование	20,3
Профилактика борьбы с наркоманией, алкоголизмом	9,3
Патриотическое воспитание молодежи	8,7
Преступность среди молодежи	7,9
Формирование здорового образа жизни среди молодежи	7,5
Организация досуга среди молодежи	5,9
Другое	0,4
Затрудняюсь ответить	4,3

* сумма не равна 100%, т.к. респондентам предлагалось отметить несколько вариантов ответов

3.3 Информированность о государственных программах и молодежных проектах

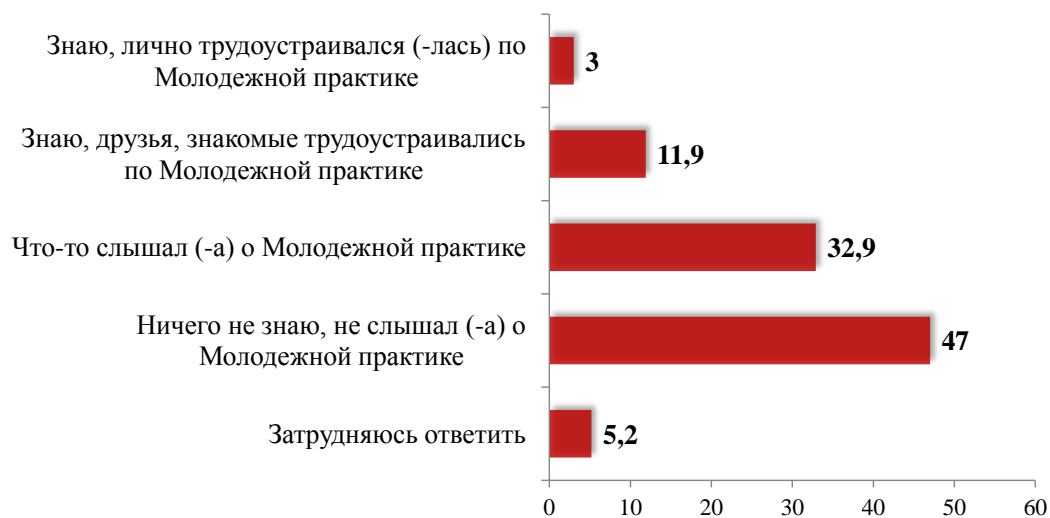
Важные задачи в молодежной политике выполняют молодежные проекты, которые являются эффективной коммуникативной площадкой. Во-первых, происходит активное сотрудничество молодых людей друг с другом, во-вторых, молодежь активно принимает участие в решении острых вопросов совместно с государственными структурами.

Среди молодежи ситуация с информированностью о программах и проектах выглядит следующим образом. Более трети опрошенных (32,9%) слышали о трудоустройстве выпускников в рамках Молодежной практике. Еще 14,9% знают о данной программе, потому что сами участвовали в ней (3,0%) или потому, что об участии в ней рассказывали друзья, знакомые (11,9%) (диаграмма 13).

Тем не менее, доля тех молодых людей, которые ничего не знают о Молодежной практике составляет большинство (47,0%).

Диаграмма 13

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, Вы что-нибудь знаете или слышали о трудоустройстве выпускников организаций образования в рамках Молодежной практики?» (в %)

Значительно выше уровень информированности молодых людей о государственной программе «Дорожная карта занятости-2020». Абсолютное большинство, так или иначе, слышали или знают о программе (79,5%).

23,5% опрошенных ответили, что знают о программе «Дорожная карта занятости-2020», из них 4,7% лично участвовали в данной программе, т.е. трудоустроивались.

Доля тех, кто ничего не знает о программе и не слышали составляет 8,2% опрошенных (таблица 24).

Таблица 24

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, Вы знаете или слышали о программе «Дорожная карта занятости-2020»?» (в %)

	%
Да, знаю, участвовал в программе «Дорожная карта занятости-2020»	2,8
Да, знаю, в настоящий момент работаю благодаря программе «Дорожная карта занятости-2020»	1,9
Да, знаю, в программе «Дорожная карта занятости-2020» участвовали мои друзья, знакомые	18,9
Что-то слышал (-а) о программе «Дорожная карта занятости-2020»	55,9
Другое	1,2
Нет, не слышал	8,2
Затрудняюсь ответить	11,1

Молодежный проект «С диплом – в село!» также достаточно распространен среди молодых людей, о чем свидетельствуют результаты опроса. 79,2% опрошенных слышали или знают о проекте «С дипломом – в село!». В том числе, 2,5% опрошенных знают о проекте, потому что лично принимали участие в нем (таблица 25).

Ничего не слышали о проекте «С диплом – в село!» 9,2% опрошенных.

Таблица 25

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, Вы знаете или слышали о проекте «С дипломом – в село!»?» (в %)

	%
Да, знаю, участвовал в проекте «С дипломом – в село!»	1,3
Да, знаю, в настоящий момент работаю благодаря проекту «С дипломом – в село!»	1,2
Да, знаю, в проекте «С дипломом – в село!» участвовали мои друзья, знакомые	18,4
Что-то слышал (-а) о проекте «С дипломом – в село!»	58,3
Другое	1,1
Нет, не слышал	9,2
Затрудняюсь ответить	10,5

Выводы по разделу

1. Государственная молодежная политика в Республике Казахстан осуществляется в целях создания социально-экономических, правовых, организационных условий и гарантий для духовного, культурного, образовательного, профессионального становления физического развития молодежи, раскрытия ее творческого потенциала в интересах всего общества. Ежегодно повышается уровень информированности среди молодежи о деятельности государственных органов, осуществляющих развитие и поддержку молодежи и страны и о государственной молодежной политике. Так, 75,2% опрошенных молодых людей в возрасте от 14 до 29 лет удовлетворены реализацией государственной молодежной политики.

2. Четверть опрошенной молодежи (24,4%) считают, что имеют большое влияние на формирование политики Казахстана и могут участвовать в ней в полной мере. Еще 37,0% опрошенных оценивают возможности молодежи, как «имеют некоторое влияние».

3. Понимание смысла государственной молодежной политики большинством молодежи совпадает с теми задачами, которые ставит перед собой государственная молодежная политика. Это говорит о том, что курс молодежной политики понятен для молодого поколения, что является хорошей основой для формирования единого позитивного видения молодежной политики. Большинство опрошенных отмечают два основных направления – воспитание патриотичной молодежи (37,5%) и создание условий для развития молодежи (34,8%).

4. Большинство опрошенных молодых людей в возрасте от 14 до 29 лет убеждены, что реформы в Казахстане проводят для развития молодежи страны – 66,8% опрошенных.

5. Уровень информированности о государственных структурах молодежной политики необходимо повышать. Молодые люди не чувствуют поддержки со стороны молодежных ресурсных центров (поддержку Представителя МРЦ отметили только 5,1%) и молодежных организаций (1,4%). Вероятно, это связано с низкой степенью популяризации информации о данных структурах в сфере государственной молодежной политики, их целях, задачах и услугах, которые они могут оказывать молодежи. Поэтому, необходимо конкретизировать их роль, цели и задачи в государственной молодежной политике и донести эту информацию до каждого представителя молодого поколения, путем проведения классных часов для учащихся школ, ТиПО, ВУЗов, публичных лекций, распространения методических материалов, посредством организации дней открытых дверей в Молодежных ресурсных центрах и молодежных организациях и т.д.

6. Разный уровень информированности демонстрирует опрошенная молодежь о государственных программах и молодежных проектах, которые реализуются для поддержки и развития молодежи. В частности, если о «Дорожной карте занятости-2020» и «С дипломом – в село!» что-то слышали, то о Молодежной практике большинство опрошенных ничего не знают.

РАЗДЕЛ IV. ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ АКТИВНОСТЬ МОЛОДЕЖИ

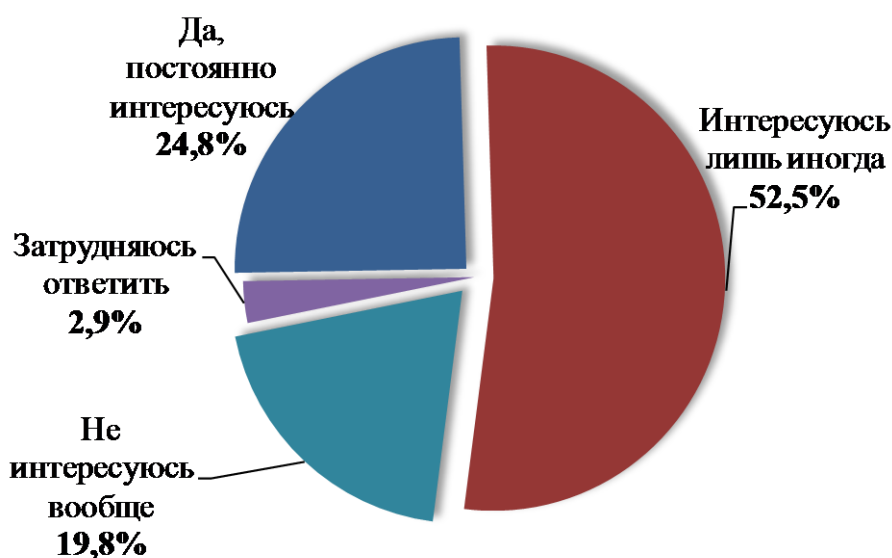
4.1 Политическая активность молодежи

Степень политической активности молодежи во многом определяет характер протекания общего политического процесса в стране, сказывается на стабильности и масштабности политического процесса. Наиболее полно политическая активность проявляется в участии на постоянной основе в работе общественно-политических организаций, партий, а также в голосовании в день выборов.

Абсолютное большинство опрошенной молодежи интересуется политической жизнью в стране – 77,3%. Из них четверть молодых людей интересуются постоянно (24,8%) и более половины интересуются политической жизнью иногда (52,5%) (диаграмма 14).

Диаграмма 14

Распределение ответов на вопрос: «Интересуетесь ли Вы политической жизнью в стране?» (в %)

Чаще интересуются политической жизнью опрошенные молодые люди в Акмолинской (91,0%), Актюбинской (87,2%), Алматинской (91,2%), Восточно-Казахстанской (82,8%), Жамбылской (82,6%), Кызылординской (91,0%) областях и городе Астана (82,7%).

Низкий интерес к политике отмечен в Западно-Казахстанской (25,0%), Мангистауской (34,2%), Северо-Казахстанской (30,4%) и Южно-Казахстанской (37,5%) областях (таблица 26).

Таблица 26

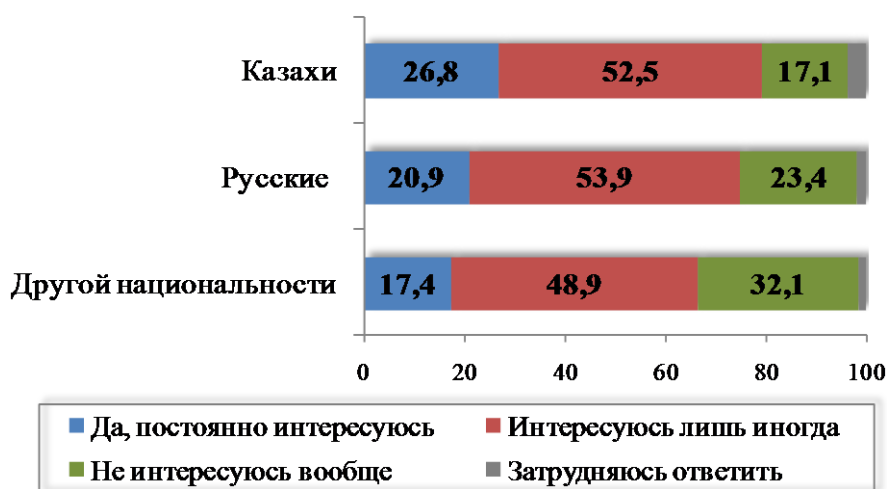
Распределение ответов на вопрос: «Интересуетесь ли Вы политической жизнью в стране?» (в разрезе областей, в %)

	Да, постоянно интересуюсь	Интересуюсь лишь иногда	Не интересуюсь вообще	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	20,5	70,5	6,4	2,6
Актюбинская	34,3	52,9	7,8	4,9
Алматинская	27,9	63,3	5,6	3,3
Атырауская	35,3	25,0	16,2	23,5
Восточно-Казахстанская	29,0	53,8	11,7	5,5
Жамбылская	28,1	54,5	15,7	1,7
Западно-Казахстанская	25,0	50,0	25,0	-
Карагандинская	27,8	51,7	19,2	1,3
Костанайская	29,5	48,4	18,9	3,2
Кызылординская	39,3	51,7	5,6	3,4
Мангистауская	5,5	58,9	34,2	1,4
Павлодарская	16,5	59,5	22,8	1,3
Северо-Казахстанская	14,3	46,4	30,4	8,9
Южно-Казахстанская	12,6	49,6	37,5	0,3
Астана	31,7	51,0	14,4	2,9
Алматы	28,4	46,9	23,7	0,9

Если смотреть интерес к политической жизни в разрезе этнических групп, то получается следующее. Более четверти опрошенных молодых людей этнических казахов (26,8%) интересуются политической жизнью. Тогда как среди представителей русской и других этнических групп данный показатель значительно ниже – 20,9% и 17,4% соответственно (диаграмма 15).

Диаграмма 15

Распределение ответов на вопрос: «Интересуетесь ли Вы политической жизнью в стране?» (в разрезе этнических групп, в %)

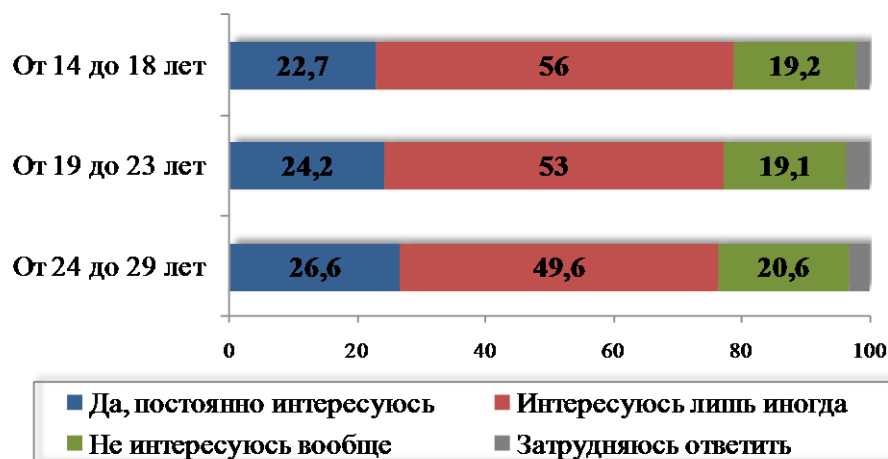
Как показывают результаты, чем младше возраст опрошиваемых, тем ниже постоянный интерес к политической жизни. Так, 22,7% опрошенных в возрасте от 14 до 18 лет ответили, что постоянно интересуются политической

жизни, а среди опрошенных в возрасте от 24 до 29 лет данный показатель составил 26,6%.

Молодые люди младше 18 лет чаще интересуются политической жизнью на уровне «иногда» - 56,0%, этот же показатель среди опрошенных старше 24 лет составляет 49,6% (диаграмма 16).

Диаграмма 16

Распределение ответов на вопрос: «Интересуетесь ли Вы политической жизнью в стране?» (в разрезе возрастных групп, в %)

Далее молодых людей просили ответить на вопрос о том, какова роль молодежи в политической жизни страны. Большинство считают, что основная форма участия молодежи в политической жизни страны – это активное участие в голосовании на выборах (48,4%).

22,3% опрошенных отметили вариант «участие в государственных молодежных организациях и объединениях» (таблица 27).

Таблица 27

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, какую роль играет молодежь в политической жизни Казахстана?» (в %)

	%
Принимает активное участие в голосовании на выборах	48,4
Участвует в государственных молодежных объединениях и организациях	22,3
Влияет на политику через различные общественные организации и политические партии	21,7
Работает в органах государственной власти и местного самоуправления	15,7
Оказывает влияние на проведение государственной молодежной политики	15,5
Участвует в митингах, акциях протеста	13,2
Участвует в столкновениях и беспорядках со своими сверстниками	4,6
Не оказывает влияния на политическую жизнь страны	15,8
Затрудняюсь ответить	8,7

* сумма не равна 100%, т.к. респондентам предлагалось отметить несколько вариантов ответов

Отметим, что 17,8% опрошенной молодежи считают, что роль молодых людей в политической жизни – это участвовать в митингах, акциях протеста или столкновениях и беспорядках.

Мнения, что молодежь не оказывает влияния на политическую жизнь страны придерживаются 15,8% опрошенных.

4.2 Участие молодежи в общественной деятельности и волонтерство

Как показывают результаты опроса, **большинство опрошенной молодежи, а именно 76,3%, не участвуют в общественной жизни страны,** не занимаются общественной деятельностью.

20,0% участвовавших в опросе молодых людей, так или иначе, задействованы в общественной деятельности, в том числе 8,9% опрошенных регулярно принимают участие в молодежных акциях и мероприятиях, 5,9% являются активистами молодежных общественных организаций, еще 2,8% опрошенных молодых людей ответили, что являются активистами общественной организации, но не молодежной. Руководителем молодежной общественной организации себя назвали 1,9% опрошенных (таблица 28).

Таблица 28

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, Вы участвуете в общественной жизни нашей страны?» (в %)

	%
Активист молодежной общественной организации (в том числе волонтерство)	5,9
Регулярно принимаю участие в молодежных акциях, мероприятиях	8,9
Являюсь руководителем молодежной общественной организации	1,9
Активист другой общественной организации, но НЕ молодежной	2,8
Являюсь руководителем другой общественной организации	0,6
Нет, общественной деятельностью не занимаюсь	76,3
Затрудняюсь ответить	3,5

Из числа тех, кто, так или иначе, задействован в общественной деятельности страны, 96% опрошенных являются членами организации. Из них треть являются членами спортивной организации (30,4%), членами молодежной организации являются 24,1% опрошенных, еще 13,5% ответили, что относятся к культурно-национальным объединениям, членами политических партий, объединений являются 9,3% (таблица 29).

Распределение ответов на вопрос: «Являетесь ли Вы членом какой-либо организации?» (в %)

	%
Спортивная организация	30,4
Молодежная организация	24,1
Культурно-национальное объединение	13,5
Научные, творческие объединения	10,1
Политическое объединение, партия	9,3
Клуб по интересам (автолюбители, защита животных и др.)	6,5
Религиозные объединения	1,9
Другое	0,4
Не являюсь членом организаций	1,5
Затрудняюсь ответить	20,5

Молодым людям, которые занимаются общественной деятельностью, был задан вопрос, что является мотивацией к участию в молодежных общественных организациях. **37,6% опрошенной молодежи, участвуя в общественной деятельности, желают быть полезными обществу и людям.** Треть опрошенных (30,2%) через участие в работе общественных организаций стремятся получить опыт работы, и опыт в жизни в целом (таблица 30).

Таблица 30

Распределение ответов на вопрос: «Что служит для Вас мотивацией к участию в молодежных организациях?» (в %)

	%
Желание быть полезным обществу, людям	37,6
Получить опыт работы, в целом опыт в жизни	30,2
Желание занять руководящую должность	9,3
Стремление получить более высокий социальный статус	4,4
Стремление продвинуться по карьерной лестнице	4,4
Другое	0,6
Затрудняюсь ответить	13,5

Одним из наиболее эффективных и целесообразных средств формирования у молодежи социального опыта и воспитания гуманности, морально-нравственных ценностей является волонтерство как инновационный воспитательный подход в обучении и воспитании молодых казахстанцев.

На данный момент для Казахстана волонтерство находится в стадии зарождения, имея соответствующие трудности и перспективы. Одними из наиболее острых проблем, с которыми сталкиваются волонтеры, оказались такие, как: заниженный статус волонтера, непризнание образовательными учреждениями и бизнес структурами, использование волонтеров как бесплатную рабочую силу, затрудненный доступ к волонтерству и многое другое.

Как показывают результаты опроса, **большинство опрошенных молодых людей знают или слышали о волонтерстве – 66,0%**. В том числе, 5,3% лично были волонтером или сейчас участвуют в мероприятиях в качестве волонтера (диаграмма 17).

Треть опрошенных, а именно 29,5%, никогда не слышали о волонтерстве.

Диаграмма 17

Распределение ответов на вопрос: «Вы знаете, или слышали о волонтерах?» (в %)

Как показывают результаты опроса, больше всего волонтеров (отметили вариант ответа «да, активный участник, волонтер») среди казахстанской молодежи в Восточно-Казахстанской (13,1%), Западно-Казахстанской (11,1%) и Мангистауской (12,3%).

Высокий уровень информированности о волонтерах отмечен в Акмолинской (76,9%), Костанайской (84,2%), Павлодарской (72,2%) областях и городе Алматы (80,6%).

Низкий уровень информированности о волонтерах зафиксирован в Алматинской (38,6%), Жамбылской (41,3%), Южно-Казахстанской областях (43,1%) (таблица 31).

Таблица 31

Распределение ответов на вопрос: «Вы знаете, или слышали о волонтерах?» (в разрезе областей, в %)

	Да, активный участник, волонтер	Да, слышал об этом, но никогда не участвовал	Нет, впервые слышу	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	2,6	76,9	17,9	2,6
Актюбинская	3,9	69,6	18,6	7,8
Алматинская	0,9	58,1	38,6	2,3
Атырауская	8,8	55,9	27,9	7,4
Восточно-Казахстанская	13,1	44,1	29,0	13,8
Жамбылская	5,0	42,1	41,3	11,6
Западно-Казахстанская	11,1	55,6	33,3	-
Карагандинская	8,6	63,6	24,5	3,3
Костанайская	6,3	84,2	9,5	-
Кызылординская	2,2	61,8	24,7	11,2
Мангистауская	12,3	47,9	38,4	1,4
Павлодарская	5,1	72,2	21,5	1,3
Северо-Казахстанская	1,8	62,5	28,6	7,1
Южно-Казахстанская	1,8	55,1	43,1	-
Астана	7,7	46,2	32,7	13,5
Алматы	4,3	80,6	13,3	1,9

Опрошенные молодые люди казахской и русской этнической группы чаще становятся волонтерами, чем представители других этнических групп.

Молодежь в возрасте до 23 лет, как правило это учащаяся молодежь, чаще становятся участниками волонтерской деятельности, чем опрошенные молодые люди в возрасте от 24 до 29 лет (таблица 32).

Таблица 32

Распределение ответов на вопрос: «Вы знаете, или слышали о волонтерах?» (в разрезе этнических групп, в %)

	Казахи	Русские	Другой национальности
Да, был (-а) активным участником-волонтером/сейчас я являюсь волонтером	5,3	5,7	3,8
Да, слышал об этом, но никогда не участвовал	58,7	67,8	60,3
Нет, впервые слышу	31,2	21,7	33,2
Затрудняюсь ответить	4,9	4,7	2,7

Таблица 33

Распределение ответов на вопрос: «Вы знаете, или слышали о волонтерах?» (в разрезе возрастных групп, в %)

	От 14 до 18 лет	От 19 до 23 лет	От 24 до 29 лет
Да, был (-а) активным участником-волонтером/сейчас я являюсь волонтером	6,2	6,4	3,8
Да, слышал об этом, но никогда не участвовал	56,0	60,6	63,9
Нет, впервые слышу	32,2	28,2	28,5
Затрудняюсь ответить	5,6	4,9	3,8

Участников опроса, которые имеют опыт волонтерской деятельности, просили ответить на вопрос «Скажите, пожалуйста, что побудило Вас стать волонтером?». 40,0% опрошенных ответили, что это было желание помочь людям, 16,3% стремились получить жизненный опыт, а 14,7% опрошенных молодых людей испытывают ответственность за происходящее вокруг.

Отметим, что более трети опрошенных не смогли ответить, что явилось причиной желания стать волонтером – 34,2% (диаграмма 18).

Диаграмма 18

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, что побудило Вас стать волонтером?» (в %)

Более половины опрошенных молодых людей хотели бы заниматься волонтерской деятельностью – 57,7%. Из них, ответили «да», но не имеют свободного времени, чтобы быть волонтером более трети опрошенных (31,9%), за вознаграждение быть волонтером согласны 14,4% (хотя волонтерство не предполагает никаких материальных выплат). Еще 11,4% опрошенных в возрасте от 14 до 29 лет, не знают куда обратиться, чтобы стать волонтером.

Отдельно отметим категорию опрошенных, которые не хотели бы заниматься волонтерством. 22,3% участвовавших в опросе не хотят заниматься волонтерством, потому что считают это дело не интересным, а 8,4% опрошенных отметили вариант «нет, потому что это пустое дело» (диаграмма 19).

Диаграмма 19

Распределение ответов на вопрос: «Хотели бы Вы заниматься волонтерской деятельностью?» (в %)

Независимо от возраста молодежь проявляет интерес к волонтерской деятельности. Но, отмечают разные причины, почему не занимаются волонтерством. Так, 19,0% опрошенных в возрасте от 14 до 18 лет хотели бы стать волонтером, но не знают куда обратиться, а 34,2% опрошенных в возрасте от 24 до 29 лет не имеют свободного времени, но имеют желание стать волонтером (таблица 34).

Почти четверть опрошенных в возрасте от 19 до 23 лет не хотят заниматься волонтерством, потому что считают это не интересным.

Таблица 34

Распределение ответов на вопрос: «Хотели бы Вы заниматься волонтерской деятельностью?» (в разрезе возрастных групп, в %)

	От 14 до 18 лет	От 19 до 23 лет	От 24 до 29 лет
Да, но не знаю, куда обратиться	19,0	9,8	7,3
Да, но нет свободного времени	26,8	33,4	34,2
Да, если будет вознаграждение	14,3	14,7	14,3
Нет, потому что это пустое дело	7,4	7,0	10,1
Нет, потому что это не интересно	19,9	24,4	22,4
Другое	-	0,4	0,3
Затрудняюсь ответить	12,7	10,3	11,3

Таблица 35

Распределение ответов на вопрос: «Хотели бы Вы заниматься волонтерской деятельностью?» (в разрезе этнических групп, в %)

	Казахи	Русские	Другой национальности
Да, но не знаю, куда обратиться	12,2	10,0	8,2
Да, но нет свободного времени	31,7	33,7	29,3
Да, если будет вознаграждение	14,6	14,7	12,5
Нет, потому что это пустое дело	8,4	7,2	10,9
Нет, потому что это не интересно	21,3	21,9	31,0
Другое	0,2	0,2	0,5
Затрудняюсь ответить	11,7	12,2	7,6

Как показывают результаты опроса, самая распространенная форма участия молодежи в общественных мероприятиях в течение текущего года – это субботники и акции по уборке территорий и посадку деревьев, в которых участвовали 57,4% опрошенных. Вторая «популярная» форма участия среди молодежи в этом году – это голосование в день выборов Президента Казахстана (26,3%).

Таблица 36

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, в каких мероприятиях, указанных ниже, Вы участвовали за последний год?» (в %)

	%
Участие в субботниках, акциях по уборке мусора, посадке зеленых насаждений	57,4
Участие в выборах Президента РК	26,3
Участие в спортивных массовых соревнованиях, проходивших в нашем городе/районе/селе	14,1
Помощь пенсионерам, ветеранам, сиротам, обездоленным своего района	13,5
Участие во флеш-мобах, акциях, посвященных значимым государственным событиям	11,9
Участие в строительстве детской площадки, спортивной площадки, облагораживанию дворовых территорий	7,5
Участие в открытии и деятельности дворового клуба	5,2
Участие в массовых социологических и научных исследованиях	4,6
Помощь приютам для животных, заботился/ась о животных, оставшихся на улице	4,3
Участие на встречах с депутатами Мажилиса, на отчетных встречах акимов районов, города, села, области	3,9
Участие в деятельности КСК, ЖСК по сбору целевых средств на разные нужды, по развитию инициатив жильцов дома	3,4
Участие в деятельности молодежных организаций	3,1
Участие в акциях протеста	1,3
Не участвовал (-а) в мероприятиях	5,9
Затрудняюсь ответить	11,7

* сумма не равна 100%, т.к. респондентам предлагалось отметить несколько вариантов ответов

13,5% опрошенных молодых людей помогли пенсионерам, ветеранам и другим нуждающимся.

В спортивных мероприятиях в этом году принимали участие 14,1% опрошенных, а 11,9% принимали участие во флешмобах, которые набирают свою популярность среди казахстанской молодежи и которые также показывают свою эффективность и положительные результаты.

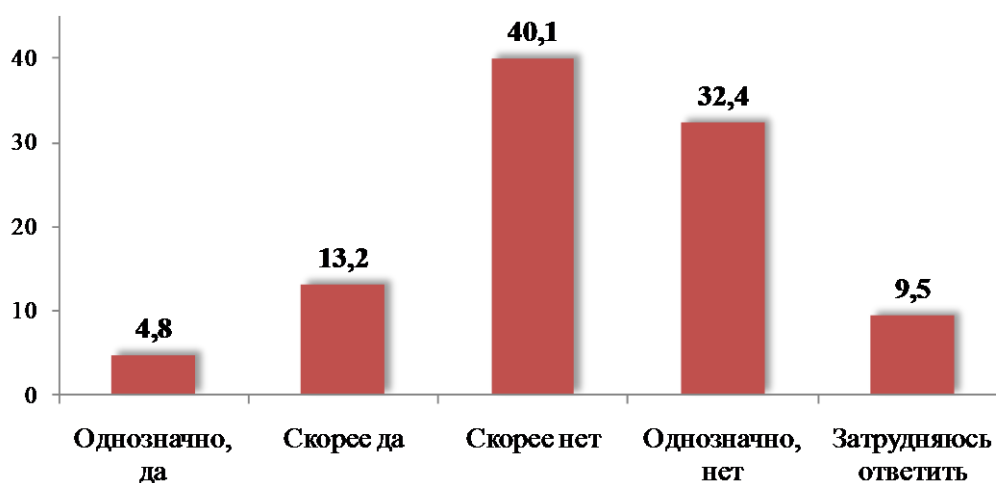
4.3 Протестный потенциал в молодежной среде

По результатам исследования, **уровень протестного потенциала среди молодежи низкий**. Так, большинство опрошенных, а именно **72,5%**, **считают, что по месту их проживания, вероятности возникновения акции протеста нет или скорее нет**.

Суммарный показатель положительных ответов на вопрос о вероятности возникновения акций протеста составил 18,0%. Из них, вариант ответа «однозначно да» отметили 4,8% опрошенных (диаграмма 20).

Диаграмма 20

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, существует ли сейчас вероятность возникновения акций протеста в том месте (населенном пункте), где Вы живете?» (в %)

Линейный региональный срез вероятности возникновения акций протеста, полученный на основе результатов опроса, показывает, что значительные доли тех, кто высоко оценивает вероятность протестных акций в своем населенном пункте проживают в Атырауской (суммарный показатель ответов «однозначно, да» и «скорее да» - 27,9%), Жамбылской (44,1%), Карагандинской (28,4%) и Кызылординской (50,6%) областях и городе Алматы (26,0%).

Низко оценивают вероятность протестов в следующих регионах – Западно-Казахстанская, Костанайская, Мангистауская, Северо-Казахстанская и Южно-Казахстанская области (таблица 37).

Таблица 37

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, существует ли сейчас вероятность возникновения акций протеста в том месте (населенном пункте), где Вы живете?» (в разрезе области, в %)

	Однозначно, да	Скорее да	Скорее нет	Однозначно, нет	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	1,3	12,8	46,2	15,4	24,4
Актюбинская	6,9	18,6	47,1	16,7	10,8
Алматинская	0,5	13,5	50,7	28,4	7,0
Атырауская	4,4	23,5	36,8	20,6	14,7
Восточно-Казахстанская	4,1	8,3	32,4	32,5	22,8
Жамбылская	18,2	25,6	26,4	27,3	2,5
Западно-Казахстанская	1,4	8,3	34,7	44,4	11,1
Карагандинская	7,9	20,5	44,4	23,2	4,0
Костанайская	2,1	7,4	34,7	51,6	4,2
Кызылординская	18,0	32,6	29,2	12,4	7,9
Мангистауская	2,7	9,6	31,5	47,9	8,2
Павлодарская	1,3	2,5	48,1	43,0	5,1
Северо-Казахстанская	-	-	35,7	51,8	12,5
Южно-Казахстанская	0,6	4,4	41,3	53,4	0,3
Астана	4,8	8,7	47,1	19,2	20,2
Алматы	6,6	19,4	39,3	17,1	17,5

Как показывают результаты, опрошенная молодежь казахского этноса чаще высказываются о вероятности возникновения акций протеста в месте проживания (19,7%), чем представители других этнических групп (10,2%) (таблица 38).

Таблица 38

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, существует ли сейчас вероятность возникновения акций протеста в том месте (населенном пункте), где Вы живете?» (в разрезе этнических групп, в %)

	Казахи	Русские	Другой национальности
Однозначно, да	5,9	2,0	1,6
Скорее да	13,8	13,0	9,2
Скорее нет	40,4	37,7	43,5
Однозначно, нет	30,2	35,9	40,8
Затрудняюсь ответить	9,7	11,5	4,9

Если смотреть на результаты исследования в разрезе возрастных групп, то о вероятности возникновения акций протеста чаще высказываются опрошенные молодые люди в возрасте от 14 до 18 лет (20,6%) и от 19 до 23 лет (19,2%), чем опрошенные старшей возрастной группы (15,2%) (таблица 39).

Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, существует ли сейчас вероятность возникновения акций протеста в том месте (населенном пункте), где Вы живете?» (в разрезе возрастных групп, в %)

	От 14 до 18 лет	От 19 до 23 лет	От 24 до 29 лет
Однозначно, да	5,8	4,3	4,4
Скорее да	14,8	14,9	10,8
Скорее нет	39,6	38,0	42,0
Однозначно, нет	30,8	34,0	32,2
Затрудняюсь ответить	9,0	8,8	10,6

4.4 Миграционный настрой среди молодежи

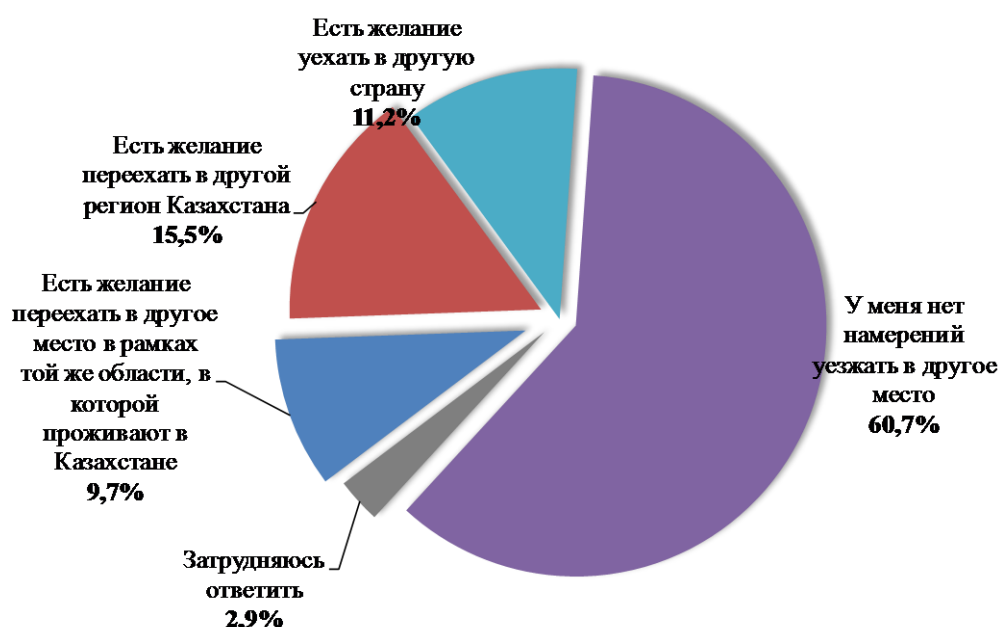
Более половины опрошенных молодых людей не планируют в перспективе покидать свое настоящее место жительства (60,7%).

О планах переехать высказались 36,3% опрошенной молодежи в возрасте от 14 до 29 лет. Из них, 15,5% опрошенных хотели бы переехать в другой регион Казахстана, 9,7% опрошенных планируют остаться в своей области, но переехать в другой населенный пункт.

Отметим, что 11,2% опрошенной молодежи хотели бы покинуть Казахстан и переехать в другую страну (диаграмма 21).

Диаграмма 21

Распределение ответов на вопрос: «Есть ли у Вас намерение уехать из того места, в котором Вы сейчас проживаете?» (в %)

Высокий уровень миграционных настроений отмечен в Актюбинской, Атырауской, Карагандинской, Кызылординской, Северо-Казахстанской областях. В Атырауской области, 38,2% опрошенных хотели бы переехать в другой населенный пункт в своей же области, это самый высокий показатель миграции внутри области в сравнении с другими областями Казахстана.

Высокая доля желающих переехать в другой регион Казахстана отмечена, в сравнении с другими областями, в Атырауской (19,1%), Карагандинской (19,2%), Кызылординской (29,2%), Северо-Казахстанской (28,6%) областях (таблица 40).

Желание уехать в другую страну чаще отмечали в Актюбинской (20,6%), Карагандинской (25,2%) и Северо-Казахстанской (23,2%) областях.

Низкий миграционный настрой отмечен в городах Астана и Алматы, а также Алматинской и Жамбылской областях.

Таблица 40

Распределение ответов на вопрос: «Есть ли у Вас намерение уехать из того места, в котором Вы сейчас проживаете?» (в разрезе области, в %)

	Есть желание переехать в другой населенный пункт в той же области	Есть желание переехать в другой регион Казахстана	Есть желание уехать в другую страну	У меня нет намерений уезжать	Затрудняюсь ответить
Акмолинская	21,8	7,7	1,3	64,1	5,1
Актюбинская	6,9	15,7	20,6	56,9	-
Алматинская	6,5	6,0	6,5	80,0	0,9
Атырауская	38,2	19,1	8,8	30,9	2,9
Восточно-Казахстанская	6,9	15,2	14,5	53,1	10,3
Жамбылская	3,3	16,5	9,1	70,2	0,8
Западно-Казахстанская	19,4	12,5	12,5	55,6	-
Карагандинская	13,2	19,2	25,2	36,4	6,0
Костанайская	14,7	8,4	13,7	63,2	-
Кызылординская	12,4	29,2	4,5	44,9	9,0
Мангистауская	11,0	17,8	11,0	56,2	4,1
Павлодарская	10,1	11,4	10,1	62,0	6,3
Северо-Казахстанская	-	28,6	23,2	44,6	3,6
Южно-Казахстанская	6,7	23,2	8,8	61,0	0,3
Астана	2,9	12,5	8,7	71,2	4,8
Алматы	6,6	8,5	8,1	74,9	1,9

По результатам исследования, представители русской и других национальностей гораздо чаще высказываются положительно о переезде в другую страну (22,9% и 19,6% соответственно), чем опрошенная молодежь казахского этноса (6,7%) (таблица 41).

Таблица 41

Распределение ответов на вопрос: «Есть ли у Вас намерение уехать из того места, в котором Вы сейчас проживаете?» (в разрезе этнических групп, в %)

	Казахи	Русские	Другой национальности
Есть желание переехать в другое место в рамках той же области, в которой проживают в Казахстане	10,0	9,7	7,1
Есть желание переехать в другой регион Казахстана	17,3	9,2	15,2
Есть желание уехать в другую страну	6,7	22,9	19,6
У меня нет намерений уезжать в другое место	63,0	54,1	56,5
Затрудняюсь ответить	3,0	4,0	1,6

Опрошенные молодые люди в возрасте от 14 до 18 лет чуть чаще отмечают свое желание уехать в другую страну, чем опрошенная молодежь старших возрастных групп.

Молодежь в возрасте от 24 до 29 лет чаще отмечает вариант ответа «у меня нет намерений уезжать в другое место» (таблица 42).

Таблица 42

Распределение ответов на вопрос: «Есть ли у Вас намерение уехать из того места, в котором Вы сейчас проживаете?» (в разрезе возрастных групп, в %)

	От 14 до 18 лет	От 19 до 23 лет	От 24 до 29 лет
Есть желание переехать в другое место в рамках той же области, в которой проживают в Казахстане	9,7	9,5	9,7
Есть желание переехать в другой регион Казахстана	13,4	18,0	15,1
Есть желание уехать в другую страну	13,2	11,3	9,6
У меня нет намерений уезжать в другое место	60,6	57,0	63,5
Затрудняюсь ответить	3,2	4,3	2,1

Участникам опроса, которые хотели бы сменить свое место жительства, задавался вопрос о причинах данного желания. Почти треть опрошенных (29,9%) хотят сменить место жительства, потому что не видят перспектив для себя и своих детей. Вариант ответа «личные мотивы» отметили 26,7% опрошенных.

Причину трудоустройства назвали 21,3% опрошенных, они не могут найти работу по месту проживания или уже трудоустроились в другом населенном пункте.

Хотят получить образование в другом городе или стране 18,2% опрошенных. Отдельно отметим категорию опрошенных (17,7%), которые отметили причиной желания переехать плохую экологию (таблица 43).

Вопросы этнического характера стали причиной для 9,9% опрошенных.

Таблица 43

Распределение ответов на вопрос: «Почему Вы планируете переехать?» (в %)

	%
Не вижу перспектив для себя и/или своих детей	29,9
Личные мотивы	26,7
Не могу найти здесь работу, нашел(-а) работу в другом городе	21,3
Хочу получить образование в другом городе/стране	18,2
Плохая экология	17,7
Мой населенный пункт отдален от районного/областного центра	9,9
Не вижу перспектив для людей своей этнической группы (национальности)	9,9
В моем населенном пункте не хватает школ/больниц/дорог/детских садов и др.	6,2
Хочу вернуться на историческую родину	2,4
В моем населенном пункте высокая преступность	2,3
Другая причина (национализм, коррупция, хочу самосовершенствоваться и др.)	0,9
Затрудняюсь ответить	9,3

Далее, участников опроса просили представить, если бы была возможность уехать в другую страну, как бы они себя повели. Большинство молодых людей в возрасте от 14 до 29 лет, не желают покидать свою родину, т.е. Казахстан (57,5%). Более четверти опрошенных (26,4%) хотели бы на время выехать в другую страну, но жить предпочитают в Казахстане.

Однозначно высказались о переезде в другую страну 11,9% опрошенных (диаграмма 22).

Диаграмма 22

Распределение ответов на вопрос: «Если бы у Вас была возможность уехать в другую страну или остаться жить в своей стране, что бы Вы выбрали?» (в %)

Выводы по разделу

1. Опрошенная казахстанская молодежь, хотя и проявляет интерес к политической жизни, но этот интерес носит скорее поверхностный характер, и не имеет четкой осведомленности о политических процессах. Данная ситуация может объясняться возрастными ограничениями опрошенных.

2. Говоря о роли молодежи в политической жизни страны, то главная роль, на данном этапе, по результатам исследования – это активно принимать участие в голосовании на выборах (48,4%). Мнения, что молодежь не оказывает влияния на политическую жизнь страны придерживаются 15,8% опрошенных.

3. Абсолютное большинство опрошенных (76,3%) не участвуют в общественной деятельности, жизни страны.

4. Среди тех, кто занимается общественной деятельностью, большинство являются членами спортивной, молодежной или национально-культурной организации.

5. Главными мотиваторами к участию в общественной деятельности являются – желание быть полезным обществу (37,6%) и желание получить опыт работы и опыт в жизни (30,2%).

6. Волонтерство относительно новое явление среди молодежи, которое набирает свою популярность в молодежной среде. 66,0% опрошенных молодых людей знают или слышали о волонтерстве.

7. Желание помогать людям является основным фактором, побудившим стать волонтером (40,0%), по результатам опроса. Но более трети опрошенных не смогли дать ответ, почему они стали волонтерами.

8. Более половины опрошенных молодых людей хотели бы заниматься волонтерской деятельностью – 57,7%, но не имеют свободного времени, не знают куда обратиться или при условии вознаграждения за их труд.

9. Как показывают результаты опроса, самая распространенная форма участия молодежи в общественных мероприятиях в течение текущего года – это субботники и акции по уборке территорий и посадку деревьев, в которых участвовали 57,4% опрошенных.

10. По результатам исследования, уровень протестного потенциала среди молодежи низкий. Так, большинство опрошенных, а именно 72,5%, считают, что по месту их проживания, вероятности возникновения акции протеста нет или скорее нет.

11. Более половины опрошенных молодых людей не планируют в перспективе покидать свое настоящее место жительства (60,7%).

РАЗДЕЛ V. ЦЕННОСТИ МОЛОДЕЖИ КАЗАХСТАНА

5.1 Ценностные ориентации молодежи

Молодежь – это особая социальная группа, чья структура ценностей находится на стадии формирования. Культура на данном этапе социализации выступает основным агентом, куда входят ценности, нормы, образцы и т.д.

Для абсолютного большинства опрошенной молодежи самое важное в жизни – это семейное счастье (74,1%). На втором месте в рейтинге ценностей молодежи находится здоровье, которое отметили 56,7% участвовавших в опросе. И третью позицию занимает материальная обеспеченность и богатство – 36,0%.

Почти для трети опрошенных молодых людей важным в жизни является наличие верных друзей (29,8%).

18,6% участвовавших в опросе молодых людей отмечают карьеру, интересную работу в качестве важной составляющей отметили 14,2% опрошенных, 13,3% молодых людей назвали независимость и личную свободу (таблица 44).

Наименее важным из списка предложенных ответов выступают творчество, возможность реализовывать свои таланты (6,5%), возможность приносить пользу другим людям (4,8%) и настоящая любовь (3,6%).

Таблица 44

Распределение ответов на вопрос: «Какие ценности, по Вашему мнению, являются наиболее важными в жизни человека?» (в %)

	%
Семейное счастье	74,1
Здоровье	56,7
Материальная обеспеченность, богатство	36,0
Верные друзья	29,8
Карьера	18,6
Интересная работа	14,2
Независимость, личная свобода	13,3
Творчество, возможность реализовать свои таланты	6,5
Возможность приносить пользу другим людям	4,8
Настоящая любовь	3,6
Слава, всеобщее признание	3,0
Власть, возможность руководить	2,4
Затрудняюсь ответить	0,7

Если рассматривать важность ценностей в зависимости от этнической принадлежности опрошиваемых, то можно констатировать, что для всех опрошенных представителей этнических групп одинаково важным является семейное счастье, здоровье и материальная обеспеченность.

Отметим отдельно важность ценностей в зависимости от этнической принадлежности опрошенных. Для опрошенных молодых людей казахского этноса важным выступают наличие верных друзей, слава и всеобщее признание, власть и возможность руководить. Варианты «семейное счастье» и «здоровье» чаще отмечают опрошенные представители русской этнической группы. Представители других этносов отличились своим выбором в пользу материальной обеспеченности, интересной работы и возможности приносить пользу другим людям.

Таблица 45

Распределение ответов на вопрос: «Какие ценности, по Вашему мнению, являются наиболее важными в жизни человека?» (в разрезе этнических групп, в %)

	Казахи	Русские	Другой национальности
Семейное счастье	72,7	78,3	75,5
Материальная обеспеченность, богатство	33,1	41,4	46,2
Верные друзья	30,4	29,7	25,5
Независимость, личная свобода	14,2	9,7	14,1
Здоровье	56,4	57,9	56,5
Карьера	17,7	20,9	20,1
Слава, всеобщее признание	3,6	1,7	1,1
Власть, возможность руководить	2,9	1,2	0,5
Творчество, возможность реализовать свои таланты	6,2	7,0	7,6
Интересная работа	12,6	15,5	23,4
Возможность приносить пользу другим людям	4,9	3,0	8,2
Настоящая любовь	3,0	4,7	4,9
Затрудняюсь ответить	0,8	-	0,5

Если говорить о важности ценностей в зависимости от возраста опрошенных, то для самых молодых опрошенных в возрасте от 14 до 18 лет важным выступают верные друзья (37,5%), независимость и личная свобода (15,7%) и творчество и возможность реализовывать свои таланты (9,2%).

Опрошенные возрастной группы от 19 до 23 лет отличились вариантами – слава и всеобщее признание (4,3%) и настоящая любовь (4,7%).

Представители других этнических групп чаще, чем другие, отмечают важность семейного счастья, материального обеспечения и здоровья.

Таблица 46

Распределение ответов на вопрос: «Какие ценности, по Вашему мнению, являются наиболее важными в жизни человека?» (в разрезе возрастных групп, в %)

	От 14 до 18 лет	От 19 до 23 лет	От 24 до 29 лет
Семейное счастье	71,1	71,7	78,0
Материальная обеспеченность, богатство	28,2	37,2	40,6
Верные друзья	37,5	28,8	25,2
Независимость, личная свобода	15,7	13,6	11,4
Здоровье	56,2	53,0	59,8
Карьера	19,0	18,8	18,0
Слава, всеобщее признание	2,8	4,3	2,2
Власть, возможность руководить	2,1	2,8	2,2
Творчество, возможность реализовать свои таланты	9,2	6,7	4,5
Интересная работа	13,0	14,7	14,5
Возможность приносить пользу другим людям	5,1	5,1	4,4
Настоящая любовь	3,3	4,7	2,8
Затрудняюсь ответить	0,4	1,1	0,4

Отметим некоторые различия в ценностной структуре опрошенных в зависимости от гендера. Опрошенные женщины более традиционные и, для них более важными являются семейное счастье, здоровье, творчество и настоящая любовь. Для опрошенных представителей сильного пола в большей степени важны верные друзья и интересная работа (таблица 47).

Таблица 47

Распределение ответов на вопрос: «Какие ценности, по Вашему мнению, являются наиболее важными в жизни человека?» (в гендерном разрезе, в %)

	Мужчины	Женщины
Семейное счастье	71,9	76,2
Материальная обеспеченность, богатство	36,7	35,3
Верные друзья	32,4	27,2
Независимость, личная свобода	13,1	13,5
Здоровье	55,1	58,3
Карьера	18,6	18,5
Слава, всеобщее признание	2,7	3,3
Власть, возможность руководить	2,7	2,0
Творчество, возможность реализовать свои таланты	5,8	7,2
Интересная работа	14,4	13,9
Возможность приносить пользу другим людям	5,2	4,4
Настоящая любовь	2,2	4,9
Затрудняюсь ответить	0,7	0,5

Несмотря на то, что важным для большинства является семейное счастье, результаты исследования показали, что в жизненных приоритетах

казахстанской молодежи преобладают ценности, связанные с образованием и профессиональной деятельностью. В ближайшие три года 34,5% опрошенной молодежи хотели бы больше внимания уделять образованию и еще треть отметили развитие карьеры (29,0%).

Семейной жизни хотели бы уделять больше внимания 23,7% опрошенных молодых людей (диаграмма 23).

Диаграмма 23

Распределение ответов на вопрос: «В ближайшие три года, Вы бы хотели уделять больше внимания?» (в %)

5.2 Оценка изменений в системе образования

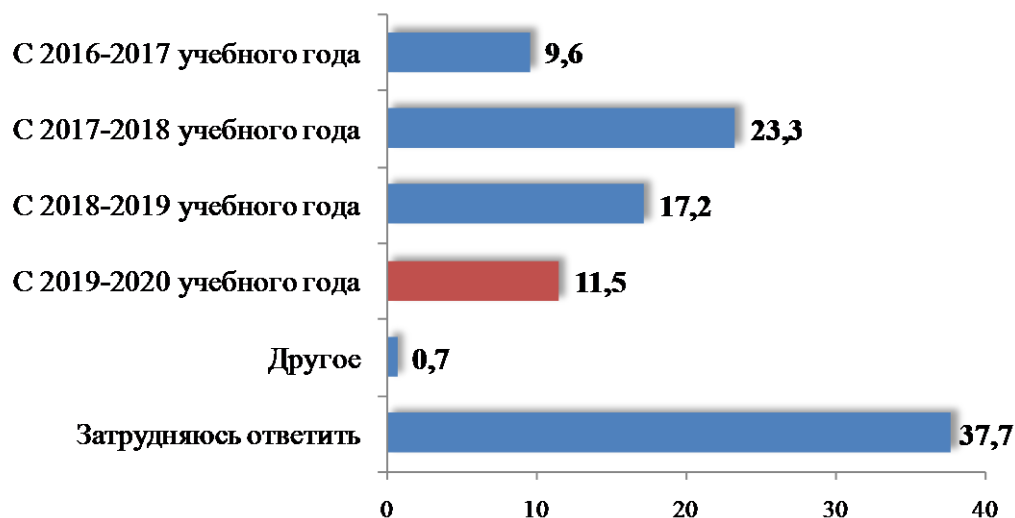
В рамках опроса, молодым людям были заданы вопросы относительно новых изменений в системе общесреднего образования. Как показывают результаты исследования, 37,7% опрошенных не смогли дать точный ответ на вопрос «С какого года вводится изучение предметов (биология, химия, физика, информатика) в 10-11 классах на английском языке?».

23,3% опрошенных молодых людей считают, что преподавание предметов на английском языке начнется с 2017-2018 учебного года, и 17,2% – с 2018-2019 учебного года.

Только 11,5% опрошенных отметили вариант ответа «с 2019-2020 учебного года», т.е. проинформированы правильно (диаграмма 24).

Диаграмма 24

Распределение ответов на вопрос: «Известно ли Вам с какого года вводится изучение предметов (биология, химия, физика, информатика) в 10-11 классах на английском языке?» (в %)

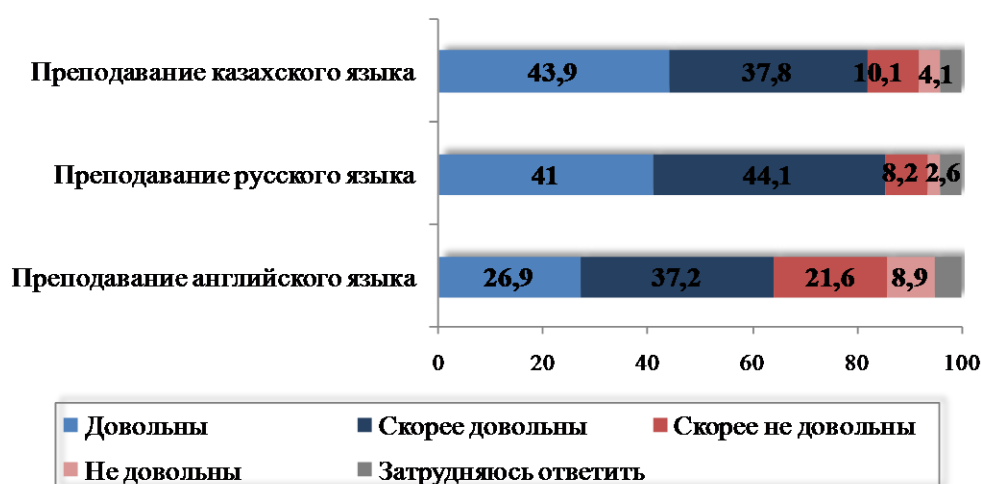

Как показывают результаты опроса, большинство довольны преподаванием русского (суммарный показатель положительных ответов 85,1%) и казахского языков (81,6%) в школе, в которой учатся.

Что касается удовлетворенности преподаванием английским языком, то ситуация выглядит следующим образом. 64,0% опрошенных довольны преподаванием английского языка, а треть опрошенных (30,5%) не довольны (диаграмма 24).

Диаграмма 24

Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, насколько Вы удовлетворены преподаванием казахского, русского и английского языков в Вашей школе, в школе, в которой Вы учились?» (в %)

Значительное большинство опрошенных так или иначе поддерживают изменения, чтобы учащиеся средних школ изучали английский язык с младших классов – 72,4%. В том числе 43,9% участников опроса считают, что изучение английского языка в младших классах дает возможность

выучить язык бесплатно, а 28,5% поддерживают изучение, хотя и понимают, что это большая нагрузка на детей.

21,8% опрошенной молодежи не поддерживают изучение английского языка в младших классах. Большинство из них считают, что школьная программа и без того слишком сложная (16,4%). Беспокоятся за уровень знания казахского языка, по причине вытеснения его английским 2,2% и, хотели бы, чтобы дети знали только русский и казахский языки 3,2% опрошенных (таблица 48).

Таблица 48

**Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, как Вы относитесь к тому, чтобы учащиеся средних школ учили английский язык с младших классов?»
(в %)**

	%
Поддерживаю, это возможность бесплатно выучить английский язык	43,9
Поддерживаю, хотя понимаю это большая нагрузка на учащихся младших классов	28,5
Не поддерживаю, школьная программа для младших классов будет слишком сложной	16,4
Не поддерживаю, английский язык может вытеснить казахский язык из обращения	2,2
Не поддерживаю, я хочу, чтобы мои дети знали только казахский или русский язык	3,2
Затрудняюсь ответить	5,9

Выводы по разделу

1. Ценностные ориентации, определяющие жизненные цели человека, выражают то, что является для него наиболее важным и обладает личностным смыслом. Система жизненных ценностей и устремлений современной казахстанской молодежи выглядит следующим образом.

2. В топ пять важных ценностей, по мнению молодежи, входят семья, здоровье, друзья, материальное благополучие и карьера. К основным жизненным устремлениям молодежь относит получение качественного образования, развитие карьеры и семейная жизнь.

3. Молодежь слабо информирована об изменениях, связанных с развитием английского языка, которые вводятся в систему школьного образования. Так, только 11,5% опрошенной молодежи ответили, что изучение предметов (биология, химия, физика и информатика) в 10-11 классах будет проходить на английском языке с 2019-2020 учебного года. Большинство затруднились с ответом на вопрос или давали не верные ответы.

4. На данном этапе, абсолютное большинство довольны преподаванием русского и казахского языков в школах. Показатели удовлетворенности преподаванием английского языка в школах чуть ниже, но не критичны.

5. Значительное большинство опрошенных так или иначе поддерживают изменений, чтобы учащиеся средних школ изучали английский язык с младших классов – 72,4%.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Таким образом, завершен первый этап реализации Концепции государственной молодежной политики до 2020 года «Казахстан 2020: путь в будущее» (с 2013 по 2015 гг.) и, активно осуществляется работа второго этапа (с 2016 по 2020 гг.). Важное значение на данном этапе развития государственной молодежной политики Казахстана отводится усовершенствованию работы республиканских молодежных организаций, государственных структур и других форм, оказывающих поддержку и развитие молодежи страны. Усовершенствование работы отмеченных структур будет достигнуто с помощью улучшения функционирования и взаимодействия для решения актуальных проблем молодежи (обеспечение жильем, трудоустройство, доступное и качественное образование и т.д.), формировать такие принципы деятельности, которые будут направлены на решение стоящих проблем.

В целом, молодежь проявляет заинтересованность вопросами государственной молодежной политики будучи учащимися школ, примерно в возрасте 15-18 лет. Как показывает практика, сознание молодых казахстанцев формируется в условиях информированности об основных векторах политики государства, в том числе в сфере поддержки и развития молодежи. Информированность о деятельности государственных структур растет, и вместе с этим растет уровень удовлетворенности реализацией государственной молодежной политикой среди молодежи. Отдельно следует отметить успешную реализацию государственных программ и молодежных проектов.

Как уже было отмечено, молодежью Казахстана эффективность государственной молодежной политики оценивается преимущественно позитивно. Особенно отмечают функции молодежной политики, направленные на воспитание патриотичной молодежи, создание условий для развития молодежи, помощь в получении образования и создании условий в решении социальных проблем, обучение молодых людей самоорганизации.

В рамках государственной молодежной политики необходимо предпринять дополнительные усилия по информированию молодого поколения о содержании государственных программ, институтах и организациях, реализующих свою деятельность в сфере государственной молодежной политики, так как полная и актуальная информация является гарантией того, что молодежь правильно понимает и реагирует на те или иные изменения. Молодежь постоянно должна чувствовать, что ее слышат, к ней прислушиваются, а самое главное, молодые люди должны понимать ответственность и проявлять самостоятельность, гражданскую активность.

На данном этапе, когда уже сформирована институциональная база государственной молодежной политики, обновлена нормативно-правовая база, основной задачей государственной молодежной политики и институтов, реализующих ее, является привлечение внимания молодежи и формирования своих соратников из числа молодого поколения, что должно проявляться в

активном взаимодействии трудового, творческого характера непосредственных институтов, отвечающих за реализацию государственной молодежной политики и самой молодежи. Это взаимодействие должно носить систематический характер и не ограничиваться разовыми акциями. Здесь имеет место участие этих институтов в развитии волонтерского движения, которое будет функционировать круглый год и решать реальные социальные проблемы.

Рекомендации

Министерству образования и науки РК, на основании и по результатам социологических исследований провести анализ потребностей и проблем молодежи, составить карты молодежных проблем, характерных для региона, для разработки или корректировки среднесрочных стратегий молодежной политики в целях преодоления молодежных проблем.

Научно-исследовательским институтам и центрам также провести анализ потребностей и проблем молодежи, составить карты молодежных проблем, характерных для региона.

Обсудить на площадках Советов по молодежной политике при акиматах вопросы реализации второго этапа Плана мероприятий по Концепции государственной молодежной политики Республики Казахстан до 2020 года «Казахстан 2020: путь в будущее» в целях корректировки региональной молодежной политики.

Акиматам в регионах предпринять дополнительные усилия по информированию молодого поколения о содержании государственных программ, институтах и организациях, реализующих свою деятельность в сфере государственной молодежной политики для формирования целостного представления о текущей ситуации в молодежной среде.

Рассчитать потребности региона в волонтерской помощи для подключения молодежи в активную гражданскую деятельность при сотрудничестве с республиканской сетью волонтеров.

Разработать стратегию сотрудничества с молодежными организациями региона, оказать поддержку в их развитии, деятельности.

Принять дополнительные меры по поднятию доверия молодежи органам государственной власти через расширение точек контакта с молодежью (привлечение молодежи к деятельности госорганов (волонтеры), организация встреч с молодежью авторитетных сотрудников органов власти, дни открытых дверей в органах власти) в тех областях, в которых зафиксирован наиболее низкий уровень доверия к органам власти.

Приложения

Анкета опроса молодежи

Уважаемый респондент! Меня зовут _____. Я являюсь интервьюером Научно-исследовательского центра «Молодежь» (г. Астана). Просим Вас принять участие в социологическом опросе, посвященном изучению актуальных проблем молодежи и молодежной политики. Вашему вниманию предложен ряд вопросов и варианты ответов на них. Прослушайте, пожалуйста, эти вопросы и предлагаемые к ним варианты ответов до конца, выберите устраивающий Вас ответ. В случае, если ни один из предложенных ответов Вас не удовлетворяет, укажите свой вариант в графе «другое».

**Полученная информация будет использована только в обобщенном виде.
Анонимность и конфиденциальность Вашего мнения гарантируется.**

1. Удовлетворены ли Вы тем, как в целом развивается Ваш населенный пункт?

1. Полностью удовлетворен
 2. Скорее удовлетворен
 3. Скорее не удовлетворен
 4. Полностью не удовлетворен
- (9) Затрудняюсь ответить

2. Скажите, пожалуйста, Вы удовлетворены или не удовлетворены жизнью, которую Вы ведете?

1. Полностью удовлетворен
 2. Скорее удовлетворен
 3. Скорее не удовлетворен
 4. Полностью не удовлетворен
- (9) Затрудняюсь ответить

**3. Как Вы считаете, от чего в большей степени зависит Ваше благосостояние?
(отметьте только один вариант ответа)**

4. От положения дел в обществе, условий жизни в обществе
 5. От Вас самих, Вашей активности, способностей
 6. Другое (напишите) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

4. Как Вы думаете, будучи взрослым каким будет Ваш уровень жизни по сравнению с Вашими родителями?

1. Улучшится
 2. Незначительно улучшится
 3. Не изменится
 4. Незначительно ухудшится
 5. Ухудшится
- (9) Затрудняюсь ответить

5. Как Вы оцениваете возможность молодых людей участвовать и влиять на формирование политики в Казахстане?

1. Очень большое влияние
 2. Имеют некоторое влияние
 3. Слабое влияние
 4. Не имеют никакого влияния
 5. Другое (напишите) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

6. Удовлетворены ли Вы реализацией государственной молодежной политики в Казахстане?

1. Полностью удовлетворен
 2. Скорее удовлетворен
 3. Скорее не удовлетворен
 4. Не удовлетворен
 5. Ничего не знаю, не слышал (-а) о молодежной политике в стране
- (9) Затрудняюсь ответить

7. В чем, по Вашему мнению, в первую очередь заключается смысл государственной молодежной политики? (пожалуйста, отметьте не более двух вариантов ответов)

1. Воспитание патриотичной молодежи
 2. Создание условий для развития молодежи
 3. Обучение молодых людей самоорганизации
 4. Создание условий в решении социальных проблем
 5. Помощь в получении образования
 6. Создание трудового резерва для государства
 7. Подготовка молодежных лидеров
 8. Стимулирование гражданской активности молодежи
 9. Развитие институтов молодежной политики (молодежный ресурсный центр, управление по молодежной политике и т.д.)
 10. Формирование резерва активной молодежи
 11. Воспитание ответственности за судьбу государства
 12. Воспитание ответственной и самостоятельной молодежи
 13. Формирование здорового образа жизни среди молодежи
 14. Профилактика наркомании, токсикомании, алкоголизма в молодежной среде
 15. Другое (*укажите*) _____
 16. Я не вижу особого смысла в государственной молодежной политике
 17. Я не знаю в чем смысл государственной молодежной политики
- (99) Затрудняюсь ответить

8. Интересуетесь ли Вы политической жизнью в стране?

1. Да, постоянно интересуюсь
 2. Интересуюсь лишь иногда
 3. Не интересуюсь вообще
- (9) Затрудняюсь ответить

9. Как Вы считаете, какую роль играет молодежь в политической жизни Казахстана? (отметьте не более трех вариантов ответа)

1. Принимает активное участие в голосовании на выборах
 2. Влияет на политику через различные общественные организации и политические партии
 3. Участвует в митингах, акциях протеста
 4. Работает в органах государственной власти и местного самоуправления
 5. Оказывает влияние на проведение государственной молодежной политики
 6. Участвует в государственных молодежных объединениях и организациях
 7. Участвует в столкновениях и беспорядках со своими сверстниками
 8. Другое (*напишите*) _____
 9. Не оказывает влияния на политическую жизнь страны
- (99) Затрудняюсь ответить

10. Скажите, пожалуйста, Вы участвуете в общественной жизни нашей страны?

1. Активист молодежной общественной организации (в том числе волонтерство)

2. Регулярно принимаю участие в молодежных акциях, мероприятиях
 3. Являюсь руководителем молодежной общественной организации
 4. Активист другой общественной организации, но не молодежной
 5. Являюсь руководителем другой общественной организации
 6. Другое (*напишите*) _____
 7. Нет, общественной деятельностью не занимаюсь -----→ ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ №13
- (9) Затрудняюсь ответить

11. Являетесь ли Вы членом какой-либо организации? (возможно несколько вариантов ответов)

1. Молодежная организация
 2. Политическое объединение, партия
 3. Культурно-национальное объединение
 4. Спортивная организация
 5. Клуб по интересам (автолюбители, защита животных и др.)
 6. Научные, творческие объединения
 7. Религиозные объединения
 8. Другое (*напишите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

12. Что служит для Вас мотивацией к участию в молодежных организациях?

1. Желание быть полезным обществу, людям
 2. Получить опыт работы, в целом опыт в жизни
 3. Желание занять руководящую должность
 4. Стремление получить более высокий социальный статус
 5. Стремление продвинуться по карьерной лестнице
 6. Другое (*напишите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

13. Как Вы считаете, реформы в Казахстане проводятся в интересах молодежи и для развития молодежной политики?

1. Да
 2. Скорее да
 3. Скорее нет
 4. Нет
- (9) Затрудняюсь ответить

14. Скажите, пожалуйста, на чью поддержку должны рассчитывать молодые люди в процессе взросления? (отметьте не более двух вариантов ответа)

1. Родители, родственники, близкие
 2. Друзья, однокурсники, коллеги
 3. Директор школы
 4. Классный руководитель, куратор группы
 5. Представитель Молодежного ресурсного центра
 6. Представитель религиозной организации
 7. Представитель акимата, маслихата
 8. Представитель политической партии, общественного объединения
 9. Представитель неправительственной молодежной организации
 10. Другое (*напишите*) _____
- (100) Затрудняюсь ответить

15. Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие? (отметьте один вариант ответа по каждой строке)

	Участвовал(а)	Слышал(а), но не участвовал(а)	Не знаю / не слышал(а)	Затрудняюсь ответить
1) Департамент молодежной политики Министерства образования и науки Республики Казахстан	1	2	3	9
2) Совет по молодежной политике при Президенте Республики Казахстан	1	2	3	9
3) Управление по вопросам молодежной политики/внутренней политики области/города	1	2	3	9
4) Молодежный ресурсный центр области/города/села	1	2	3	9
5) Научно-исследовательский центр «Молодежь»	1	2	3	9

16. Как известно, в каждом областном центре и районе действуют Молодежные ресурсные центры. Пожалуйста, подумайте и скажите, какую помощь или услуги Вы хотели бы получать от этих Молодежных ресурсных центров? (отметьте любое количество ответов)

1. Содействие участию в программе по получению доступного жилья
 2. Содействие в трудоустройстве и занятости молодежи
 3. Содействие развитию предпринимательской деятельности среди молодежи
 4. Содействие в получении высшего образования
 5. Содействие в получении технического и профессионального образования
 6. Помощь психолога, социального работника
 7. Помощь юриста, правозащитника
 8. Содействие развитию культурных, досуговых мероприятий
 9. Другое (напишите) _____
 10. Я не нуждаюсь в помощи от Молодежных ресурсных центров
- (100) Затрудняюсь ответить

17. Назовите, пожалуйста, наиболее актуальные проблемы молодежи в Вашем населенном пункте? (отметьте, не более пяти вариантов ответов)

1. Трудности с получением высшего образования (высокая стоимость и т.п.)
2. Материальные трудности (низкая заработная плата, стипендия и т.д.)
3. Высокие цены на продукты питания, товары народного потребления
4. Проблемы трудоустройства, безработица
5. Проблема с жильем
6. Плохое здоровье, ухудшение здоровья
7. Неустроенность личной жизни
8. Конфликты с родителями / старшим поколением, непонимание родных и близких
9. Нет уверенности в завтрашнем дне
10. Низкий уровень культуры, бездуховность молодежи
11. Угроза личной безопасности (страшно ходить по улицам и т.п.)

12. Преступность среди молодых
 13. Религиозный экстремизм в молодежной среде
 14. Наркомания, токсикомания и алкоголизм, курение
 15. Проблемы досуга молодежи, негде провести свободное время
 16. Отсутствие доступа к высокоскоростному Интернету, к мобильной связи
 17. Другое (*напишите*) _____
 18. Нет никаких проблем
- (9) Затрудняюсь ответить

18. Как Вы думаете, в чем заключаются основные трудности молодежи при трудоустройстве? (отметьте не более двух вариантов ответов)

1. Требуется опыт работы
 2. Сложности при устройстве по своей специальности
 3. Отсутствие связей, знакомств
 4. Отсутствие навыков делового общения, неуверенность
 5. Не хватает информации о рынке труда, способах поиска работы
 6. Другое (*напишите*) _____
 7. У молодежи нет проблем с трудоустройством
- (9) Затрудняюсь ответить

19. Как Вы считаете, какое участие государство должно принимать в трудоустройстве выпускников учебных заведений?

1. Государство должно гарантировать первое рабочее место
 2. Государство должно гарантировать рабочее место только в государственные структуры
 3. Государство должно оказывать поддержку в поисках работы по желанию выпускника
 4. Государство не должно вмешиваться в процесс трудоустройства молодежи
 5. Другое (*напишите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

20. Скажите, пожалуйста, Вы что-нибудь знаете или слышали о трудоустройстве выпускников организаций образования в рамках Молодежной практики?

1. Знаю, лично трудоустроивался (-лась) по Молодежной практике
 2. Знаю, друзья, знакомые трудоустроивались по Молодежной практике
 3. Что-то слышал (-а) о Молодежной практике
 4. Ничего не знаю, не слышал (-а) о Молодежной практике
 5. Другое (*напишите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

21. Скажите, пожалуйста, Вы знаете или слышали о программе «Дорожная карта занятости-2020»?

1. Да, знаю, участвовал в программе «Дорожная карта занятости-2020»
 2. Да, знаю, в настоящий момент работаю благодаря программе «Дорожная карта занятости-2020»
 3. Да, знаю, в программе «Дорожная карта занятости-2020» участвовали мои друзья, знакомые
 4. Что-то слышал (-а) о программе «Дорожная карта занятости-2020»
 5. Другое (*напишите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

22. Скажите, пожалуйста, Вы знаете или слышали о программе «С дипломом – в село!»?

1. Да, знаю, участвовал в программе «С дипломом – в село!»

2. Да, знаю, в настоящий момент работаю благодаря программе «С дипломом – в село!»
 3. Да, знаю, в программе «С дипломом – в село!» участвовали мои друзья, знакомые
 4. Что-то слышал (-а) о программе «С дипломом – в село!»
 5. Другое (*напишите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

23. Вы знаете, или слышали о волонтерах?

1. Да, был (-а) активным участником-волонтером/сейчас я являюсь волонтером --→ *ПЕРЕХОДК ВОПРОСУ № 24*
 2. Да, слышал об этом, но никогда не участвовал --→ *ПЕРЕХОДК ВОПРОСУ № 25*
 3. Нет, впервые слышу --→ *ПЕРЕХОДК ВОПРОСУ № 25*
- (9) Затрудняюсь ответить

24. Скажите, пожалуйста, что побудило Вас стать волонтером? (возможно любое количество ответов)

1. Желание помочь другим
 2. Чувство ответственности за происходящее вокруг
 3. Желание приобрести жизненный опыт
 4. Желание немного подзаработать
 5. Желание изменить мир
 6. Другое (*напишите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

25. Хотели бы Вы заниматься волонтерской деятельностью?

1. Да, но не знаю, куда обратиться
 2. Да, но нет свободного времени
 3. Да, если будет вознаграждение
 4. Нет, потому что это пустое дело
 5. Нет, потому что это не интересно
 6. Другое (*напишите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

26. Как Вы считаете, существует ли сейчас вероятность возникновения акций протеста в том месте (населенном пункте), где Вы живете?

1. Однозначно, да
 2. Скорее да
 3. Скорее нет
 4. Однозначно, нет
- (9) Затрудняюсь ответить

27. Скажите, пожалуйста, в каких мероприятиях, указанных ниже, Вы участвовали за последний год? (возможно любое количество ответов)

1. Участие в субботниках, акциях по уборке мусора, посадке зеленых насаждений
2. Участие в строительстве детской площадки, спортивной площадки, облагораживанию дворовых территорий
3. Участие в открытии и деятельности дворового клуба
4. Участие в деятельности КСК, ЖСК по сбору целевых средств на разные нужды, по развитию инициатив жильцов дома
5. Помощь пенсионерам, ветеранам, сиротам, обездоленным своего района
6. Помощь приютам для животных, заботился/ась о животных, оставшихся на улице
7. Участие во флеш-мобах, акциях, фестивалях, посвященных национальным праздникам, значимым государственным и другим событиям
8. Участие в спортивных массовых соревнованиях, проходивших в нашем городе/районе/селе
9. Участие в акциях протеста
10. Участие на встречах с депутатами Мажилиса, на отчетных встречах акимов районов, города, села, области

11. Участие в деятельности молодежных организаций
 12. Участие в выборах Президента РК
 13. Участие в массовых социологических и научных исследованиях, посвященных изучению мнения молодежи об общественно-политической ситуации в стране
 14. Другое (*напишите*) _____
- (99) Затрудняюсь ответить

28. Есть ли у Вас намерение уехать из того места, в котором Вы сейчас проживаете?

1. Есть желание переехать в другое место в рамках той же области, в которой проживают в Казахстане
 2. Есть желание переехать в другой регион Казахстана
 3. Есть желание уехать в другую страну
 4. У меня нет намерений уезжать в другое место -----→ ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ №30
 5. Другое (*укажите*) _____
- (9) Затрудняюсь ответить

29. Почему Вы планируете переехать? (*не более 3-х вариантов ответа*)

1. Не могу найти здесь работу, нашел(-а) работу в другом городе
 2. Мой населенный пункт отдален от районного/областного центра
 3. В моем населенном пункте не хватает школ/больниц/дорог/детских садов и др.
 4. Не вижу перспектив для людей своей этнической группы (национальности)
 5. Не вижу перспектив для себя и/или своих детей
 6. Плохая экология
 7. В моем населенном пункте высокая преступность
 8. Хочу вернуться на историческую родину
 9. Хочу получить образование в другом городе/стране
 10. Личные мотивы
 11. Другая причина (*напишите*) _____
- (99) Затрудняюсь ответить

30. Если бы у Вас была возможность уехать в другую страну или остаться жить в своей стране, что бы Вы выбрали?

1. Я остался бы в своей стране
 2. Я поехал бы в другую страну на время, но хотел бы жить в своей стране
 3. Я хотел бы уехать на постоянное место жительства в другую страну
 4. Другое (*напишите*) _____
- (10) Затрудняюсь ответить

31. Какие ценности, по Вашему мнению, являются наиболее важными в жизни человека? (*отметьте, пожалуйста, не более трех вариантов ответов*)

1. Семейное счастье
 2. Материальная обеспеченность, богатство
 3. Верные друзья
 4. Независимость, личная свобода
 5. Здоровье
 6. Карьера
 7. Слава, всеобщее признание
 8. Власть, возможность руководить
 9. Творчество, возможность реализовать свои таланты
 10. Интересная работа
 11. Возможность приносить пользу другим людям
 12. Настоящая любовь
 13. Другое (*напишите*) _____
- (99) Затрудняюсь ответить

32. В ближайшие три года, Вы бы хотели уделять больше внимания?

1. Развитию карьеры
2. Образованию
3. Семейной жизни

4. Религии
 5. Общественной работе
 6. Досугу и удовольствию
 7. Повышению профессионального мастерства
 8. Другое (*напишите*) _____
- (9) *Затрудняюсь ответить*

33. Как Вы считаете, достаточно ли внимания уделяют государственные органы вопросам поддержки молодежи?

1. Да, достаточно
 2. Нет, не достаточно
- (9) *Затрудняюсь ответить*

34. По Вашему мнению, какие направления в развитии и поддержки молодежи требуют внимания со стороны государства в первую очередь? (отметьте не более двух вариантов ответов)

1. Трудоустройство молодежи
 2. Обеспечение жильем
 3. Преступность среди молодежи
 4. Профилактика борьбы с наркоманией, алкоголизмом
 5. Патриотическое воспитание молодежи
 6. Качественное и доступное образование
 7. Организация досуга среди молодежи
 8. Формирование здорового образа жизни среди молодежи
 9. Другое (*напишите*) _____
- (99) *Затрудняюсь ответить*

35. Известно ли Вам с какого года вводится изучение предметов (биология, химия, физика, информатика) в 10-11 классах на английском языке?

1. С 2016-2017 учебного года
 2. С 2017-2018 учебного года
 3. С 2018-2019 учебного года
 4. С 2019-2020 учебного года
 5. Другое (*напишите*) _____
- (9) *Затрудняюсь ответить*

36. Скажите, пожалуйста, насколько Вы удовлетворены преподаванием казахского, русского и английского языков в Вашей школе, в школе, в которой Вы учились? (отметьте один вариант ответа по каждой строке)

	Полностью доволен	Скорее доволен	Скорее не доволен	Полностью не доволен	<i>Затрудняюсь ответить</i>
1) Преподавание казахского языка	1	2	3	4	9
2) Преподавание русского языка	1	2	3	4	9
3) Преподавание английского языка	1	2	3	4	9

37. Скажите, пожалуйста, как Вы относитесь к тому, чтобы учащиеся средних школ учили английский язык с младших классов?

1. Поддерживаю, это возможность бесплатно выучить английский язык
2. Поддерживаю, хотя понимаю это большая нагрузка на учащихся младших классов
3. Не поддерживаю, школьная программа для младших классов будет слишком сложной
4. Не поддерживаю, английский язык может вытеснить казахский язык из обращения

5. Не поддерживаю, я хочу, чтобы мои дети знали только казахский или русский язык

6. Другое (*напишите*) _____

(9) *Затрудняюсь ответить*

Социально-демографический блок

D1. Пол: 1. Мужской 2. Женский

D2. Возраст: / _____ / ЛЕТ

D3. Ваша национальность?

1. Казах

2. Русский

3. Другая (*укажите*) _____

D4. Ваше образование:

1. Высшее, со степенью

2. Высшее (бакалавр/специалист)

3. Незаконченное высшее

4. Среднее специальное, профессиональное

5. Общее среднее

6. Неполное среднее

7. Нет образования

D5. Скажите, пожалуйста, где Вы проживаете?

1. Живу с родителями, родственниками

2. Живу в собственной квартире, доме

3. Живу в съемной квартире, комнате, общежитии

4. Другое (*напишите*) _____

(9) *Затрудняюсь ответить*

D6. Ваше семейное положение?

1. Женат, замужем

2. Сожительство, без официальной регистрации

3. Холост, не замужем

4. Вдовец, вдова

5. Разведен, разведена

(9) *Затрудняюсь ответить*

D7. Как бы Вы оценили материальное положение Вашей семьи?

1. Нам не хватает денег даже на питание

2. Денег хватает только на самые необходимые расходы, без которых нельзя обойтись (питание, оплата коммунальных услуг, лекарства)

3. Денег хватает на питание и другие самые необходимые расходы, одежду и мелкую бытовую технику, но купить сейчас холодильник или стиральную машину было бы трудно

4. Денег хватает на самые необходимые расходы, одежду и крупную бытовую технику, но купить новую машину мы не можем

5. Денег хватает на все, кроме покупки недвижимости (дачи или квартиры)

6. Материальных затруднений не испытываем. При необходимости могли бы приобрести дачу, квартиру

(9) *Затрудняюсь ответить*

D8. В настоящее время Вы работаете или учитесь?

1. Учусь

-----→ **ЗАВЕРШИТЬ ОПРОС**

2. Учусь и одновременно работаю

3. Работаю
 4. Не учусь и не работаю, не ищу работу -----→ **ЗАВЕРШИТЬ ОПРОС**
 5. Не учусь и не работаю, ищу работу -----→ **ЗАВЕРШИТЬ ОПРОС**
- (9) *Затрудняюсь ответить*

D9. Укажите, пожалуйста, Ваш основной вид деятельности?

1. Руководитель организации
 2. Руководитель отдела, подразделения, службы
 3. Специалист высшего уровня квалификации
 4. Специалист среднего уровня квалификации
 5. Служащий, занятый подготовкой информации, оформлением документации, учетом и обслуживанием
 6. Работник сферы обслуживания, предоставления коммунальных услуг, торговли и родственных видов деятельности
 7. Квалифицированный работник сельского, лесного хозяйств, рыбоводства и рыболовства
 8. Квалифицированный рабочий крупных и мелких промышленных организаций, художественных промыслов, строительства, транспорта, связи
 9. Оператор, аппаратчик, машинист установок и машин и слесари-сборщики
 10. Неквалифицированный рабочий
 11. Индивидуальный предприниматель с лицензией
 12. Самозанятый
 13. Другое (*напишите*) _____
- (99) *Затрудняюсь ответить*

БЛАГОДАРИМ ВАС ЗА УЧАСТИЕ В ОПРОСЕ!

Наш телефон в городе Астана (7172) 79 25 44. Вы можете позвонить нам и задать свои вопросы. ДЛЯ КОНТРОЛЯ РАБОТЫ ИНТЕРВЬЮЕРА ПОСЛЕ ЗАПОЛНЕНИЯ АНКЕТЫ К ВАМ МОГУТ ПОЗВОНИТЬ В ЦЕЛЯХ ПОДТВЕРЖДЕНИЯ ПРОВЕДЕНИЯ ОПРОСА. ДЛЯ ЭТОГО ПРОСИМ ВАС СООБЩИТЬ НОМЕР ВАШЕГО ТЕЛЕФОНА

Линейные распределения

Удовлетворены ли Вы тем, как в целом развивается Ваш населенный пункт?

	Количество	%
Полностью удовлетворен	718	35,9
Скорее удовлетворен	896	44,8
Скорее не удовлетворен	241	12,1
Полностью не удовлетворен	112	5,6
Затрудняюсь ответить	33	1,7

Скажите, пожалуйста, Вы удовлетворены или не удовлетворены жизнью, которую Вы ведете?

	Количество	%
Полностью удовлетворен	840	42,0
Скорее удовлетворен	941	47,1
Скорее не удовлетворен	157	7,9
Полностью не удовлетворен	33	1,7
Затрудняюсь ответить	29	1,5

Как Вы считаете, от чего в большей степени зависит Ваше благосостояние?

	Количество	%
От положения дел в обществе, условий жизни в обществе	634	31,7
От Вас самих, Вашей активности, способностей	1274	63,7
От родителей	9	0,5
В первую очередь от Бога	1	0,1
От духовных ценностей каждого человека	3	0,2
Затрудняюсь ответить	79	4,0

Как Вы думаете, будучи взрослым каким будет Ваш уровень жизни по сравнению с Вашими родителями?

	Количество	%
Улучшится	1023	51,2
Незначительно улучшится	575	28,8
Не изменится	234	11,7
Незначительно ухудшится	25	1,3
Ухудшится	14	0,7
Затрудняюсь ответить	129	6,5

Как Вы оцениваете возможность молодых людей участвовать и влиять на формирование политики в Казахстане?

	Количество	%
Очень большое влияние	488	24,4
Имеют некоторое влияние	740	37,0
Слабое влияние	494	24,7
Не имеют никакого влияния	195	9,8
Затрудняюсь ответить	83	4,2

Удовлетворены ли Вы реализацией государственной молодежной политики в Казахстане?

	Количество	%
Полностью удовлетворен	399	20,0
Скорее удовлетворен	941	47,1
Скорее не удовлетворен	245	12,3
Не удовлетворен	109	5,5
Ничего не знаю, не слышал (-а) о молодежной политике в стране	197	9,9
Затрудняюсь ответить	109	5,5

В чем, по Вашему мнению, в первую очередь заключается смысл государственной молодежной политики?

	Количество	%
Воспитание патриотичной молодежи	750	37,5
Создание условий для развития молодежи	696	34,8
Обучение молодых людей самоорганизации	267	13,4
Создание условий в решении социальных проблем	295	14,8
Помощь в получении образования	377	18,9
Создание трудового резерва для государства	163	8,2
Подготовка молодежных лидеров	142	7,1
Стимулирование гражданской активности молодежи	101	5,1
Развитие институтов молодежной политики (молодежный ресурсный центр, управление по молодежной политике и т.д.)	100	5,0
Формирование резерва активной молодежи	65	3,3
Воспитание ответственности за судьбу государства	70	3,5
Воспитание ответственной и самостоятельной молодежи	106	5,3
Формирование здорового образа жизни среди молодежи	123	6,2
Профилактика наркомании, токсикомании, алкоголизма в молодежной среде	50	2,5
Я не вижу особого смысла в государственной молодежной политике	54	2,7
Я не знаю в чем смысл государственной молодежной политики	97	4,9
Знакомство с исламом	1	0,1
Затрудняюсь ответить	65	3,3

Интересуетесь ли Вы политической жизнью в стране?

	Количество	%
Да, постоянно интересуюсь	495	24,8
Интересуюсь лишь иногда	1049	52,5
Не интересуюсь вообще	395	19,8
Затрудняюсь ответить	61	3,1

Как Вы считаете, какую роль играет молодежь в политической жизни Казахстана?

	Количество	%
Принимает активное участие в голосовании на выборах	968	48,4
Влияет на политику через различные общественные организации и политические партии	433	21,7
Участвует в митингах, акциях протеста	264	13,2
Работает в органах государственной власти и местного самоуправления	314	15,7
Оказывает влияние на проведение государственной молодежной политики	310	15,5
Участвует в государственных молодежных объединениях и организациях	445	22,3
Участвует в столкновениях и беспорядках со своими сверстниками	91	4,6
Не оказывает влияния на политическую жизнь страны	316	15,8
Затрудняюсь ответить	173	8,7

Скажите, пожалуйста, Вы участвуете в общественной жизни нашей страны?

	Количество	%
Активист молодежной общественной организации (в том числе волонтерство)	118	5,9
Регулярно принимаю участие в молодежных акциях, мероприятиях	178	8,9
Являюсь руководителем молодежной общественной организации	37	1,9
Активист другой общественной организации, но не молодежной	55	2,8
Являюсь руководителем другой общественной организации	11	0,6
Нет, общественной деятельностью не занимаюсь	1526	76,3
Затрудняюсь ответить	73	3,7

Являетесь ли Вы членом какой-либо организации?

	Количество	%
Молодежная организация	114	24,1
Политическое объединение, партия	44	9,3
Культурно-национальное объединение	64	13,5
Спортивная организация	144	30,4
Клуб по интересам (автолюбители, защита животных и др.)	31	6,5
Научные, творческие объединения	48	10,1
Религиозные объединения	9	1,9
Не являюсь членом никакой организации	7	1,5
Затрудняюсь ответить	97	20,5

Что служит для Вас мотивацией к участию в молодежных организациях?

	Количество	%
Желание быть полезным обществу, людям	178	37,6
Получить опыт работы, в целом опыт в жизни	143	30,2
Желание занять руководящую должность	44	9,3
Стремление получить более высокий социальный статус	21	4,4
Стремление продвинуться по карьерной лестнице	21	4,4

Патриотические интересы	1	0,2
Провести досуг	2	0,4
Затрудняюсь ответить	64	13,5

Как Вы считаете, реформы в Казахстане проводятся в интересах молодежи и для развития молодежной политики?

	Количество	%
Да	325	16,3
Скорее да	1009	50,5
Скорее нет	317	15,9
Нет	145	7,3
Затрудняюсь ответить	204	10,2

Скажите, пожалуйста, на чью поддержку должны рассчитывать молодые люди в процессе взросления?

	Количество	%
Родители, родственники, близкие	1741	87,1
Друзья, однокурсники, коллеги	812	40,6
Директор школы	62	3,1
Классный руководитель, куратор группы	111	5,6
Представитель Молодежного ресурсного центра	121	6,1
Представитель религиозной организации	18	0,9
Представитель акимата, маслихата	142	7,1
Представитель политической партии, общественного объединения	81	4,1
Представитель неправительственной молодежной организации	27	1,4
Рассчитывать на себя, свои силы	38	1,9
Президент, правительство	9	0,5
Затрудняюсь ответить	49	2,5

Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие? (количество)

	Участвовал(а)	Слышал(а), но не участвовал(а)	Не знаю / не слышал(а)	Затрудняюсь ответить
Департамент молодежной политики Министерства образования и науки Республики Казахстан	26	867	933	174
Совет по молодежной политике при Президенте Республики Казахстан	19	762	1043	176
Управление по вопросам молодежной политики области/города	46	698	1058	198
Молодежный ресурсный центр области/города/села	75	677	1030	218
Научно-исследовательский центр «Молодежь»	106	627	1031	236

Скажите, пожалуйста, какие из структур молодежной политики Вам известны, в работе каких Вы принимали участие? (%)

	Участвовал(а)	Слышал(а), но не участвовал(а)	Не знаю / не слышал(а)	Затрудняюсь ответить
Департамент молодежной политики Министерства образования и науки Республики Казахстан	1,3	43,4	46,7	8,7
Совет по молодежной политике при Президенте Республики Казахстан	1,0	38,1	52,2	8,8
Управление по вопросам молодежной политики/внутренней политики области/города	2,3	34,9	52,9	9,9
Молодежный ресурсный центр области/города/села	3,8	33,9	51,5	10,9
Научно-исследовательский центр «Молодежь»	5,3	31,4	51,6	11,8

Как известно, в каждом областном центре и районе действуют Молодежные ресурсные центры. Пожалуйста, подумайте и скажите, какую помощь или услуги Вы хотели бы получать от этих Молодежных ресурсных центров?

	Количество	%
Содействие участию в программе по получению доступного жилья	853	42,7
Содействие в трудоустройстве и занятости молодежи	975	48,8
Содействие развитию предпринимательской деятельности среди молодежи	437	21,9
Содействие в получении высшего образования	567	28,4
Содействие в получении технического и профессионального образования	312	15,6
Помощь психолога, социального работника	226	11,3
Помощь юриста, правозащитника	251	12,6
Содействие развитию культурных, досуговых мероприятий	348	17,4
Я не нуждаюсь в помощи от Молодежных ресурсных центров	297	14,9
Затрудняюсь ответить	154	7,8

Назовите, пожалуйста, наиболее актуальные проблемы молодежи в Вашем населенном пункте?

	Количество	%
Трудности с получением высшего образования (высокая стоимость и т.п.)	1033	51,7
Материальные трудности (низкая заработная плата, стипендия и т.д.)	980	49,0
Высокие цены на продукты питания, товары народного потребления	782	39,1
Проблемы трудоустройства, безработица	1065	53,3
Проблема с жильем	796	39,8
Плохое здоровье, ухудшение здоровья	224	11,2
Неустроенность личной жизни	234	11,7

Конфликты с родителями / старшим поколением, непонимание родных и близких	164	8,2
Нет уверенности в завтрашнем дне	332	16,6
Низкий уровень культуры, бездуховность молодежи	328	16,4
Угроза личной безопасности (страшно ходить по улицам и т.п.)	112	5,6
Преступность среди молодых	213	10,7
Религиозный экстремизм в молодежной среде	147	7,4
Наркомания, токсикомания и алкоголизм, курение	261	13,1
Проблемы досуга молодежи, негде провести свободное время	330	16,5
Отсутствие доступа к высокоскоростному Интернету, к качественной мобильной связи	91	4,6
Нет никаких проблем	54	2,7
Затрудняюсь ответить	41	2,1

Как Вы думаете, в чем заключаются основные трудности молодежи при трудоустройстве?

	Количество	%
Требуется опыт работы	1314	65,7
Сложности при устройстве по своей специальности	684	34,2
Отсутствие связей, знакомств	621	31,1
Отсутствие навыков делового общения, неуверенность	247	12,4
Не хватает информации о рынке труда, способах поиска работы	232	11,6
У молодежи нет проблем с трудоустройством	40	2,0
Затрудняюсь ответить	71	3,6
Отсутствие производства, нет рабочих мест	1	0,1

Как Вы считаете, какое участие государство должно принимать в трудоустройстве выпускников учебных заведений?

	Количество	%
Государство должно гарантировать первое рабочее место	957	47,9
Государство должно гарантировать рабочее место только в государственные структуры	318	15,9
Государство должно оказывать поддержку в поисках работы по желанию выпускника	557	27,9
Государство не должно вмешиваться в процесс трудоустройства молодежи	70	3,5
При трудоустройстве для выпускников вузов не требовался опыт работы	1	0,1
Затрудняюсь ответить	97	4,9

Скажите, пожалуйста, Вы что-нибудь знаете или слышали о трудоустройстве выпускников организаций образования в рамках Молодежной практики?

	Количество	%
Знаю, лично трудоустроивался (-лась) по Молодежной практике	59	3,0
Знаю, друзья, знакомые трудоустроивались по Молодежной практике	238	11,9
Что-то слышал (-а) о Молодежной практике	658	32,9
Ничего не знаю, не слышал (-а) о Молодежной практике	940	47,0
Затрудняюсь ответить	104	5,2

Скажите, пожалуйста, Вы знаете или слышали о программе «Дорожная карта занятости-2020»?

	Количество	%
Да, знаю, участвовал в программе «Дорожная карта занятости-2020»	55	2,8
Да, знаю, в настоящий момент работаю благодаря программе «Дорожная карта занятости-2020»	37	1,9
Да, знаю, в программе «Дорожная карта занятости-2020» участвовали мои друзья, знакомые	378	18,9
Что-то слышал (-а) о программе «Дорожная карта занятости-2020»	1117	55,9
Нет, не слышал	187	9,4
Затрудняюсь ответить	226	11,3

Скажите, пожалуйста, Вы знаете или слышали о программе «С дипломом – в село!»?

	Количество	%
Да, знаю, участвовал в программе «С дипломом – в село!»	26	1,3
Да, знаю, в настоящий момент работаю благодаря программе «С дипломом – в село!»	24	1,2
Да, знаю, в программе «С дипломом – в село!» участвовали мои друзья, знакомые	368	18,4
Что-то слышал (-а) о программе «С дипломом – в село!»	1165	58,3
Нет, не слышал	205	10,3
Затрудняюсь ответить	212	10,6

Вы знаете, или слышали о волонтерах?

	Количество	%
Да, был (-а) активным участником-волонтером/сейчас я являюсь волонтером	105	5,3
Да, слышал об этом, но никогда не участвовал	1213	60,7
Нет, впервые слышу	589	29,5
Затрудняюсь ответить	93	4,7

Скажите, пожалуйста, что побудило Вас стать волонтером?

	Количество	%
Желание помочь другим	76	40,0
Чувство ответственности за происходящее вокруг	28	14,7
Желание приобрести жизненный опыт	31	16,3
Желание немного подзаработать	8	4,2
Желание изменить мир	15	7,9
Затрудняюсь ответить	65	34,2

Хотели бы Вы заниматься волонтерской деятельностью?

	Количество	%
Да, но не знаю, куда обратиться	228	11,4
Да, но нет свободного времени	637	31,9
Да, если будет вознаграждение	288	14,4
Нет, потому что это пустое дело	168	8,4
Нет, потому что это не интересно	446	22,3
Затрудняюсь ответить	228	11,4
Уже являюсь волонтером	2	0,1

Как Вы считаете, существует ли сейчас вероятность возникновения акций протеста в том месте (населенном пункте), где Вы живете?

	Количество	%
Однозначно, да	95	4,8
Скорее да	264	13,2
Скорее нет	802	40,1
Однозначно, нет	647	32,4
Затрудняюсь ответить	192	9,6

Скажите, пожалуйста, в каких мероприятиях, указанных ниже, Вы участвовали за последний год?

	Количество	%
Участие в субботниках, акциях по уборке мусора, посадке зеленых насаждений	1147	57,4
Участие в строительстве детской площадки, спортивной площадки, облагораживанию дворовых территорий	150	7,5
Участие в открытии и деятельности дворового клуба	104	5,2
Участие в деятельности КСК, ЖСК по сбору целевых средств на разные нужды, по развитию инициатив жильцов дома	68	3,4
Помощь пенсионерам, ветеранам, сиротам, обездоленным своего района	270	13,5
Помощь приютам для животных, заботился/ась о животных, оставшихся на улице	86	4,3
Участие во флеш-мобах, акциях, фестивалях, посвященных национальным праздникам, значимым государственным и другим событиям	238	11,9
Участие в спортивных массовых соревнованиях, проходивших в нашем городе/районе/селе	282	14,1
Участие в акциях протеста	25	1,3
Участие на встречах с депутатами Мажилиса, на отчетных	78	3,9

встречах акимов районов, города, села, области		
Участие в деятельности молодежных организаций	62	3,1
Участие в выборах Президента РК	525	26,3
Участие в массовых социологических и научных исследованиях, посвященных изучению мнения молодежи об общественно-политической ситуации в стране	91	4,6
Не участвовал (-а) в мероприятиях	117	5,9
Затрудняюсь ответить	232	11,6

Есть ли у Вас намерение уехать из того места, в котором Вы сейчас проживаете?

	Количество	%
Есть желание переехать в другое место в рамках той же области, в которой проживают в Казахстане	193	9,7
Есть желание переехать в другой регион Казахстана	310	15,5
Есть желание уехать в другую страну	223	11,2
У меня нет намерений уезжать в другое место	1213	60,7
Затрудняюсь ответить	61	3,1

Почему Вы планируете переехать?

	Количество	%
Не могу найти здесь работу, нашел(-а) работу в другом городе	168	21,3
Мой населенный пункт отдален от районного/областного центра	78	9,9
В моем населенном пункте не хватает школ/больниц/дорог/детских садов и др.	49	6,2
Не вижу перспектив для людей своей этнической группы (национальности)	78	9,9
Не вижу перспектив для себя и/или своих детей	235	29,9
Плохая экология	139	17,7
В моем населенном пункте высокая преступность	18	2,3
Хочу вернуться на историческую родину	19	2,4
Хочу получить образование в другом городе/стране	143	18,2
Личные мотивы	210	26,7
Национализм	1	0,1
Коррупция	1	0,1
Затрудняюсь ответить	73	9,3

Если бы у Вас была возможность уехать в другую страну или остаться жить в своей стране, что бы Вы выбрали?

	Количество	%
Я остался бы в своей стране	1150	57,5
Я поехал бы в другую страну на время, но хотел бы жить в своей стране	527	26,4
Я хотел бы уехать на постоянное место жительства в другую страну	238	11,9
Затрудняюсь ответить	84	4,2

Какие ценности, по Вашему мнению, являются наиболее важными в жизни человека?

	Количество	%
Семейное счастье	1482	74,1
Материальная обеспеченность, богатство	720	36,0
Верные друзья	596	29,8
Независимость, личная свобода	266	13,3
Здоровье	1134	56,7
Карьера	371	18,6
Слава, всеобщее признание	60	3,0
Власть, возможность руководить	47	2,4
Творчество, возможность реализовать свои таланты	130	6,5
Интересная работа	283	14,2
Возможность приносить пользу другим людям	96	4,8
Настоящая любовь	71	3,6
Религия	1	0,1
Затрудняюсь ответить	12	0,6

В ближайшие три года, Вы бы хотели уделять больше внимания?

	Количество	%
Развитию карьеры	580	29,0
Образованию	689	34,5
Семейной жизни	473	23,7
Религии	20	1,0
Общественной работе	22	1,1
Досугу и удовольствию	41	2,1
Повышению профессионального мастерства	115	5,8
Здоровье	1	0,1
Затрудняюсь ответить	59	3,0

Как Вы считаете, достаточно ли внимания уделяют государственные органы вопросам поддержки молодежи?

	Количество	%
Да, достаточно	856	42,8
Нет, не достаточно	910	45,5
Затрудняюсь ответить	234	11,7

По Вашему мнению, какие направления в развитии и поддержки молодежи требуют внимания со стороны государства в первую очередь?

	Количество	%
Трудоустройство молодежи	1384	69,2
Обеспечение жильем	836	41,8
Преступность среди молодежи	157	7,9
Профилактика борьбы с наркоманией, алкоголизмом	186	9,3
Патриотическое воспитание молодежи	173	8,7
Качественное и доступное образование	406	20,3
Организация досуга среди молодежи	117	5,9
Формирование здорового образа жизни среди молодежи	149	7,5
Затрудняюсь ответить	93	4,7

Известно ли Вам с какого года вводится изучение предметов (биология, химия, физика, информатика) в 10-11 классах на английском языке?

	Количество	%
С 2016-2017 учебного года	191	9,6
С 2017-2018 учебного года	465	23,3
С 2018-2019 учебного года	344	17,2
С 2019-2020 учебного года	230	11,5
С 2022-2023 года	2	0,1
С 2020 года	2	0,1
С 2050 года	2	0,1
Затрудняюсь ответить	764	37,8

Скажите, пожалуйста, насколько Вы удовлетворены преподаванием казахского, русского и английского языков в Вашей школе, в школе, в которой Вы учились? (количество)

	Полностью доволен	Скорее доволен	Скорее не доволен	Полностью не доволен	Затрудняюсь ответить
Преподавание казахского языка	877	755	201	82	85
Преподавание русского языка	820	882	164	51	83
Преподавание английского языка	537	743	431	178	111

Скажите, пожалуйста, насколько Вы удовлетворены преподаванием казахского, русского и английского языков в Вашей школе, в школе, в которой Вы учились? (%)

	Полностью доволен	Скорее доволен	Скорее не доволен	Полностью не доволен	Затрудняюсь ответить
Преподавание казахского языка	43,9	37,8	10,1	4,1	4,3
Преподавание русского языка	41,0	44,1	8,2	2,6	4,2
Преподавание английского языка	26,9	37,2	21,6	8,9	5,6

Скажите, пожалуйста, как Вы относитесь к тому, чтобы учащиеся средних школ учили английский язык с младших классов?

	Количество	%
Поддерживаю, это возможность бесплатно выучить английский язык	878	43,9
Поддерживаю, хотя понимаю это большая нагрузка на учащихся младших классов	569	28,5
Не поддерживаю, школьная программа для младших классов будет слишком сложной	327	16,4
Не поддерживаю, английский язык может вытеснить казахский язык из обращения	44	2,2
Не поддерживаю, я хочу, чтобы мои дети знали только казахский или русский язык	64	3,2
Затрудняюсь ответить	118	5,9